

İstanbul'un Endemik Bitkilerini Tanıyalım

Endemik bitkiler, yeryüzünün sadece belirli bölgelerinde yayılış gösteren türlerdir. Endemik bitkiler bir dağa, bir adaya, bir ülkeye veya bir kıtanın herhangi bir yerindeki bir flora bölgesine has olabilirler.

İstanbul'un 56 tane endemik bitki çeşidi vardır. Tanımak, yayılış alanlarını korumak ve genişletmek biyolojik çeşitliliğin devamı için büyük bir önem taşımaktadır.

Fotoğrafları bulunan 14 adet endemik bitkinin isimleri

Asperula littoralis -

Kum belumotu

Centaurea hermannii -

Peygamber çiçeği

Centaurea kilaea

Kilyosdüğmesi

- *Cephalaria tuteliana*

Sultan pelemiri

Cirsium byzantinum -

Euphorbia Amyda Hoşkangal

çiğdemi

Zerene, Sütleğen

Narin acıçiğdem

Ümraniye

Galanthus byzantinus -
İstanbul kardeleni

Isatis arenaria -
Kelebek otu

Lathyrus undulatus -
İstanbul Nazendesesi

Linum tauricum
Boğaziçi Keteni

Symphytum
- *pseudobulbosum* -
Karakafes otu

Verbascum degenii
Riva Sığırkuyruğu

İstanbul Büyükşehir Belediyesi verileri ile hazırlanmıştır .

CULTURAL HERITAGE AND ISTANBUL

In order to introduce to the world the cultural and natural assets with universal values that are accepted as the common heritage of all humanity, to create awareness in the society to protect the said universal heritage and to ensure the necessary cooperation for the survival of cultural and natural values that have been damaged or destroyed for various reasons, the “Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage” was adopted on 16 November 1972 within the scope of the 17th General Conference of UNESCO held in Paris between 17 October and 21 November 1972. This Convention, which we were deemed appropriate to participate in with Law No. 2658 dated 14.04.1982, was approved by the Council of Ministers Decision No.

8/4788 dated 23.05.1982 and published in the Official Gazette No. 17959 dated 14.02.1983. “World Heritage” status is granted to natural formations, monuments and sites that are of international importance and therefore worthy of appreciation and protection. Following a series of procedures that begin with the application of member states that accept the convention to UNESCO and are completed after the evaluation of applications by experts from the International Council on Monuments and Sites (ICOMOS) and the International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN), candidate assets gain this status in accordance with the decision of the World Heritage Committee.

One of our 19 assets on the UNESCO World Heritage List is the “Historic Areas of Istanbul”, which was accepted in 1985.

Istanbul was included in the UNESCO World Heritage List in 1985 as 4 regions. These include; the Sultanahmet Urban Archaeological Site, which includes the Hippodrome, Hagia Sophia, Hagia Irene, Little Hagia Sophia Mosque and Topkapı Palace; the Süleymaniye Conservation Area, which includes the Süleymaniye Mosque and its surroundings; the Zeyrek Conservation Area, which includes the Zeyrek Mosque and its surroundings; and the Istanbul Land Walls Conservation Area.

İstanbul Surları

The walls surrounding Istanbul were built starting from the 7th century and were rebuilt and demolished four times. The last construction was after 408. During the reign of Theodosius II (408-450), the walls of Istanbul extended from Sarayburnu along the Golden Horn to Ayvansaray on this side and along the Marmara coast to Yedikule, from Yedikule to Topkapı, from Topkapı to Ayvansaray. The length of the walls is 22 km. The Golden Horn walls are

5.5 km, the land walls are 6.5 km, and the Marmara Walls are 9 km. The land walls consist of three sections: Moat, outer wall, inner wall. The moats are now agricultural areas. Adjacent to the walls and at 50 m intervals, there are 96 towers on the land walls side, many of which have collapsed and cracked. These towers are mostly square-planned and 25 meters high, protruding 10 meters from the city walls extending from one end to the other..

Haliç

The Golden Horn (or Golden Horn as Westerners call it) is a bay of Istanbul. The literal meaning of the Golden Horn is the bay at the mouth of the river. According to Greek legend, the Megarians gave the name Golden Horn to their king Beyaz's mother Keroessa. Colonization also began here during the Byzantine period. It was also the maritime center of the Byzantine

Empire. The walls extending along the coast were built to protect the city from a naval fleet attack. At the entrance of the Golden Horn, there was a wide chain extending from the city across to the northeastern end of the old Galata Tower to prevent unwanted ships from entering. This tower was extensively destroyed by the Latin crusaders during the 4th Crusade in 1204. However, the Genoese built a new tower next to it. This tower is called the famous Galata Tower 1348 Christea Turris (Tower of Christ). It was a region where a dense Bektashi population lived during the Ottoman period. Many Bektashi lodges such as the Karaağaç lodge, Karyağdı Baba lodge, Giresunlu lodge were in this region.

Topkapı Sarayı

Topkapı Palace is the oldest and largest palace in Istanbul that has survived to the present day. Its location is the acropolis hill, which overlooks the Golden Horn, the Bosphorus and the Sea of Marmara and is known to be the first place Istanbul was founded. It is a complex with 700,000 m² of private land, surrounded by 5 km of walls at the far end of the historical Istanbul triangle peninsula. Resembling a small city rather than a palace with this feature, Topkapı

Palace has been used for over 500 years. Later, when the sultan moved to the newly built Dolmabahce Palace, the palace was left neglected for a long time. The palace regained its former glory thanks to the restoration carried out during the Republic Period. The palace, which is currently used as a museum, exhibits belongings belonging to the sultan. Among the most valuable pieces of the museum collection are Muhammad's cloak, tooth, footprint and sword. These objects were brought from Cairo during the reign of Yavuz Sultan Selim. Another valuable piece is the world-famous Spoonmaker's Diamond. The Topkapı Dagger is another valuable item on display in the museum.

Galata Kulesi

It is a tower built in 528 in the Galata district of Beyoğlu, Istanbul. The city can be viewed panoramically from the tower. It was built by the Byzantine emperor Anastasius. Later, the tower, which was largely destroyed by the 4th Crusade in 1204, was rebuilt by the Genoese as the Tower of Jesus in 1348 as an addition to the Galata Walls. It is observed that the first three floors of the Galata Tower bear Genoese traces, while the following floors bear Ottoman traces. The 16-line eulogy in the inscription at the entrance to the tower was written for

Mahmud II due to the restoration carried out during the reign of Mahmud II. The Galata Tower was included in the UNESCO World Heritage Temporary List, the World Heritage Temporary List in Turkey in 2013, with the file titled “Castles and Walled Settlements on the Genoese Trade Route from the Mediterranean to the Black Sea”, which also includes the Galata Tower. Galata Square, one of the most vibrant places today, is also next to the tower.

Taksim Meydanı

The Taksim district and square were given their name because it was the place where water carriers distributed water to the public during the Ottoman Empire. Before becoming a square, the district, which was a narrow area lined with old houses, took on its current appearance over time after it was turned into a square and expanded. The Republic Monument and its surroundings in the middle

of the square are used as a ceremonial area today and serve as a meeting place. A nostalgic tram runs from the beginning of the square to the Tünel. The Republic Monument, which has become the symbol of Taksim Square, was built by Italian sculptor Pietro Canonica and placed in its place in 1928. The construction of the monument took 2.5 years and the monument was made using stone and bronze. It is the first statue from the Republic period monuments to depict Atatürk and the new order with a figurative narrative.

Ayasofya Camii

Hagia Sophia (meaning: "Holy Wisdom"; Greek: Ἀγία Σοφία, romanized: *Agia Sofia*), formerly known as the Church of the Holy Wisdom and the Hagia Sophia Museum,[4][5] officially known as the Ayasofya-i Kebîr Câmî-i Şerifi (Great Holy Mosque of Hagia Sophia),[4][5] is a mosque and former basilica, cathedral and

museum in Istanbul. It was a basilica-plan patriarchal cathedral built by the Byzantine Emperor Justinian I between 532 and 537 in the old city center of Istanbul on the historical peninsula. It was converted into a mosque by Mehmed II after the conquest of Istanbul by the Ottomans in 1453. It was taken into renovation work with the decree issued by Mustafa Kemal Atatürk in 1934, and in 1947, it was decided to be converted into a museum by the decision of the Council of Ministers, and excavation and renovation work was started, and it served as a museum from 1947 to 2020. In 2020, its museum status was canceled and it was given the status of a mosque. Hagia Sophia is a domed basilica type structure that combines a central plan in terms of architecture, and is considered an important turning point in the history of architecture with its dome

transition and carrier system features. It is both symbolic and axis-like for Christians. Besides, it is a touristic and spiritual center of attraction.

The word “Hagia” in the name Hagia Sophia means “holy”. The word “Sophia” comes from the Greek word sophos, meaning “wisdom”. Therefore, the name “Hagia Sophia” means “Holy Wisdom” or “Divine Wisdom” in reference to Jesus of Nazareth and is considered one of the three attributes of God in Christian theology.[7][8] It is stated that approximately 10,000 workers worked in the construction of Hagia Sophia, which was directed by Isidoros of Miletus and Anthemius of Tralles, and that Emperor Justinian I spent a great fortune on this work. One of the characteristics of this very old building is that some of the columns, doors and stones used in its construction were brought from older structures and temples.

During the Byzantine Empire, Hagia Sophia had a great wealth of “holy relics”. One of these relics was the 15-meter-high silver iconostasis.[16] The church of the Patriarch of Constantinople and the center of the Eastern Orthodox Church for 1000 years, Hagia Sophia witnessed the excommunication of Patriarch Michael I by Pope Leo IX in 1054, an event generally considered the beginning of the “Schisma”, or the separation of the Eastern and Western churches, one of the most important events in Christian history.

After the church was converted into a mosque by the Ottoman Sultan Mehmed II in 1453, the mosaics containing human figures were not destroyed (those that did not were left as they were), they were only covered with a thin plaster, and the mosaics, which remained under plaster for centuries, were thus saved from natural and artificial destruction. When the mosque was converted into a museum, some of the plaster was removed and the mosaics were brought to light again. The Hagia Sophia building seen today is also known as the “Third Hagia Sophia” because it is actually the third church built on the same site. The first two churches were destroyed during the rebellions. The central dome of Hagia Sophia, the largest dome of its time, collapsed once during the Byzantine period (on May 7, 558),[17][18] but has not collapsed since the Ottoman chief architect Mimar Sinan added buttresses to the building.

Sultanahmet Camii

Sultan Ahmet Mosque or Sultanahmet Mosque was built by the architect Sedefkar Mehmed Ağa on the historical peninsula in Istanbul by the Ottoman Sultan Ahmed I between 1609-1617. The mosque is called the "Blue Mosque" by Europeans because it is decorated with blue, green and white İznik tiles and the interior of its half domes and large dome is decorated with mostly

blue hand-drawn works. Hagia Sophia was converted from a mosque to a museum in 1935, it became the main mosque of Istanbul.

In fact, together with the Sultanahmet Mosque complex, it is one of the largest works in Istanbul. This complex consists of a mosque, madrasahs, sultan's mansion, arasta, shops, bathhouse, fountain, fountains, tomb, hospital, primary school, soup kitchen and rental rooms. Some of these structures have not survived to the present day.

The most important aspect of the structure that is remarkable in terms of architecture and art is that it is decorated with more than 20,000 Iznik tiles. Traditional plant motifs in yellow and blue tones were used in the decorations of these tiles, making the structure more than just a place of worship. The prayer room section of the mosque is 64 x 72 meters in size. The diameter of its central dome, which is 43 meters high, is 23.5 meters. The interior of the mosque is illuminated with more than 200 colored glasses. Its writings were written by Seyyid Kasım Gubarî from Diyarbakır. It forms a complex with the surrounding structures and Sultanahmet is the first mosque in Turkey with six minarets.

Kız Kulesi

After the naval victory at Kyzikos, in 408 BC, the Athenian general Alcibiadis probably built a special station for ships coming from the Black Sea on a small rock in front of Üsküdar.

The tower, which has become the symbol of Üsküdar, is the only remaining Byzantine work in Üsküdar. It dates back to 24 BC.

In 1110, Byzantine Emperor Alexios I built a wooden tower protected by a stone wall. An iron chain was stretched from the tower to another tower erected in the Mangana district (a district on the historical peninsula) in Constantinople. The island was later connected to the Asian coast by a defensive wall, the underwater remains of which can still be seen. During the conquest of Istanbul by the Ottomans in 1453, a Byzantine garrison commanded by the Venetian Gabriele Trevisano was located in the tower. Later, the structure was used as a watchtower by the Ottoman Turks during the reign of Mehmed the Conqueror.

This island, which first hosted a tomb during the Greek period, was used as a customs station with an additional building built during the Byzantine period. During the Ottoman period, it undertook many functions, from a show platform to a defense castle, from a deportation station to a quarantine room. It has never lost its primary function of guiding people and passing ships at night with its blinking lighthouse, which has existed for centuries. Some European historians call this place Leander's Tower. There are many stories about the tower. The tower, which

was known as arkla (small castle) and damialis (calf) in ancient times, was also famous for a while as "Tour de Leandros"

(Leandros' Tower). Now it is integrated with the name Maiden's Tower and is known by this name.

The Maiden's Tower, which has a very old history, was once used to collect taxes from ships passing through the Bosphorus. A large chain was pulled along the tower and the European side, and ships were allowed to pass between the Anatolian side and the Maiden's Tower (At that time, ships could pass because their sizes were small). After a while, the tower could not carry the chain and collapsed towards the European side.

When you look into the water from the tower, you can see its ruins.

The tower was destroyed in the earthquake of 1509, rebuilt and burned in 1721. Grand Vizier Damat İbrahim Paşa gave a construction order and the new building was used as a lighthouse; the surrounding walls were repaired in 1731 and 1734. Finally, the tower was rebuilt from more durable stone in 1763. It was used as a quarantine station from 1829 and was restored again by Sultan Mahmud II in 1832.[2] In 1945, it was the port authority's turn to patch up the tower. It was then restored again in 1998 and recently featured in the James Bond film *The World is Not Enough*. Steel supports were added to strengthen the tower after the August 17, 1999 earthquake and the tsunami in the Sea of Marmara. The interior, which has views of the ancient Roman, Byzantine and Ottoman capitals at Sarayburnu, has been converted into a café and restaurant. Private boats shuttle between the tower and the shore throughout the day. The Maiden's Tower was restored in 2000 and converted into a restaurant. The restoration work, which was initiated by the Ministry of Culture and Tourism of the Republic of Turkey in 2021, was completed in May 2023. The restored tower was opened with a laser show on May 11, 2023.

Yere Batan Sarnıcı

One of the magnificent historical structures of Istanbul is the Basilica Cistern located southwest of Hagia Sophia. This large underground cistern, built by the Byzantine Emperor Justinianus I (527-565), was popularly known as the "Basilica Palace" due to the seemingly countless marble columns rising from the water. Since there was a Basilica on the site of the cistern before, it is also known as the Basilica Cistern. The cistern is a giant

structure covering a rectangular area of 140 meters in length and 70 meters in width. There are 336 columns, each 9 meters high, inside this cistern, which is accessed by a

52-step stone staircase. These columns, erected 4.80 meters apart, form 12 rows, each containing 28 columns. The ceiling space of the cistern is transferred to the columns by means of arches. The majority of the columns, which are understood to have been collected from older structures and carved from various types of marble, consist of one piece, while some consist of two pieces. The capitals of these columns have different characteristics in some places. While 98 of them reflect the Corinthian style, some reflect the Doric style. The 4.80-meter-thick brick walls of the cistern and the brick- paved floor were plastered with a thick layer of Khorasan mortar to make them water- proof. Covering a total area of 9,800 m², this cistern has a water storage capacity of approximately 100,000 tons.

Medusa Head

Except for a few that are angular or grooved, the vast majority of the columns in the cistern are cylindrical in shape. The two Medusa Heads used as pedestals under the two columns in the northwest corner of the cistern are masterpieces of Roman sculpture. It is not known from which structures the Medusa heads, which attract the most attention of the people visiting the cistern, were taken and brought here. Researchers generally think that they were brought during the construction of the cistern solely for the purpose of using them as column bases. Despite this view, some legends have emerged about the Medusa Head. According to one legend, Medusa is one of the three Gorgons, the female monsters of the underworld in Greek mythology. Of these three sisters, the snake-headed Medusa has the power to turn those who look at her into stone. According to another view, Gorgona symbols and statues were used to protect large structures and special places during that period, and this is why the Medusa head was placed in the Cistern. According to another story, Medusa was a girl who boasted about her black eyes, long hair and beautiful body. Medusa loved Perseus, the son of Zeus. Meanwhile, Athena also loved Perseus and was jealous of Medusa. For this reason, Athena turned Medusa's hair into snakes. Now everyone Medusa looked at turned into stone. Later, Perseus cut off Medusa's head and defeated many of his enemies by using her power.

Based on this, the Medusa head was carved into sword handles in Byzantium and placed upside down on column bases (so that those looking at it would not be turned into stone). According to another story, Medusa turned herself into stone by looking to the side. For this reason, the sculptor who made the statue here made Medusa in three different positions according to the reflection angles of the light.

The 8 columns located in front of the northeast wall towards the middle of the cistern were exposed to the risk of breaking during a construction carried out in 1955-1960, and each of them was frozen in a thick concrete layer and therefore lost their former features.

The Basilica Cistern, which covered a wide area in this area during the Byzantine period and met the water needs of the great palace where the emperors resided and other residents in the region. After the conquest of Istanbul by the Ottomans in 1453, it was used for a while longer and water was supplied from here to the gardens of Topkapi Palace where the sultans resided. It is understood that the Ottomans, who preferred running water to stagnant water due to the cleanliness principles of Islamic rules, did not use the Cistern after they established their own water facilities in the city. It was not noticed by Westerners until the mid-16th century and was finally rediscovered and introduced to the Western world by the Dutch traveler P. Gyllius, who came to Istanbul in 1544-1550 to investigate Byzantine ruins. While wandering around Hagia Sophia during one of his researches, P. Gyllius learned that the people of the house drew water with buckets they lowered from large round holes resembling wells on the ground floors of the houses here and even caught fish. He entered the cistern with a torch in his hand from the stone steps leading underground from the courtyard surrounded by walls of a wooden building located on a large underground cistern. P. Gyllius, under very difficult conditions, traveled around the cistern by boat, took its measurements and identified its columns. Gyllius, who published what he saw and the information he gained in his travelogue, has influenced many travelers. The cistern has undergone various repairs since its foundation. The first repair of the cistern, which was repaired twice during the Ottoman Empire, was made by Architect Kayserili Mehmet Ağa during the reign of Ahmet III (1723). The second repair was carried out during the reign of Sultan Abdulhamid II (1876-1909). During the Republican Period, the cistern was cleaned by the Istanbul Municipality in 1987 and opened to visitors by building a tour platform. It underwent a major cleaning and maintenance again in May 1994. Currently operated by Kültür A.Ş., a subsidiary of the Istanbul Metropolitan Municipality, the Basilica Cistern hosts many national and international events in addition to being a museum.

St. Antuan Katolik Kilisesi

St. Anthony Catholic Church (French: St. Antoine) is the largest Catholic church in Istanbul and has the largest congregation. It is located on the left side of Istiklal Street in Beyoğlu, as you go from Galatasaray (on the Galatasaray High School side) towards Tünel. The church is affiliated with the Franciscan order..^[1]

HISTORY;

In 1230, priests built a church in the name of their founder, St. Francis of Assisi, near Galata. The St. Francis Church, which burned twice in the fires of 1639 and 1660 and was rebuilt in the same place after each fire, was moved to its new location in Beyoğlu after the last fire in 1696, which engulfed all its surroundings. In

1724, this new church named St. Anthony in Pera was built and consecrated for the citizens of Catholic countries (mostly Italian and French) who were in the Ottoman Empire palace and state service and also engaged in trade and their families.[2]

ARCHITECTURE;

The construction of the current church, with its facade made of red bricks, began in 1906 on the site of the old one, and on February 15, 1912, the anniversary of the transfer of the body of St. Anthony to its place in the Basilica of Padua, the priests moved to their new church, the church was consecrated and opened for worship.[2] It was built of reinforced concrete in the Italian Neo-Gothic style by the Istanbul-born Italian architect Giulio Mongeri.[3][4] It was built in the form of a Latin cross and in the Neo-Gothic style, measuring 20x50 m. The church walls are covered with mosaics up to a certain height, and the exterior walls of the structure are made of brick. The entrance to the church is through a door between two buildings built to provide income for the church. This door opens onto the courtyard of the church, and the width of this façade facing Istiklal Avenue is 38 meters.[5]

Santa Maria Draperis Kilisesi

Santa Maria Draperis Church (Turkish: Meryem Ana Draperis Latin Catholic Church) is a historically Latin Catholic church located in Istanbul. Built in 1584, it is one of the oldest active churches in Istanbul..

HISTORY;

A few months before the conquest of Istanbul by the Ottomans in 1453, the Church of Saint Antonio of Padua, Selvili, was built by the Franciscans in Sirkeci on the southern shore of the Golden Horn (at that time the center of Constantinople for Venetian merchants). After the conquest, the Franciscans were forced to leave[2]

and after moving several times until 1584, they moved to the Mumhane neighborhood of Galata. Here, a Levantine woman, Klara Maria Draperis, donated them a house and a small chapel.[2][3] The altar of the chapel was decorated with a wooden statue of the Virgin Mary. When the chapel burned down completely in 1660, this statue was saved by a member of the Draperis family.[2]

Since the building was completely burned down in the fire, the state seized the land based on Ottoman laws of the time.[4] For this reason, the Franciscans asked permission from the Sultan to Firman, but even though the church was rebuilt, it was destroyed in 1663.[2] After this incident, the Franciscans left the region and moved to the area above Pera called Dörtyol. They built another church here in 1678, but the church burned in 1697 and was completely destroyed by the

earthquake in 1727.[2] The

building burned again in 1767 and was rebuilt for the fifth time in 1769.[2] The statue of the Virgin Mary, which has survived every disaster, has survived to the present

day.[2] Today, this church is one of the three Roman Catholic churches in the Levantine Square, along with St. Anthony (also on Istiklal Street) and St. Peter and Paul Church. During the 19th century, St. Mary's Church was the most prestigious church in the region. According to the census in 1803, it is known that there were 470 Levantine, a few Arab and a few Armenian Catholics in its congregation.[5]

Today, Franciscan fathers continue to hold services in this church every day in Italian and on Sundays in Spanish.[3]

ARCHITECTURE AND CONTENT;

When you follow the stairs going downhill at the end of Istiklal Street, the entrance to the building is in the neoclassical style - a statue of the Virgin Mary greets you in a niche in the wall - The building has a rectangular plan, is covered with a barrel vault and is decorated with 3 naves built in 1874. The church has a bell tower that is not visible from the street. In 1772, the altar was decorated with pink marble from Carrara, Italy, and was decorated with a statue given by the Draperis family.[3]

Four paintings from the Venetian art school also decorate the altar.[3]

The first painting on the right after entering the church was painted in 1873 with the Virgin Mary and two Franciscan saints.[3] The second painting represents Francis of Assisi receiving the stigmata at La Verna.[3] On the other side of the entrance is Saint Roch with the Virgin Mary and Jesus next to Joseph at his death.[3]

The Way of the Cross, the statue of Saint Antonio of Padua and the wall painting in the baptistery were made by Franciscan Father Alberto Farina in 1959.[3]

The two stained glass windows in the apse belong to the German school and represent Francis of Assisi and Saint Clara.[3] Inside the church, several inscribed tombstones from the 18th and 19th centuries (mostly in Italian or Latin) commemorate wealthy Levantine families, benefactors of the church, bishops, and consuls of European nations in Constantinople.[]

ORTAKÖY MEYDANI

Ortaköy, which was said to be called Arkheion (Argion) in ancient times, was called "Ayios Fokas" in the Byzantine period. The district took its name from the Ayios Fokas Monastery built here by the Byzantine Emperor Basileios I (reigned 867- 886).

It is suggested that the Damianu Palace, where the Byzantine Emperor Leon VI (reigned 886-912) met with his lover Zoe, was in Ortaköy; and the monastery that gave its name to the Damianu location was built in the 9th century by Damianos, one of the prominent figures of the state during the reigns of Emperors Theophilos (reigned 829-842) and III. Michael (reigned 842-867).[7]

It is understood that today's Ortaköy is the location of the great Ayios Fokas Monastery. The small Ayios Fokas Church of today, dedicated to the same saint by the Greeks, is also called Ayios Fokas. The location of the Ayios Fokas Monastery has not been found. It is written that in the 9th century, there was a magnificent palace near this monastery belonging to the Armenian Orthodox Patriarch John VII (patriarchate 832-842) or his brother Arsabarios (Arshavere), and that is why the district became famous as Arsebera (or Arsaberu). Since there were rumors that secret rituals and immoral entertainments were held in the palace, it was purchased by Emperor Basil I and converted into a monastery with a capacity of 150 priests. The existence of this monastery (Virgin Mary) continued until the last years of Byzantium. The Turks settled in Ortaköy during the reign of Suleiman the Magnificent (reigned 1520-1566). In the same years, a bathhouse (Ortaköy Hüsrev Kethüdâ Bath) was built by Mimar Sinan by the Grand Vizier Kara Ahmed Pasha's (d. 1556) chamberlain Hüsrev Kethüda. It is seen that Turks settled densely on both slopes of the Ortaköy Stream valley in the 16th century.[8] In the middle of the 17th century, there was a Muslim neighborhood in the stream and mansions on the shore.

None of these mansions have survived to the present day. The main reason for this is the new Çırağan Palace built by Abdülaziz in 1871. The long and wide area obtained by removing the Beşiktaş Mevlevihanesi and the mansions extending to Ortaköy was allocated for the construction of the Çırağan Palace. In the strip between Ortaköy Pier and Defterdarburnu, there was the Mehmed Kethüda Fountain, Ortaköy Mosque, primary school and houses of Greek, Armenian and Jewish tradesmen behind the shore; then Ortaköy Mosque and Neşetâbâd Coastal Palace, Esma Sultan Coastal Palace, Naime Sultan Mansion, Hatice Sultan Coastal Palace, Fatma Sultan, Zekiye Sultan mansions. Defterdar İbrahim Paşa Mosque is a 17th century structure.

Ortaköy Square and its surroundings were reorganized with the project works initiated by Beşiktaş Municipality between 1989 and 1992 and took its current appearance.

Ortaköy has become a center of interest for both Istanbulites and foreigners, especially since the 1990s, with its historical and cultural structure. Another factor that has made the district and especially the square the center of attention of Istanbul is the proximity of three monumental structures representing three religions (Ortaköy Mosque, Ayios Fokas Church, Etz Ahayim Synagogue). These are in a consistent integrity and harmony with the original building groups in the surrounding area. A comprehensive project was carried out in order to re-emerge the environment where these three cultures lived together with its old

characteristics, and the arrangement works in the early 1990s were

concluded. In the first stage, Ortaköy's inadequate infrastructure network has been rebuilt. The narrow organic street texture around Ortaköy Square; the absence of gardens in the buildings; bay windows and facade harmony make the appearance of the surroundings different. The houses also show a difference originating from the social structure. The study aimed to ensure the continuity of this organic street texture, the original Ortaköy architecture with two or three-storey bay windows and narrow rectangular windows. The square and its surroundings are a lively meeting center day and night with coffee shops, nightclubs, bars, restaurants, art workshops, antique and souvenir shops and a handicraft and art (intel) market open on weekends. Baked potato shops, waffle shops and gözleme shops are also places unique to Ortaköy.

In addition, since it is the intersection point of important transportation axes such as the coastal road, Palanga Street extending to Barbaros Boulevard, Dereboyu Street and Portakal Yokuşu leading to Ulus, both traffic and parking problems are experienced when the visitor density increases. The European leg of the 15 July Martyrs Bridge is in Ortaköy.

RULES OF BEHAVIOR IN CULTURAL HERITAGE PLACES

In order to improve your experience and preserve cultural heritage areas in Turkey and pass them on to future generations, please follow the rules below.

- At the entrances to places of worship; wearing clothes that are exposed above the knees such as shorts and skirts and that leave the shoulders exposed, and talking loudly and listening to music in sacred places are prohibited.
- Please ask for permission to take photos and videos with religious leaders, children and people you do not know. Unauthorized shooting is prohibited.
- In areas where there are monuments and historical artifacts - It is prohibited to sit and lean on carved and fragile surfaced artifacts and monuments.
- It is prohibited to move, move, touch and sell archaeological artifacts.
- It is prohibited to consume alcohol and cigarettes in areas where smoking is prohibited.
- Giving money or candy to children encourages them to beg. If you want to help children, please donate to well-known charities.
- Exposing genitals in public areas is strictly prohibited and is subject to penalties.
- Purchasing illegal products/souvenirs produced from threatened wildlife species should be avoided.
- Polluting the environment and nature is strictly prohibited. If detected, it is subject to penalties.

KÜLTÜREL MİRAS VE İSTANBUL

Bütün insanlığın ortak mirası olarak kabul edilen evrensel değerlere sahip kültürel ve doğal varlıkları dünyaya tanıtmak, toplumda söz konusu evrensel mirasa sahip çıkacak bilinci oluşturmak ve çeşitli sebeplerle bozulan, yok olan kültürel ve doğal değerlerin yaşatılması için gerekli işbirliğini sağlamak amacıyla UNESCO'nun 17 Ekim - 21 Kasım 1972 tarihleri arasında Paris'te toplanan 17. Genel Konferansı kapsamında, 16 Kasım 1972 tarihinde "Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme" kabul edilmiştir. 14.04.1982 tarih ve 2658 sayılı Kanunla katılmamız uygun bulunan bu Sözleşme, 23.05.1982 tarih ve 8/4788 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylanarak, 14.02.1983 tarih ve 17959 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmıştır.

Uluslararası önem taşıyan ve bu nedenle takdire ve korunmaya değer doğal oluşumlara, anıtlara ve sitlere "Dünya Mirası" statüsü tanınmaktadır. Sözleşmeyi kabul eden üye devletlerin UNESCO'ya başvurusuyla başlayan ve Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (ICOMOS) ve Uluslararası Doğayı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUCN) uzmanlarının başvuruları değerlendirmesi sonunda tamamlanan bir işlem dizisinden sonra aday varlıklar Dünya Miras Komitesinin kararı doğrultusunda bu statüyü kazanmaktadır.

UNESCO Dünya Miras Listesinde yer alan 19 adet varlığımızdan biri de 1985 yılında kabul edilen "İstanbul'un Tarihi Alanları"dır.

İstanbul, 1985 tarihinde UNESCO Dünya Miras Listesi'ne 4 bölge olarak dahil edilmiştir. Bunlar; Hipodrom, Ayasofya, Aya İrini, Küçük Ayasofya Camisi ve Topkapı Sarayı'nı içine alan Sultanahmet Kentsel Arkeolojik Sit Alanı; Süleymaniye Camisi ve çevresini içine alan Süleymaniye Koruma Alanı; Zeyrek Camisi ve çevresini içine alan Zeyrek Koruma Alanı ve İstanbul Kara Surları Koruma Alanı'nı içermektedir.

İstanbul Surları

İstanbul'un etrafını çeviren surlar tarihte 7. yüzyıldan başlayarak inşa edilmiş, yıkılmalar ve yeniden yapımlarla dört defa elden geçmiştir. Son yapımı 408'den sonradır. II. Theodosius (408-450) zamanında İstanbul surları Sarayburnu'ndan Haliç kıyısı boyunca Ayvansaray'a bu taraftan ve Marmara kıyısı boyunca Yedikule'ye, Yedikule'den Topkapı'ya,

Topkapı'dan Ayvansaray'a uzanıyordu. Surların uzunluğu 22 km.'dir. Haliç surları 5.5 km, kara 6,5 km, Marmara Surları ise 9 km.'dir.

Kara surları üç bölümden oluşur: Hendek, dış sur, iç sur. Hendekler bugün tarım alanı olmuştur. Sura bitişik ve 50 m. aralıklarla kara surları tarafında, birçoğu yıkılmış, çatlamış durumda 96 burç bulunmaktadır. Bu burçlar, boydan boya uzanan sur duvarlarından 10 metrelik çıkıntıda, çoğunlukla kare planlı ve 25 metre yüksekliğindedir.

Haliç

Haliç, (batılıların deyişi ile Altın Boynuz) İstanbul'un bir koyudur. Haliç'in kelime anlamı, nehir ağzındaki koy demektir. Yunan efsanesine göre; Megaralılar, kralları Beyaz'ın annesi Keroessa için Altın Boynuz ismini vermişlerdir. Bizans döneminde kolonileşme de burada başlamıştır. Aynı zamanda Bizans İmparatorluğu'nun denizcilik merkeziydi. Sahil boyunca

uzanan duvarlar, şehri bir deniz filosu atağından korumak için inşa edilmiştir. Haliç'in girişinde istenmeyen gemilerin girişini engellemek için, şehirden karşıya eski Galata Kulesi'nin kuzeydoğu ucuna uzanan geniş bir zincir vardı. Bu kule Latin haçlılarınca 4. Haçlı seferinde 1204 yılında geniş bir şekilde tahrip edildi. Fakat Cenevizliler yanına yeni bir kule inşa ettiler. Bu kule meşhur Galata Kulesi 1348 Christea Turris (Tower of Christ: İsa'nın Kulesi) diye adlandırılır. Osmanlı döneminde Yoğun Bektaşî nüfusun yaşadığı bir bölge idi. Karaağaç tekkesi, Karyağdı Baba tekkesi, Giresunlu Tekkesi gibi birçok Bektaşî tekkesi bu bölgede idi.

Topkapı Sarayı

Topkapı Sarayı, İstanbul'da yer alan ve dünyada günümüze gelebilmiş sarayların en eskisi ve genişidir. Konumu, Haliç'i, Boğaziçi'ni ve Marmara Denizi gören, İstanbul'un ilk kuruluş yeri olan bilinen akropol tepesidir. Tarihi İstanbul üçgen yarımadasının en uç noktasında, 5 km'yi bulan surlarla çevrili, 700.000 m2 özel araziye sahip bir komplekstir. Bu özelliği ile saraydan çok küçük bir şehir andıran Topkapı Sarayı, 500 yılı aşkın bir

süredir kullanılmıştır. Sonradan padişah, yeni yapılan Dolmabahçe Sarayı'na taşınınca saray, uzun bir süre bakımsız bırakıldı. Saray, Cumhuriyet Dönemi'nde yapılan restorasyon sayesinde eski görkemine geri kavuştu. Şu an bir müze olarak kullanılan sarayda padişaha ait eşyalar sergilenir. Müze koleksiyonunun en değerli parçaları arasında Muhammed'in hırkası, dişi, ayak izi ve kılıcı sayılabilir. Bu nesneler, Yavuz

Sultan Selim döneminde Kahire'den getirilmiştir. Başka bir değerli parça ise dünyaca meşhur Kaşıkçı Elması'dır. Topkapı Hançeri ise müzede sergilenen başka bir değerli eşyadır.

Galata Kulesi

İstanbul Beyoğlu'nda Galata semtinde bulunan 528 yılında inşa edilmiş kuledir. Kuleden şehir panoramik bir şekilde izlenebilmektedir. Bizans imparatoru Anastasius tarafından inşa edilmiştir. Daha sonra 1204 yılında 4.

Haçlı Seferleri ile büyük ölçüde tahrip olan kule 1348 yılında İsa Kulesi olarak Cenevizliler tarafından Galata Surlarına tekrar ek olarak yapılmıştır. Galata Kulesinin ilk üç katında Ceneviz, sonraki katlarda ise Osmanlı izleri taşıdığı gözleniyor. Kule girişindeki kitabede yer alan 16 mısralık methiye, II. Mahmut döneminde yapılan

restorasyondan dolayı II. Mahmut için yazılmıştır. İçerisinde Galata Kulesi'nin de bulunduğu "Ceneviz Ticaret Yolu'nda Akdeniz'den Karadeniz'e Kadar Kale ve Surlu Yerleşimler" dosyası ile Galata Kulesi 2013 yılında UNESCO Dünya Miras Geçici Listesi, Türkiye'deki Dünya Mirası Geçici Listesi'ne dahil edildi. Bugün çok canlı mekanlardan biri olan Galata Meydanı da kulenin yanındadır.

Taksim Meydanı

Taksim semti ve meydanı adını, Osmanlı Devleti'nde zamanında suçluların; suyu, halka taksim ettikleri yer olduğundan verilmiştir. Meydan olmadan önce, eski evlerin sıralandığı dar bir bölge olan semt, meydan hâline getirilip genişletildikten sonra, zamanla bugünkü görünümünü almıştır. Meydanın ortasındaki Cumhuriyet Anıtı ve çevresi bugün tören yeri olarak kullanılıyor ve buluşma yeri

işlevini üstleniyor. Meydan'ın başlangıcından Tünel'e kadar Nostaljik tramvay çalışır. Taksim Meydanı'nın simgesi hâline gelen Cumhuriyet Anıtı İtalyan heykeltıraş Pietro Canonica'ya yaptırılmış, 1928 yılında yerine yerleştirilmiştir. Anıtın yapımı 2,5 yıl sürmüş, anıt taş ve bronz kullanılarak yapılmıştır. Cumhuriyet dönemi anıtlarından ilk defa figüratif bir anlatımla Atatürk'ü ve yeni düzeni anlatan bir heykeldir.

Ayasofya Camii

Ayasofya (anlamı: “Kutsal Bilgelik”; Grekçe: Ἀγία Σοφία, romanize: Agia Sofia), eski adıyla Kutsal Bilgelik Kilisesi ve Ayasofya Müzesi veya günümüzdeki resmî adıyla Ayasofya-i Kebîr Câmî-i Şerîfi (Kutsal Büyük Ayasofya Camii),[4][5] İstanbul’da yer alan bir cami ve eski bazilika, katedral ve müzedir. Bizans

İmparatoru I. Justinianus tarafından, 532-537 yılları arasında İstanbul’un tarihî yarımadasındaki eski şehir merkezine inşa ettirilmiş bazilika planlı bir patrik katedrali olmuştur. 1453 yılında İstanbul’un Osmanlılar tarafından fethedilmesinden sonra II. Mehmed tarafından camiye dönüştürülmüştür. Mustafa Kemal Atatürk tarafından 1934 yılında yayımlanan kararname ile tadilat çalışmasına alınmış, 1947 yılında bakanlar kurulu kararı ile müzeye dönüştürülme kararı alınıp müzeye dönüştürülmüş, kazı ve tadilat çalışmaları başlatılmış ve 1947’den 2020’ye kadar müze olarak hizmet vermiştir. 2020 yılında ise müze statüsü iptal edilerek cami statüsü verilmiştir.

Ayasofya, mimari bakımdan merkezî planı birleştiren kubbeli bazilika tipinde bir yapı olup kubbe geçişi ve taşıyıcı sistem özellikleriyle mimarlık tarihinde önemli bir dönüm noktası olarak ele alınır. Hristiyanlar için hem sembolik hem de eksen olma anlamının yanında, turistik ve ruhsal bir çekim merkezidir.

Ayasofya adındaki “Aya” sözcüğü “kutsal” anlamına gelir. “Sofya” sözcüğü ise Grekçede “bilgelik” anlamındaki sophos sözcüğünden gelir. Dolayısıyla “Aya Sofya” adı, Nasıralı İsa’ya atfen “Kutsal Bilgelik” ya da “İlahî Bilgelik” anlamına gelmekte olup Hristiyan ilahiyatında Tanrı’nın üç niteliğinden biri sayılır.[7][8] Miletli İsidoros ve Trallesli Anthemius’un yönettiği Ayasofya’nın inşaatında yaklaşık 10.000 işçinin çalıştığı ve İmparator I. Jüstinyen’in bu iş için büyük bir servet harcadığı belirtilir. Bu çok eski binanın bir özelliği; yapımında kullanılan bazı sütun, kapı ve taşların binadan daha eski yapı ve tapınaklardan getirilmiş olmasıdır.

Bizans İmparatorluğu döneminde Ayasofya, büyük bir “kutsal emanetler” zenginliğine sahipti. Bu emanetlerden biri de 15 metre yüksekliğindeki gümüş ikonostasis idi.[16] Konstantinopolis Patriği’nin kilisesi ve Doğu Ortodoks Kilisesi’nin 1000 yıl boyunca merkezi olan Ayasofya, 1054 yılında Patrik I. Mihail’in Papa IX. Leo tarafından aforoz edilmesine şahitlik etmiş olup bu olay, genel olarak “Schisma”nın yani Hristiyanlık tarihindeki en önemli olaylardan biri olan Doğu ve Batı kiliselerinin ayrılmasının başlangıcı sayılır.

1453 yılında kilise, Osmanlı padişahı II. Mehmed tarafından camiye dönüştürüldükten sonra mozaiklerinden insan figürleri içerenler tahrip edilmemiş (içermeyenlerse olduğu gibi bırakılmıştır), yalnızca ince bir sıvayla kaplanmış ve yüzyıllarca sıva altında kalan mozaikler, bu sayede doğal ve yapay tahribattan kurtulabilmiştir. Cami, müzeye

dönüştürülürken sıvaların bir kısmı çıkarılmış ve mozaikler yine gün ışığına çıkarılmıştır. Günümüzde görülen Ayasofya binası, aslında aynı yere üçüncü kez inşa edilen kilise olduğundan “Üçüncü Ayasofya” olarak da bilinir. İlk iki kilise isyanlar sırasında yıkılmıştır. Döneminin en geniş kubbesi olan Ayasofya’nın merkezî kubbesi, Bizans döneminde bir kez (7 Mayıs 558 tarihinde) çökmüş,[17][18] Osmanlı başmimarı Mimar Sinan’ın binaya payandaları eklemesinden itibaren de hiç çökmemiştir.

Sultanahmet Camii

Sultan Ahmet Camii veya Sultânahmed Camiî, 1609-1617 yılları arasında Osmanlı Padişahı I. Ahmed tarafından İstanbul’daki tarihî yarımada, Mimar Sedefkâr Mehmed Ağa’ya yaptırılmıştır. Cami; mavi, yeşil ve beyaz renkli İznik çinileriyle bezendiği için ve yarım kubbeleri ile büyük kubbesinin içi de yine mavi ağırlıklı kalem işleriyle süslendiği için Avrupalılar tarafından “Mavi Camii (Blue Mosque)” olarak adlandırılır. Ayasofya’nın

1935 yılında camiden müzeye dönüştürülmesiyle, İstanbul’un ana camii konumuna ulaşmıştır.

Aslında Sultanahmet Camii külliyesiyle birlikte, İstanbul’daki en büyük eserlerden biridir. Bu külliye bir cami, medreseler, hünkar kasrı, arasta, dükkânlar, hamam, çeşme, sebiller, türbe, darüşşifa, sıbyan mektebi, imarethane ve kiralık odalardan oluşmaktadır. Bu yapıların bir kısmı günümüze ulaşamamıştır.

Yapının mimari ve sanatsal açıdan dikkate şayan en önemli yanı, 20.000’i aşkın İznik çinisiyle bezenmesidir. Bu çinilerin süslemelerinde sarı ve mavi tonlardaki geleneksel bitki motifleri kullanılmış, yapıyı sadece bir ibadethane olmaktan öteye taşımıştır.

Caminin ibadethane bölümü 64 x 72 metre boyutlarındadır. 43 metre yüksekliğindeki merkezi kubbesinin çapı 23,5 metredir. Caminin içi 200’den fazla renkli cam ile aydınlatılmıştır. Yazıları Diyarbakırlı Seyyid Kasım Gubarî tarafından yazılmıştır.

Çevresindeki yapılarla birlikte bir külliye oluşturur ve Sultanahmet, Türkiye’nin altı minareli ilk camiidir.

Kız Kulesi

Kyzikos’taki deniz zaferinden sonra, MÖ 408’de Atinalı general Alkibiadis, muhtemelen Karadeniz’den gelen gemiler için Üsküdar’ın önündeki küçük bir kaya üzerine özel bir istasyon inşa etti.

Üsküdar'ın sembolü hâline gelen kule,
Üsküdar'da Bizans devrinden kalan tek

eserdir. MÖ 24 yıllarına kadar uzanan bir geçmişe sahiptir.

1110'da Bizans İmparatoru I. Aleksios, taş duvarla korunan ahşap bir kule inşa etti. Kuleden Konstantinopolis'teki Mangana semtinde (tarihi yarımada bir mahalle) dikilmiş başka bir kuleye uzanan bir demir zincir gerildi. Adacık daha sonra su altı kalıntıları hala görülebilen bir savunma duvarı ile Asya kıyısına bağlandı. 1453'te İstanbul'un Osmanlılar tarafından fethi sırasında, kulede Venedikli Gabriele Trevisano tarafından yönetilen bir Bizans garnizonu bulunuyordu. Daha sonra yapı, Fatih Sultan Mehmed döneminde Osmanlı Türkleri tarafından gözetleme kulesi olarak kullanılmıştır. İlk olarak Yunan döneminde bir mezara ev sahipliği yapan bu ada, Bizans döneminde inşa edilen ek bina ile gümrük istasyonu olarak kullanılmıştır. Osmanlı döneminde ise gösteri platformundan savunma kalesine, sürgün istasyonundan karantina odasına kadar birçok işlev yüklenmiştir. Asli görevi olan ve yüzyıllardan beri varlığı ile insanlara, geceleri ise geçen gemilere göz kırpan feneri ile yol gösterme işlevini hiç kaybetmemiştir. Bazı Avrupalı tarihçiler buraya Leander Kulesi derler. Kule hakkında pek çok rivayet bulunmaktadır. Antik Çağ'da arka (küçük kale) ve damialis (dana yavrusu) adları ile anılan kule, bir ara da "Tour de Leandros" (Leandros'un Kulesi) ismi ile ünlenmiştir. Şimdi ise Kız Kulesi ismi ile bütünleşmiş ve bu ismi ile anılmaktadır.

Çok eski geçmişi olan Kız Kulesi, bir zamanlar Boğaz'dan geçen gemilerden vergi alınmak maksadı ile kullanılmıştır. Kule ile Avrupa yakası boyunca büyük bir zincir çekilmiş ve gemilerin Anadolu yakası ile Kız Kulesi arasından geçişine (O zamanlar gemi boyutları küçük olduğu için geçebilmekteydi.) izin verilmiştir. Bir süre sonra kule, zinciri taşıyamamış ve Avrupa yakasına doğru yıkılmıştır. Kuleden suyun içine bakıldığında yıkıntıları görülmektedir.

Kule 1509 depreminde yıkılmış, yeniden inşa edilmiş ve 1721'de yanmıştır. Sadrazam Damat İbrahim Paşa tarafından imar emri verilmiş ve yeni bina deniz feneri olarak kullanılmış; çevre surlar 1731 ve 1734 yıllarında onarılmıştır. Sonunda 1763'te kule daha dayanıklı taştan yeniden inşa edildi. 1829'dan itibaren karantina istasyonu olarak kullanılmış ve 1832'de Sultan II. Mahmud tarafından yeniden restore edilmiştir.[2] 1945'te, kuleyi yamama sırası liman yönetimine geldi. Daha sonra 1998'de tekrar restore edildi, kısa bir süre önce James Bond filmi Dünya Yetmez'de yer aldı. 17 Ağustos 1999 depremi ve Marmara Denizi'ndeki tsunamiden sonra kuleyi güçlendirmek için çelik destekler eklendi. Sarayburnu'ndaki eski Roma, Bizans ve Osmanlı başkentinin manzarasına sahip iç mekan bir kafe ve restorana dönüştürülmüştür. Özel tekneler gün boyunca kule ile kıyı arasında gidip gelmektedir.

Kız Kulesi 2000 yılında restore edilerek restoran haline dönüştürülmüştür. 2021 yılında Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından başlatılan restorasyon çalışmaları Mayıs 2023'te sona ermiştir. Restore edilen kule, 11 Mayıs 2023 tarihinde lazer gösterisiyle birlikte açıldı.

Yere Batan Sarnıcı

İstanbul'un görkemli tarihsel yapılarından birisi de Ayasofya'nın güneybatısında bulunan Bazilika Sarnıcı'dır. Bizans imparatoru I. Justinianus (527-565) tarafından yaptırılan bu büyük yeraltı sarnıcı, suyun içinden yükselen ve sayısız gibi görülen mermer sütunlar sebebiyle halk arasında "Yerebatan Sarayı" olarak isimlendirilmiştir. Sarnıcın bulunduğu yerde daha önce bir Bazilika bulunduğundan,

Bazilika Sarnıcı olarak da anılır. Sarnıç, uzunluğu 140 metre, genişliği 70 metre olan dikdörtgen biçiminde bir alanı kaplayan, dev bir yapıdır. 52 basamaklı taş bir merdivenle inilen bu sarnıcın içerisinde her biri 9 metre yüksekliğinde 336 sütun bulunmaktadır.

Birbirine 4.80 metre aralıklarla dikilen bu sütunlar, her biri 28 sütun içeren 12 sıra meydana getirirler. Sarnıcın tavan aralığı kemerler vasıtasıyla sütunlara aktarılmıştır. Çoğunluğu daha eski yapılardan toplandığı anlaşılan ve çeşitli mermer cinslerinden yontulmuş sütunların büyük bir kısmı tek parçadan, bir kısmı da iki parçadan oluşmaktadır. Bu sütunların başlıkları, yer yer farklı özellikler taşır. Bunlardan 98 adedi Corint üslûbu yansıtırken bir bölümü de Dor üslûbunu yansıtmaktadır. Sarnıcın tuğladan örülmüş 4.80 metre kalınlığındaki duvarları ve tuğla döşeli zemini, Horasan harcından kalın bir tabakayla sıvanarak su geçmez hale getirilmiştir. Toplam 9.800 m2 alanı kaplayan bu sarnıç, yaklaşık 100.000 ton su depolama kapasitesine sahiptir.

Medusa Başı

Sarnıçtaki sütunların köşeli veya yivli biçimde olan birkaç tanesi hariç büyük bir çoğunluğu silindirik biçimindedir. Sarnıcın kuzeybatı köşesindeki iki sütunun altında kaide olarak kullanılan iki Medusa Başı, Roma Dönemi heykel sanatının şaheserlerindendir.

Sarnıcı ziyaret eden insanların en çok ilgisini çeken Medusa başlarının hangi yapılardan alınıp buraya getirildiği bilinmemektedir. Araştırmacılar, genellikle sarnıcın inşası sırasında salt sütun kaidesi olarak kullanılması amacıyla getirildiklerini düşünmektedirler. Bu görüşe rağmen, Medusa Başı hakkında birtakım efsaneler oluşmuştur. Bir efsaneye göre Medusa, Yunan mitolojisinde yeraltı dünyasının dişi canavarı olan üç Gorgona'dan biridir. Bu üç kız kardeşten yılan başlı Medusa, kendisine bakanları taşa çevirme gücüne sahiptir. Bir görüşe göre o dönemde büyük yapılar ve özel yerleri korumak için Gorgona desim ve heykelleri kullanılırdı ve Sarnıca Medusa başının konulması da bu yüzdendir.

Başka bir rivayete göre de Medusa, siyah gözleri, uzun saçları ve güzel vücudu ile övünen bir kızdı. Medusa, Zeus'un oğlu Perseus'u seviyordu. Bu arada Athena da Perseus'u seviyor ve Medusa'yı kıskanıyordu. Bu yüzden Athena, Medusa'nın

saçlarını

yılana çevirdi. Artık Medusa'nın baktığı herkes, taşa dönüşüyordu. Daha sonra Perseus, Medusa'nın başını kesti ve onun bu gücünden yararlanarak pek çok düşmanını yendi.

Buna dayanarak Medusa Başı, Bizans'da kılıç kabzalarına işlenmiş ve sütun kaidelerine (bakanların taş kesilmemesi için) ters olarak yerleştirilmiştir. Bir rivayete göre de Medusa, yana bakıp kendisini taşa çevirmiştir. Bu yüzden buradaki heykeli yapan heykeltıraş, ışığın yansıma açılarına göre Medusa'yı üç ayrı konumda yapmıştır

Sarnıcın ortasına doğru kuzeydoğu duvarı önünde yer alan 8 sütun, 1955-1960 yıllarında yapılan bir inşaat sırasında kırılma tehlikesine maruz kaldıklarından, bunların her biri, kalın bir beton tabaka içine alınarak dondurulmuş ve bu yüzden eski özelliklerini kaybetmişlerdir

Bizans döneminde bu çevrede geniş bir sahayı kaplayan ve imparatorların ikamet ettiği büyük sarayın ve bölgedeki diğer sakinlerin su ihtiyacını karşılayan Yerebatan Sarnıcı, İstanbul'un Osmanlılar tarafından 1453 yılında fethinden sonra bir müddet daha kullanılmış ve padişahların oturduğu Topkapı Sarayı'nın bahçelerine buradan su verilmiştir. İslâmî kaidelerin temizlik esasları gereği durgun su yerine akar vaziyetteki suyu tercih eden Osmanlılar'ın şehirde kendi su tesislerini kurduktan sonra kullanmadıkları anlaşılan Sarnıç, 16. yüzyılın ortalarına gelinceye kadar Batılılar tarafından fark edilmemiş, nihayet 1544-1550 yıllarında Bizans kalıntılarını araştırmak üzere İstanbul'a gelen Hollandalı gezgin P. Gyllius tarafından yeniden keşfedilerek Batı âlemine tanıtılmıştır. P. Gyllius, araştırmalarından birinde, Ayasofya civarında dolaşırken, buradaki evlerin zemin katlarında bulunan kuyu benzeri yuvarlak büyük deliklerden ev halkının aşağıya sarkıttıkları kovalarla su çektikleri, hatta balık tuttuklarını öğrendi.

Büyük bir yeraltı sarnıcının üzerinde bulunan ahşap bir binanın duvarlarla çevrili avlusundan, yerin altına inen taş basamaklardan elinde bir meşaleyle sarnıcın içerisine girdi. P. Gyllius, çok zor şartlarda sarnıcı sandalla dolaşarak ölçülerini alıp sütunlarını tespit etti. Gördüklerini ve edindiği bilgileri seyahatnamesinde yayımlanan Gyllius, birçok seyyahı etkilemiştir.

Sarnıç, kurulduğundan günümüze kadar çeşitli onarımlardan geçmiştir. Osmanlı İmparatorluğu Dönemi'nde iki defa onarılan sarnıcın ilk onarımı 3. Ahmet zamanında (1723) Mimar Kayserili Mehmet Ağa tarafından yaptırılmıştır. İkinci onarım ise Sultan 2. Abdülhamid (1876-1909) zamanında gerçekleştirilmiştir. Cumhuriyet Dönemi'nde de sarnıç, 1987'de İstanbul Belediyesi tarafından temizlenerek ve bir gezi platformu yapılmak suretiyle ziyarete açılmıştır. 1994 yılının Mayıs ayında yeniden büyük bir temizlik ve bakımdan geçmiştir. Hâlihazırda İstanbul Büyükşehir Belediyesi iştiraklerinden Kültür A.Ş. tarafından işletilen Yerebatan Sarnıcı, müze olmanın yanı sıra, ulusal ve uluslararası birçok etkinliğe ev sahipliği etmektedir.

St. Antuan Katolik Kilisesi

St. Antuan Katolik Kilisesi ([Fransızca](#): St. Antoine), [İstanbul](#)'un en büyük ve cemaati en geniş [Katolik Kilisesi](#)'dir. [Beyoğlu](#)'ndaki [İstiklal Caddesi](#) üzerinde [Galatasaray](#)'dan ([Galatasaray Lisesi](#) tarafında) [Tünel](#)'e doğru giderken sol tarafta bulunur. Kilise [Fransiskanlar](#) tarikatına bağlıdır.^[1]

TARİHİ;

1230'da rahipler, kurucuları [Assisili Aziz Fransua](#) adına, [Galata](#) civarında bir kilise inşa ettiler.

1639 ve 1660 yangınlarında iki kez yanan ve her yangından sonra yeniden aynı yerde kurulan Aziz Fransua Kilisesi en son geçirdiği yangın olan ve bütün çevresini yutan 1696 yangınından sonra [Beyoğlu](#)'ndaki yeni konumuna taşındı. 1724 yılında Pera'da [Aziz Antuan](#) adı verilen bu yeni bir kilise Osmanlı İmparatorluk saray ve devlet hizmetinde bulunan ve ayrıca ticaretle uğraşan Katolik ülkelerin (ekserisi İtalyan-Fransız) vatandaşları ve onların aileleri için inşa edildi ve kutsandı.^[2]

MİMARİ;

Şimdiki, cephesi kırmızı tuğla taşlarla örülü kilisenin inşasına, 1906 yılında eskisinin yerinde başlanmış ve 1912 yılında Aziz Antuan'ın naşının Padova Basilikası'ndaki yerine taşınmasının yıldönümü olan 15 Şubat günü Rahipler, yeni kiliselerine taşındılar, kilise kutsandı ve ibadete açıldı.^[2] İstanbul doğumlu İtalyan Mimar [Giulio Mongeri](#) tarafından İtalyan Neogotik üslubunda, betonarme olarak inşa edilmiştir.^{[3][4]} 20x50 m ölçülerinde, Latin hacı biçiminde ve Neogotik üslupta inşa edilmiştir. Kilise duvarları belirli yüksekliğe kadar mozaik kaplama ve yapının dış cephe duvarları tuğladandır. Kilisenin girişi, kiliseye gelir sağlamak için inşa edilmiş iki bina arasındaki kapıdan verilmiştir. Bu kapı kilisenin avlusuna açılır ve İstiklal Caddesine bakan bu cephenin genişliği 38 metredir.^[5]

Santa Maria Draperis Kilisesi

Santa Maria Draperis Kilisesi (Türkçe: Meryem Ana Draperis Latin Katolik Kilisesi), İstanbul'da bulunan tarihi açıdan bir Latin Katolik kilisesidir. 1584'te inşa edilen bu kilise, İstanbul'un en eski faal kiliselerindendir.

TARİHİ;

1453'te İstanbul'un Osmanlılar tarafından fethinden birkaç ay önce, Selvili [Padovalı Aziz Antonio](#) kilisesi, Haliç'in güney şeridinde (o zamanlar Venedikli

tüccarların Konstantinopolis merkeziydi)
[Fransiskanerler](#) tarafından Sirkeci’de inşa edildi. Fethin
ardından ise burayı

Fransiskaner terk etmeye zorlandılar^[2] ve 1584'e kadar birkaç kere yer değiştirdikten sonra bu tarihte Galata'nın Mumhane mahallesine taşındılar. Burada [Levanten](#) bir kadın olan Klara Maria Draperis onlara bir ev ve küçük bir şapel bağışladı.^{[2][3]} Şapelin sunağı tahtadan yapılmış Bakire Meryem heykeliyle süslenmişti. Şapel 1660 yılında tamamen yandığında bu heykel Draperis ailesinin bir bireyi tarafından kurtarıldı.^[2]

Yapı yangında tamamen yandığı için dönemin Osmanlı kanunlarına dayanarak devlet arsaya el koydu.^[4] Bu sebeple Fransiskaner Sultan'dan Firmandan izin istediler fakat neticede kilise tekrar yapılsa dahi 1663'te yıkıldı.^[2] Bu olaydan sonra Fransiskaner bölgeden ayrılıp Peranın üstünde Dört Yol denen bölgeye taşındılar. Burada 1678 tarihinde bir kilise daha inşa ettiler fakat 1697'de yanan kilise 1727'deki depremle tamamen yıkıldı.^[2] 1767'de tekrar yanan yapı, 1769'da beşinci kez tekrar inşa edilmiş oldu.^[2] Her musibetten sağlam çıkan Bakire Meryem heykeli ise günümüze kadar ulaştı.^[2] Günümüzde bu kilise, [Sent Antuan](#) (ki o da İstiklal Caddesindedir) ve [Aziz Petrus ve Pavlus kilisesi](#) ile birlikte Levanten meydanındaki 3 Roma Katolik Kilisesi'nden biridir.

19. Yüzyıl boyunca Aziz Meryem Kilisesi bölgenin en prestijli kilisesi oldu 1803 yılındaki sayıma göre cemaatinde 470 Levanten, birkaç Arap ve birkaç Ermeni Katolik olduğu bilinmektedir.^[5]

Günümüzde bu kilisede Fransiskan pederler tarafından her gün İtalyanca, Pazar günleri ise İspanyolca olmak üzere ayinlere devam edilmektedir.^[3]

MİMARİSİ VE İÇERİÇİ;

İstiklal Caddesi sonunda yokuş aşağı inen merdivenleri izlediğinizde yapının girişi [neoklasik](#) tarzdadır - duvarda bir oyuk içinde Bakire Meryem heykeli karşılar - Yapı dikdörtgen planlı olup üzeri beşik tonoz ile örtülmüştür ve 1874 tarihinde işlenen 3 [nef](#) ile bezelidir. Kilisede caddeden görünmeyen bir çan kulesi vardır. 1772 yılında sunak, İtalya'nın Carrara kentinden gelen pembe mermer ile bezenmiş ve Draperis ailesinin verdiği heykelle süslenmiştir.^[3]

Venedik sanat okulundan alınan 4 resim de sunağı süslemektedir.^[3]

Kiliseye girdikten sonra sağda kalan ilk resim 1873'te [Bakire Meryem Ana](#), iki Fransiskan aziz ile resmedilmiştir.^[3] İkinci resim [Assisi'li Françesko](#)'nın [stigmatayı](#) La Verna'da almasını temsilendir.^[3] Girişin diğer tarafında Aziz Roch ile ilerisinde Meryem Ana ve [İsa](#)'nın [Yusuf](#)'un ölümünde yanında oluşu görülmektedir.^[3]

Haç yolu, Padovalı Aziz Antonio heykeli ve [vaftizhanedeki](#) duvar resmi, Fransiskan Peder Alberto Farina tarafından 1959 yılında yapılmıştır.^[3]

[Apsisteki](#) iki [vitray Alman ekolüne](#) aittir ve Assisi'li Francesco ve Azize Klarayı temsil eder.^[3] Kilisenin içinde, 18. ve 19. yüzyıllardan (çoğu İtalyanca veya Latince) birkaç yazıtlı mezar taşı, zengin Levanten ailelerini, kilisenin hayırseverlerini, piskoposları ve Konstantinopolis'teki Avrupa uluslarının konsoloslarını hatırlatır.^[3]

ORTAKÖY MEYDANI

Antik çağda adının Arkheion (Argion) olduğu söylenen Ortaköy'ün, [Bizans](#) dönemindeki adı "Ayios Fokas"tır. Semt, adını Bizans İmparatoru [I. Basileios](#) (hükümdarlığı 867-886) tarafından burada yaptırılan Ayios Fokas Manastırı'ndan almıştır. Bizans İmparatoru [VI. Leon](#)'un

(hükümdarlığı 886-912) sevgilisi Zoe ile buluştuğu Damianu Sarayı'nın Ortaköy'de olduğu; Damianu mevkiine adını veren manastırın ise, İmparator [Teofilos](#) (hükümdarlığı 829-842) ve [III. Mihail](#) (hükümdarlığı 842-867) zamanlarında devletin ileri gelenlerinden olan Damianos tarafından 9. yüzyılda yaptırıldığı ileri sürülür.^[7]

Bugünkü Ortaköy'ün, büyük Ayios Fokas Manastırı'nın bulunduğu yer olduğu anlaşılmaktadır. [Rumların](#) aynı azize ithaf edilmiş bugünkü küçük [Ayios Fokas Kilisesi](#) de Ayios Fokas adındadır. Ayios Fokas Manastırı'nın yeri bulunamamıştır. Bu manastırın yakınında 9. yüzyılda [Ermeni](#) asıllı Ortodoks patriği [VII. İoannis](#) (patrikliği 832-842) veya kardeşi Arsabarios'un (Arşavir) muhteşem bir sarayının olduğu, bu yüzden semtin Arsebera (veya Arsaberu) olarak da ün kazandığı yazılır. Sarayda gizli ayinler ve ahlaka aykırı eğlenceler yapıldığı yolunda dedikodular çıktığı için İmparator [I. Basileios](#) tarafından satın alınarak 150 rahiplik bir manastır haline getirilmiştir. Bu manastırın varlığı (Meryem Ana) Bizans'ın son yıllarına kadar devam etmiştir.

[Türklerin](#) Ortaköy'e yerleşmesi [Kanuni Sultan Süleyman](#) döneminde (hükümdarlığı 1520- 1566) olmuştur. Aynı yıllarda [Sadrazam Kara Ahmed Paşa](#)'nın (ö. 1556) kethüdası Hüsrev Kethüda tarafından [Mimar Sinan](#)'a bir hamam ([Ortaköy Hüsrev Kethüdâ Hamamı](#)) yaptırılmıştır. Ortaköy Deresi vadisinin iki yamacına, 16. yüzyılda Türklerin yoğun olarak yerleştikleri görülür.^[8]

17. yüzyılın ortasında dere içinde bir [Müslüman](#) mahallesi, kıyıda ise yalılar vardı. Bu yalıların hiçbirisi günümüze kadar gelememiştir. Bunun başlıca sebebi, [Abdülaziz](#) tarafından 1871'de yaptırılan yeni [Çırağan Sarayı](#)'dır. [Beşiktaş Mevlevîhanesi](#) ve Ortaköy'e kadar uzanan yalılar ortadan kaldırılarak elde edilen uzun ve geniş alan Çırağan Sarayı'nın inşaatına ayrılmıştır. Ortaköy İskelesi ile Defterdarburnu arasında kalan şeritte Mehmed Kethüda Çeşmesi, [Ortaköy Camii](#), sıbyan mektebi ve sahilin gerisinde Rum, Ermeni ve Yahudi esnafın evleri; daha sonra Ortaköy Camii ile Neşetâbâd Sahilsarayı, [Esmâ Sultan Sahilsarayı](#), [Naime Sultan Yalısı](#), [Hatice Sultan Sahilsarayı](#), Fatma Sultan, Zekiye Sultan yalıları sıralanırdı. [Defterdar İbrahim Paşa Camii](#) 17. yüzyıla ait bir yapıdır.

Ortaköy Meydanı ve çevresi 1989 ile 1992 yılları arasında Beşiktaş Belediyesi tarafından başlatılan proje çalışmaları ile yeniden düzenlenerek bugünkü görünümünü almıştır.

Ortaköy, tarihi kültürel yapısıyla özellikle 1990'lı yıllardan itibaren, gerek İstanbulluların gerekse yabancıların geniş bir ilgi odağı haline gelmiştir. Sementin ve özellikle meydanın İstanbul'un ilgi odağı haline gelmesindeki diğer bir etken de, üç dini temsil eden üç anıtsal yapının ([Ortaköy Camii](#), [Ayios Fokas Kilisesi](#), [Ezra Ahayim Sinagogu](#)) birbirine yakın olmasıdır. Bunlar, çevredeki özgün yapı gruplarıyla tutarlı bir bütünlük ve uyum içindedirler. Bu üç kültürün bir arada yaşadığı ortamı yeniden eski özellikleriyle ortaya çıkarmak amacıyla kapsamlı bir proje yapılmış, 1990'lı yılların başındaki düzenleme çalışmaları sonuçlandırılmıştır. İlk etapta Ortaköy'ün yeterli olmayan altyapı şebekesi yeniden yapılmıştır. Ortaköy Meydanı çevresindeki dar organik sokak dokusu; yapılarda bahçe olmaması; cumba ve cephe uyumları çevrenin görünümünü değişik kılmaktadır. Evler sosyal yapıdan da kaynaklanan bir farklılık göstermektedir. Yapılan çalışmada bu organik sokak dokusunun, iki veya üç katlı cumbalı dar düşer dikdörtgen pencereci özgün Ortaköy mimarisinin sürekliliğinin sağlanması amaçlanmıştır.^[8]

Meydan ve çevresi, kahveler, gece kulüpleri, barlar, lokantalar, sanat atölyeleri, antika ve hediyelik eşya dükkânları ve haftasonları açılan el işi ve sanat (entel) pazarıyla, gece gündüz canlı bir buluşma merkezidir. [Kumpirciler](#), [wafflecılar](#) ve [gözlemeciler](#) de Ortaköy'e has mekanlardır.

Bununla birlikte hem sahil yolu, hem [Barbaros Bulvarı](#)'na uzanan Palanga Caddesi, hem Dereboyu Caddesi, hem de [Ulus](#)'a çıkan [Portakal Yokuşu](#) gibi önemli ulaşım akslarının kesişim noktası olduğu için ziyaretçi yoğunluğunun arttığı zamanlarda hem trafik hem de park sorunu yaşanmaktadır. [15 Temmuz Şehitler Köprüsü](#)'nün Avrupa'daki ayağı Ortaköy'dedir.

Yapılar

[[değiştir](#) | [kaynağı değiştir](#)]

Ortaköy Meydanı, 19. yy. [Osmanlı sivil mimarisinin](#) özgün örneklerini barındırır. Ortaköy'e bugünkü çehre ve özelliğini kazandıran, meydanının en belirgin ve egemen mimari ögesi halk arasında [Ortaköy Camii](#) olarak bilinen Büyük Mecidiye Camii'dir. Cami, [Sultan Abdülmecit](#) tarafından Mimar [Nigoğos Balyan](#)'a 1853 yılında yaptırılmıştır. Abdülmecid, Ortaköy'ün imarına önem vermiş, Ortaköy Deresi üzerine, bugün artık olmayan köprüyü, sahilde iskelenin güneyindeki mermer sütunlu karakol binasını da yaptırmıştır.

Meydandaki cami kadar eski ve önemli bir başka eser de 1723 tarihli [Damat İbrahim Paşa Çeşmesi](#)'dir. Sahilde ahşap temeller üzerinde oturan çeşme, zamanla dolgu ve zemin oturmasından çökmüş, toprak seviyesinin 1,5 m altında kalmıştır. Beşiktaş Belediyesi tarafından, Ortaköy Meydanı ve çevre düzenlemesi çalışması sırasında, kahvelerin arkasına sıkışmış ve görünmeyen çeşme, caminin karşısına taşınarak, toprak

altında kalan su teknesi ve musluk etrafındaki selvi motifli taşı ortaya çıkarılmış, restorasyonu yapılmıştır.

Meydanda, Sütçü Ali Sokağı önünde kahvelerin yanında küçük Hamidiye Çeşmesi (Saka Çeşmesi) vardı. Hamidiye su şebekesinden dağılan kol, eski hamamın önündeki Saka Çeşmesi denilen bu döküm çeşmeye ulaşırdı. Bu çeşme daha sonra kaldırıldı ve su yolu kapatıldı. Meydandaki demir döküm çeşme, Yıldız'dan alınarak onarılmış, 1992'deki meydan düzenlemesi çalışmaları sırasında şimdiki yerine konulmuştur. Meydandaki diğer bir küçük çeşme ise cami girişinin yanında, avlunun önündedir.

Meydanın arka sokağı ve Muallim Naci Caddesi'nde girişi olan [Ayios Fokas Kilisesi](#) 1856'da yapılmıştır. Bizans döneminde bölgede bulunan manastırın adını yaşatmaktadır.

KÜLTÜREL MİRASA KONU YERLERDE DAVRANIŞ KURALLARI

Deneyiminizi geliştirmek ve Türkiye’de yer alan kültürel mirasa konu alanları koruyarak gelecek nesillere taşımak adına Lütfen aşağıdaki kurallara uyalım.

- İbadethane girişlerinde; şort-etek gibi dizlerinin üzerinde açıkta kalan ve omuzları açıkta bırakan giysiler giymek ve yüksek sesle konuşmak müzik dinlemek kutsal mekânlarda yasaktır.
- Din önderleri, çocuklar ve tanımadığınız kişiler ile fotoğraf ve video çekmek için lütfen izin isteyiniz. İzinsiz çekim yapılması yasaktır.
- Anıtlar ve tarihi eserlerin olduğu bölgelerde -Oyma ve kırılğan yüzeyli eser ve anıtlara oturmak ve yaslanmak yasaktır.
- Arkeolojik eserlerde yer değişikliği yapmak-taşımak-dokunmak ve bu eserlerin satışı yasaktır.
- Alkol ve sigaranın içilmesi yasak olan bölgelerde tüketilmesi yasaktır.
- Çocuklara para-şeker vermek dilenmeye teşvik eder. Çocuklara yardım etmek istiyorsanız lütfen tanınmış hayır kurumlarına bağış yapınız.
- Kamuya açık alanlarda cinsel organı açıkta bırakacak şekilde teşhir etmek kesinlikle yasaktır ve cezaya tabidir.
- Tehdit altındaki yaban hayatı türlerinden Üretilen yasadışı ürünler / hediyelik eşyalarının satın alınmasından kaçınılmalıdır.
- Çevreyi ve doğayı kirletmek kesinlikle yasaktır. Tespit edilmesi durumunda cezaya tabidir.

Müze, Ören Yeri ya da Doğal Alanları Ziyaret Ederken Dikkat Edilmesi

Gereken Hususlar

- Ziyaret edeceğiniz müze, ören yeri ya da doğal alanla ilgili önceden bilgi (çalışma saatleri, fotoğraf çekimi, uyulması gereken özel kurallar vb.) edininiz.
- Ziyaret ettiğiniz tarihi yerlerden herhangi bir obje, taş vb. almayın. Tarihi eserlere zarar verecek dokunma, üzerine tırmanma vb. davranışlardan kaçınınız.
- Tarihi yerler, orman, sahil, mağara vb. alanlara zarar vermeyiniz, kirletmeyiniz.
- Tarihi yerlerde ve yangın riski oluşabilecek bölgelerde ateş yakmayınız.
- Katılacağınız aktivitelerde can güvenliğiniz için size verilen tüm ekipman ve kıyafetleri kurallara uygun şekilde kullanınız.
- Dini ve kültürel hassasiyetleri dikkate alarak ziyaret ettiğiniz yere uygun giyininiz, dini mekanlarda başın örtünmesi, ayakkabı ile girilmemesi, yüksek ses ile konuşulmaması vb. kurallara uyunuz.
- Topluma açık yerlerde davranışlarınıza dikkat ediniz, yüksek sesle konuşmayınız ve çevrenize rahatsızlık vermeyiniz.
- Ziyaret ettiğiniz bölgelerdeki bitki ve hayvanlara zarar vermeyiniz.
- Tehdit altındaki yaban hayatı türlerinden türetilen yasadışı ürünleri ve hediyelik eşyaları satın almayınız.
- Ziyaret etmek istediğiniz müze ve ören yerlerine dair ziyaret saatleri, özel kurallar vb. bilgiler için Misafir İlişkileri departmanımıza başvurabilirsiniz ya da www.muze.gov.tr adresini ziyaret edebilirsiniz.

- **Müze, ören yeri ve doğal alanlar ziyaret edilirken çocukların güvenliği ve refahı ön planda tutulmalıdır. Çocuklarla iletişim kurarken aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir:**

-Fiziksel Temas:

Çocuklarla fiziksel temas kurarken çok dikkatli olunmalı ve asla uygunsuz temaslarda bulunulmamalıdır. Çocukların mahremiyetine saygı gösterilmeli ve sadece gerekli durumlarda (örneğin yönlendirme veya güvenlik sağlama) uygun şekilde fiziksel temas kurulmalıdır.

-Sözlü İletişim:

Çocuklara yönelik yapılan konuşmalarda nazik ve saygılı bir dil kullanılmalıdır. Her türlü tehditkar, zorlayıcı ya da korkutucu ifadelerden kaçınılmalıdır. Ayrıca, çocuklara uygun olmayan şakalar veya kişisel sorular sorulmamalıdır.

-İzin Almadan Yaklaşmama:

Çocukların kişisel alanlarına saygı gösterilmeli ve onların izni olmadan fiziksel olarak yaklaşılmalıdır. Çocukların kendilerini rahatsız hissettikleri herhangi bir durumda geri çekilmek önemlidir.

-Gizlilik:

Çocuklara ait kişisel bilgilerin (isim, yaş, vb.) izinsiz paylaşılması, fotoğraf ve videolarının izinsiz çekilmesi yasaktır. Ebeveyn veya yasal temsilcilerinden izin alınmadığı sürece bu tür bilgilerin kullanılmasından kaçınılmalıdır.

-Gözlem ve Bildirim:

Çocukların güvenliği için çevrede uygunsuz bir durum gözlemlendiğinde, hemen yetkili kişilere bildirilmelidir. Her türlü istismar, taciz ya da uygunsuz davranış göz ardı edilmemelidir.

Bu kurallar, çocukların güvenli ve keyifli bir deneyim yaşamalarını sağlamak ve aynı zamanda tüm ziyaretçilerin saygılı bir ortamda bulunmasını temin etmek için hazırlanmıştır.

-5. Dilencilik ve Para Verme:

Ziyaret edilen alanlarda dilencilik yapılmamalıdır ve ziyaretçilerin, özellikle çocuklar dahil olmak üzere, dilencilere para vermemesi gerekmektedir. Dilencililiğin teşvik edilmemesi, hem bu tür davranışların yaygınlaşmasını önlemek hem de ziyaret alanındaki düzeni korumak açısından önemlidir. Dilencilik yapan bir kişi görülmesi durumunda, yetkililere haber verilmelidir.

Things to Consider When Visiting Museums, Archaeological Sites or Natural Areas

- Get information about the museum, archaeological site or natural area you will visit in advance (working hours, taking photos, special rules to be followed, etc.).
- Do not take any objects, stones, etc. from the historical places you visit. Avoid touching, climbing, etc. that will damage historical artifacts.
- Do not damage or pollute historical places, forests, beaches, caves, etc.
- Do not light a fire in historical places and areas where there may be a risk of fire.
- Use all the equipment and clothes given to you in accordance with the rules for your life safety in the activities you will participate in.
- Take into account religious and cultural sensitivities, dress appropriately for the place you visit, follow the rules such as covering the head in religious places, not entering with shoes, not speaking loudly, etc.
- Be careful about your behavior in public places, do not speak loudly and do not disturb your surroundings.
- Do not harm plants and animals in the areas you visit.
- Do not purchase illegal products or souvenirs derived from threatened wildlife species.
- For information on visiting hours, special rules, etc. for museums and archaeological sites you wish to visit, you can contact our Guest Relations department or visit www.muze.gov.tr.
- Children's safety and well-being should be a priority when visiting museums, archaeological sites, and natural areas. The following points should be taken into consideration when communicating with children:
 - Physical Contact: Great care should be taken when making physical contact with children and inappropriate contact should never be made. Children's privacy should be respected and appropriate physical contact should only be made when necessary (for example, to provide guidance or security).
 - Verbal Communication: A polite and respectful language should be used in conversations with children. Any threatening, coercive, or frightening statements should be avoided. In addition, children should not be asked inappropriate jokes or personal questions.
 - No Approach Without Permission: Children's personal space should be respected and no physical approach should be made without their permission. It is important to withdraw in any situation where children feel uncomfortable.
 - Privacy: Sharing children's personal information (name, age, etc.) without permission and taking photos and videos without permission is prohibited. Use of such information should be avoided unless permission is obtained from the parent or legal representative.
 - Observation and Reporting: When an inappropriate situation is observed in the environment for the safety of children, it should be reported immediately to the authorized persons. Any kind of abuse, harassment or inappropriate behavior should not be ignored.
 - Begging and Giving Money: Begging should not be done in the visited areas and visitors, especially children, should not give money to beggars. It is important not to encourage begging both to prevent such behavior from spreading and to maintain order in the visited area. If a person is seen begging, the authorities should be notified.

These rules have been prepared to ensure that children have a safe and enjoyable experience and to ensure that all visitors are in a respectful environment. This section will be suitable for any visitor area that values the well-being of children.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK POLİTİKASI

CHEYA HOTEL , çevresel, sosyal, kültürel, ekonomik, kalite, insan hakları, sağlık, güvenlik, risk ve kriz konularını kapsayan bir sürdürülebilirlik politikası benimsemektedir. Otel olarak, faaliyetlerimizin tüm yönlerinde sürdürülebilirlik ilkelerini uygulamayı taahhüt ediyoruz. Aşağıda belirtilen konularda politikamızı açıklıyoruz:

1. Çevresel Sorumluluk:

- Enerji ve su kaynaklarının verimli kullanımını teşvik ediyor ve atık miktarını azaltmayı hedefliyoruz.
- Yerel ekosistemi korumak ve biyoçeşitliliği desteklemek için çevresel etkileri minimize ediyoruz.
- Geri dönüşüm ve atık yönetimi konusunda personelimize ve misafirlerimize bilinçlendirme yapıyoruz.

2. Sosyal ve Kültürel Hassasiyet:

- Yerel topluluklarla işbirliği yaparak ekonomik ve sosyal kalkınmayı destekliyoruz.
- Yerel kültürel değerleri ve mirası koruyor ve teşvik ediyoruz.
- Tüm personelimizin adil iş uygulamaları, eşitlik ve çeşitlilik prensiplerine uyduğunu sağlıyoruz.

3. Ekonomik Sürdürülebilirlik:

- Sürdürülebilir tedarikçilerle çalışmayı teşvik ediyoruz ve yerel ekonomiye katkıda bulunmayı hedefliyoruz.
- Verimlilik ve maliyet tasarrufu sağlamak için süreçlerimizi sürekli olarak gözden geçiriyoruz.
- Yenilikçi çözümler arayarak sektördeki en iyi uygulamaları benimsemeyi hedefliyoruz.

4. Kalite Yönetimi:

- Misafir memnuniyetini en üst düzeyde tutmak için kalite standartlarına sıkı bir şekilde bağlı kalıyoruz.
- Sürekli iyileştirme prensiplerine dayalı olarak hizmet kalitemizi geliştirmeyi taahhüt ediyoruz.
- Personelimizin sürekli eğitim ve gelişimine yatırım yaparak mükemmeliyeti hedefliyoruz.

5. İnsan Hakları ve Çalışan Hakları:

- İş etiği standartlarına ve insan haklarına tam uyum sağlıyoruz.
- Çalışanlarımızın sağlık, güvenlik ve refahını korumak için gerekli önlemleri alıyoruz.
- Adil çalışma koşullarını destekliyor, her türlü ayrımcılığı reddediyoruz

6. Sağlık ve Güvenlik:

- Misafirlerimizin ve çalışanlarımızın sağlık ve güvenliğini en üst düzeyde tutmak için gerekli önlemleri alıyoruz.
- Acil durum planlaması ve tatbikatları düzenli olarak yaparak kriz durumlarında etkili bir şekilde müdahale etmeyi hedefliyoruz.
- Hijyen ve temizlik standartlarını sürekli olarak gözden geçirerek güvenli bir ortam sağlıyoruz.

7. Risk ve Kriz Yönetimi:

- Riskleri değerlendiriyor, önlem alıyor ve sürekli olarak yönetim süreçlerimizi iyileştiriyoruz.
- Kriz durumlarında hızlı ve etkili bir şekilde hareket etmeyi sağlamak için kriz planlarını hazırlıyor ve güncelliyoruz.
- Personelimizi acil durumlara hazırlamak ve müdahale yeteneklerini güçlendirmek için eğitim ve farkındalık programları düzenliyoruz.

Bu sürdürülebilirlik politikası, CHEYA HOTEL olarak sürdürülebilirlik hedeflerimize ulaşma ve daha iyi bir gelecek için taahhütlerimizi yerine getirme çabalarımızı yansıtmaktadır. Politikamızı sürekli gözden geçiriyor, güncelliyor ve tüm paydaşlarımızla paylaşıyoruz.

SUSTAINABILITY POLICY

Cheya Hotel , adopts a sustainability policy covering environmental, social, cultural, economic, quality, human rights, health, security, risk and crisis issues. As a hotel, we are committed to applying sustainability principles in all aspects of our operations. We explain our policy on the followin topics:

Environmental Responsibility:

- We encourage the efficient use of energy and water resources and aim to reduce the amount of waste.
- We minimize environmental impacts to protect the local ecosystem and support biodiversity.
- We raise awareness among our staff and guests about recycling and waste management.

Social and Cultural Sensitivity:

- We support economic and social development by collaborating with local communities.
- We protect and promote local cultural values and heritage.
- We ensure that all our staff comply with the principles of fair business practices, equality and diversity.

Economic Sustainability:

- We encourage working with sustainable suppliers and aim to contribute to the local economy.
- We constantly review our processes to ensure efficiency and cost savings.

Quality management:

- We strictly adhere to quality standards to keep guest satisfaction at the highest level.
- We are committed to the continuous training and development of our personnel based on the principles of continuous improvement.

Human Rights and Employee Rights:

- We fully comply with business ethics standards and human rights.
- We support fair working conditions and reject all kinds of discrimination.

Health and Safety:

- We take the necessary precautions to keep the health and safety of our guests and employees at the highest level.
- We provide a safe environment by constantly reviewing hygiene and cleaning standards.

Risk and Crisis Management:

- We evaluate risks, take precautions and constantly improve our management processes.
- We prepare and update crisis plans to ensure quick and effective action in crisis situations.
- We organize training and awareness programs to prepare our personnel for emergencies and strengthen their response skills.

This sustainability policy reflects our efforts as Cheya Hotel to achieve our sustainability goals and fulfill our commitments for a better future. We constantly review, update and share our policy with all our stakeholders.

**KADIN HAKLARI VE
CINSİYET EŞİTLİĞİ
POLİTİKASI**

İşletmemizde cinsiyet eşitliğine önem veririz.

- Cinsiyet farkı gözetmeksizin tüm çalışanlarımızın sağlık, güvenlik ve refahlarını sağlarız.
- Kadınların iş gücüne katılımını tüm departmanlarımızda destekler, eşit fırsatlar sunarız.
- Cinsiyet ayrımı yapmadan «eşit işe eşit ücret» politikası ile hareket ederiz.
- Eşitlik ilkesi gözetilerek görev dağılımı yaparız.
- Kariyer fırsatlarından eşit düzeyde faydalanılması için gerekli ortamı sağlarız.
- Eğitim politikaları oluşturur, kadınların katılımına ve farkındalığının artmasına destek oluruz.
- İş-aile yaşam dengesini koruyan çalışma ortamı ve uygulamalarını oluştururuz.
- Kadınların şirket yönetiminde olmaları için destek verir, eşit fırsatlar sunarız.
- Kadınların hiçbir şekilde istismar, taciz, ayrımcılık, bastırılma, zorlama, iftira vb. durumlara maruz kalmasına müsaade etmeyiz. Dünyaya ve kurumumuza kattıkları değerin daima farkında olur ve varlıklarını destekleriz.

WOMEN'S RIGHTS AND GENDER EQUALITY POLICY

We attach importance to gender equality in our business.

- We ensure the health, safety and welfare of all our employees, regardless of gender.
- We support women's participation in the workforce in all our departments and provide equal opportunities.
- We act with the policy of "equal pay for equal work" without discrimination of gender.
- We distribute tasks by taking into account the principle of equality.
- We provide the necessary environment to benefit from career opportunities equally.
- We create education policies and support women's participation and awareness raising.
- We create work environments and practices that maintain work-family life balance.
- We support women to be in company management and provide equal opportunities.
- Women should not be subjected to any form of abuse, harassment, discrimination, oppression, coercion, slander, etc. We do not allow it to be exposed to such situations. We are always aware of the value they add to the world and our organization and support their existence.

CHEYA HOTEL İnsan Kaynakları Politikası;

Şirketimizin vizyon, misyon ve stratejileri doğrultusunda büyüme ve karlılığına, doğru seçme ve yerleştirme süreçleri ile çalışan verimliliğini arttırarak ve nitelikli, motivasyonu, bağlılığı yüksek iş gücü oluşturarak katkıda bulunmaktadır. Şirketimiz stratejileri doğrultusunda İnsan Kaynakları stratejileri geliştirmek ve bütün operasyonlarda İnsan Kaynakları sistemlerinin uygulanmasını koordine etmektir. İnsan Kaynakları politikamız doğrultusunda temel stratejimiz; Şirket hedeflerine odaklı, takım halinde bilgi ile çalışan, sürekli gelişen, geliştiren, mutlu, öğrenmeye hevesli ve eğitilmiş bir insan gücü ile tüm sektöre ve ülkemize katkı sağlamaktır.

Şirketimizin sahip olduğu vizyon, misyon, yetkinlikler ve etik değerler dahilinde değişim ve dönüşüm prensipleri ile katılımcı ve değer yaratan bir İnsan Kaynakları Yönetimi anlayışını benimseriz.

Çalışanlara Kurumsal Eşitlik Politikası ışığında;

- Toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyerek ayrımcılıkla mücadele
- Adil, şeffaf ücret politikası
- Eşit fırsatlı, objektif gelişim, performans değerlendirme ve terfi süreçleri
- Verimli, sağlıklı, huzurlu, psikolojik şiddetten arınmış, iş ve ile dengesini koruma odaklı bir çalışma ortamı
- Sürekli gelişim yolunda rehberlik, mentorluk, koçluk, liderlik prensiplerini gözetten yöneticiler
- Engelli ve dezavantajlı toplum gruplarını da kapsayan istihdam çeşitliği
- Kapsayıcı, destekleyici, saygılı bir iletişim dili,

sunan bir yönetimle tüm yasal hakların korunduğu, süreçlerin tümünü kanunlara tam bağlılıkla yürüten, her bireyin İnsan Hakları Evrensel Beyannamesini benimseyen, potansiyelini gerçekleştirebileceği, insanca yaşama standartlarını sağlayan bir işyerinde mutlu ve güvenli bireyler yaratmak amaçlanır. Eşitlik ve kapsayıcılık ilkeleri çerçevesinde işe alım sürecinden başlanarak eğitim, terfi, performans yönetimi, kariyer yönetimi ve ücretlendirme gibi tüm uygulamalarda cinsiyet, yaş, medeni durum, din, dil, etnik köken, hamilelik durumu veya olasılığı gibi tüm bireysel özelliklere dayalı ayrımcı unsurların ve disiplin uygulamalarında bedensel cezalandırma, fiziksel/psikolojik baskı, hakaret ve kötü muamele gibi insan onurunu zedeleyebilecek nitelikteki tüm tutum ve davranışların tamamen karşısında durulur.

CHEYA HOTEL Human Resources Policy;

To contribute to the growth and profitability of our company in line with its vision, mission and strategies, by increasing employee productivity with correct selection and placement processes and by creating a qualified, motivated and committed workforce. To develop Human Resources strategies in line with our company's strategies and to coordinate the implementation of Human Resources systems in all operations. In line with our Human Resources policy, our basic strategy is to contribute to the entire sector and our country with a workforce that is focused on company goals, works with knowledge as a team, constantly develops, improves, is happy, eager to learn and is educated. We adopt a participatory and value-creating Human Resources Management approach with change and transformation principles within the vision, mission, competencies and ethical values of our company.

We adopt a participatory and value-creating Human Resources Management approach with the principles of change and transformation within the vision, mission, competencies and ethical values of our company. In light of the Corporate Equality Policy for Employees;

- Fighting discrimination by supporting gender equality
- Fair, transparent wage policy
- Equal opportunity, objective development, performance evaluation and promotion processes
- A productive, healthy, peaceful, psychologically violence-free work environment focused on maintaining work and workplace balance
- Managers who observe the principles of guidance, mentoring, coaching and leadership on the path to continuous development
- Employment diversity that includes disabled and disadvantaged community groups
- An inclusive, supportive and respectful communication language,

The aim is to create happy and safe individuals in a workplace where all legal rights are protected, where all processes are carried out in full compliance with the law, where each individual adopts the Universal Declaration of Human Rights, where they can realize their potential and where humane living standards are provided. Within the framework of the principles of equality and inclusiveness, starting from the recruitment process, in all practices such as training, promotion, performance management, career management and compensation, all discriminatory elements based on all individual characteristics such as gender, age, marital status, religion, language, ethnic origin, pregnancy status or possibility, and in disciplinary practices, all attitudes and behaviors that may harm human dignity such as corporal punishment, physical/psychological pressure, insults and ill-treatment are completely opposed.

Fırsat Eşitliği Politikası

1. İnsan Kaynakları Uygulamaları: , tüm işe alım, terfi, eğitim ve diğer insan kaynakları süreçlerinde fırsat eşitliğini benimser. Hiçbir çalışan veya iş başvurusu, ırk, renk, cinsiyet, cinsel yönelim, din, engellilik, yaş veya diğer yasal koruma altına alınan kategorilere dayalı ayrımcılığa tabi tutulmaz.
2. Çalışan Eğitimi: Tüm çalışanlarımızı, fırsat eşitliği ve ayrımcılıkla mücadele konularında bilinçlendirmek ve eğitmek için düzenli olarak eğitim programları düzenleriz. Bu eğitimler, çalışanların farkındalığını artırmayı, önyargı ve ayrımcılıkla mücadele etmeyi ve herkese eşit muamele sağlamayı hedefler.
3. İş Yerinde Ayrımcılıkla Mücadele: Cheya Hotel , işyerinde ayrımcılığa izin vermez. Her türlü ayrımcılık veya taciz durumunda ciddi bir şekilde ele alınır ve gerekli disiplin önlemleri alınır. Çalışanlarımız, ayrımcılık veya tacizle ilgili bir durumu güvence altında ve güvenli bir şekilde bildirmek için etkili iletişim kanallarına sahiptir.
4. İşe Alım ve Terfi Süreçleri: İşe alım ve terfi süreçlerinde adayların niteliklerine, yeteneklerine ve deneyimlerine dayalı olarak değerlendirme yapılır. Hiçbir çalışan veya aday, ayrımcılığa veya önyargılı değerlendirmelere tabi tutulmaz.
5. Çalışma Ortamı Ücretler: Cheya Hotel , çalışma ortamında herkesin saygılı, adil ve destekleyici bir ortamda çalışmasını sağlamak için gerekli önlemleri alır. Ücretlendirme, ikramiyeler, terfiler ve diğer işlemler, objektif ve adil bir şekilde yapılır. Aynı pozisyonda çalışan kadın ve erkek çalışanlar, aynı iş için adil ve eşit ücret alır.
6. İş ve Aile Dengesi: Cheya Hotel, kadın çalışanların iş ve aile yaşamlarını dengelemelerine destek olmayı hedefler. Kadın çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konusunda özel ihtiyaçlarını dikkate alır. Esnek çalışma saatleri, kreş hizmetleri veya aile dostu politikalar gibi olanaklar sağlanır.
7. Engellilere Eşit İmkanlar: Cheya Hotel , engelli çalışanlara eşit fırsatlar sunmayı ve engelliliklerine rağmen potansiyellerini ortaya çıkarmalarını sağlamayı hedefler. Engelli çalışan olması durumunda erişilebilirlik ihtiyaçları karşılanır ve uygun düzenlemeler yapılır.
8. İstihdam Çeşitliliği: Cheya Hotel, çeşitli kültürel, etnik ve sosyal arka planlardan gelen çalışanları teşvik eder ve destekler. Çeşitlilik ve kapsayıcılığı teşvik ederek zengin bir çalışma ortamı oluşturulmasına katkı sağlar.

Equal Opportunity Policy

1. **Human Resources Practices:** , adopts equal opportunity in all recruitment, promotion, training and other human resources processes. No employee or job applicant is subject to discrimination based on race, color, gender, sexual orientation, religion, disability, age or other legally protected categories.
2. **Employee Training:** We regularly organize training programs to raise awareness and train all our employees on equal opportunities and combating discrimination. These trainings aim to increase employee awareness, combat prejudice and discrimination and ensure equal treatment for everyone.
3. **Combating Discrimination in the Workplace:** Cheya Hotel does not allow discrimination in the workplace. Any discrimination or harassment is taken seriously and the necessary disciplinary measures are taken. Our employees have effective communication channels to report a situation related to discrimination or harassment securely and safely.
4. **Recruitment and Promotion Processes:** In recruitment and promotion processes, candidates are evaluated based on their qualifications, abilities and experience. No employee or candidate will be subject to discrimination or prejudiced evaluations.
5. **Work Environment Wages:** Cheya Hotel takes the necessary measures to ensure that everyone works in a respectful, fair and supportive environment. Wages, bonuses, promotions and other procedures are carried out objectively and fairly. Female and male employees working in the same position receive fair and equal wages for the same job.
6. **Work and Family Balance:** Cheya Hotel aims to support female employees in balancing their work and family lives. It takes into account the special needs of female employees in terms of occupational health and safety. Opportunities such as flexible working hours, daycare services or family-friendly policies are provided.
7. **Equal Opportunities for the Disabled:** Cheya Hotel aims to provide equal opportunities to disabled employees and enable them to reveal their potential despite their disability. The accessibility needs of disabled employees are met and appropriate arrangements are made.
8. **Employment Diversity:** Cheya Hotel encourages and supports employees from various cultural, ethnic and social backgrounds. It contributes to the creation of a rich work environment by promoting diversity and inclusiveness.

SÜRDÜRÜLEBİLİR SATIN ALMA POLİTİKASI

Sürdürülebilir tedarik anlayışı doğrultusunda tedarikçilerimizin/çözüm ortaklarımızın;

- Kalite Güvence Yönetim Sistemleri, Çevre ve İş Sağlığı Güvenliği Yönetim Sistemleri, uluslararası düzeyde kabul görmüş çevre ve sürdürülebilirlik etiktlerine/sertifikalarına sahip olmasına,
- Üretim ve tedarikte, çevreye zararlı etkilerinin olmamasına, çevre mevzuatlarına uyuyor olmasına,
- Kaynakları; doğal yaşama, ekosisteme zarar vermeden, uygun bir şekilde kullanıyor/tüketiyor olmasına, avlanma yasaklarına uyuyor olmasına,
- Atıklarını en aza indirmek ve doğru yönetmek için çalışıyor olmasına, ürün ambalajlarında daha az ambalajlamaya veya dökme ambalajlama alternatifleri sunuyor olmasına,
- Çevre dostu, tasarruflu, yöresel, etik değerlere önem veren, geri dönüşebilir veya geri dönüştürülmüş malzeme kullanan, Fair Trade ürünleri , organik, bio, vegan, hayvanlar üzerinde denenmemiş, zararlı kimyasal bileşenler içermeyen vb. alternatifleri sunmalarına,
- Yerli ve yerel üretim/hizmet sağlayıcısı olmasına,
- Ülkemizin/bölgemizin mutfağını, geleneklerini, kültürünü yansıtan/tanıtan ürün/hizmet olmasına, Önem verir ve bu bakış açımızı paydaş tedarikçilerimize iletiriz. Tedarikçilerimiz ile birlikte verimli satın alma fırsatları yaratmaya çalışır, tedarik süreçlerinden doğan çevre etkilerini azaltmayı hedefleriz.

SUSTAINABLE PURCHASING POLICY

In line with the sustainable supply approach, our suppliers/solution partners;

- Have Quality Assurance Management Systems, Environmental and Occupational Health and Safety Management Systems, internationally accepted environmental and sustainability ethics/ certifications,
- Have no harmful effects on the environment in production and supply, comply with environmental legislation,
- Use/consume resources appropriately without harming natural life and the ecosystem, comply with hunting bans,
- Work to minimize and manage waste correctly, offer less packaging or bulk packaging alternatives in product packaging,
- Be environmentally friendly, economical, local, care about ethical values, use recyclable or recycled materials, organic, bio, vegan, not tested on animals, do not contain harmful chemical components, etc. We give importance to the fact that they offer alternatives,
- They are local and a local production/service provider,
- They are products/services that reflect/promote the cuisine, traditions and culture of our country/region, and we convey this perspective to our stakeholder suppliers. We try to create efficient purchasing opportunities together with our suppliers and aim to reduce the

We attach importance to this and convey this perspective to our stakeholder suppliers. We try to create efficient purchasing opportunities with our suppliers and aim to reduce the environmental impacts arising from supply processes.

KAYNAK TÜKETİMİ POLİTİKASI

CHEYA HOTEL, ekolojik denge ile ekonomik büyümeyi birlikte ele alan, doğal kaynakların etkin kullanımını sağlayan, çevresel kaliteye önem veren ve gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmelerini tehlikeye sokmaksızın, bugünkü kuşakların ihtiyaçlarını karşılayabilen bir sürdürülebilirlik politikası yürütmektedir.

Bunun için;

- Doğal kaynaklarımızı doğru ve verimli kullanmayı, doğa dostu ürünler kullanmayı hedefliyor ve bu konuda çalışmalar yürütüyoruz. Tüm faaliyetlerimizde çevreyi korumaya olan bağlılığı ilke edinerek ve kaynaklarımızı en verimli şekilde kullanarak çevre kirliliğinin önlenmesini sağlamayı, sıfır atık kapsamında atık miktarımızı azaltarak ve oluşanların da geri dönüşümünü sağlayarak doğaya zararsız hale getirmeyi amaçlıyor, biyoçeşitliliğin ve ekosistemin korunması konusunda hassasiyet gösteriyoruz.
- Hem doğaya karşı sorumluluklarımız hem de yasal yükümlülüklerimizi yerine getirmek üzere ulusal ve uluslararası standartları, yasa ve düzenlemeleri takip eder, enerji kullanımını azaltma ve/veya enerji tüketim performansımızın sürekli iyileştirilmesini sağlayacak çalışmaları gönüllü olarak yürütür, çalışmalarımızın sonuçlarını takip ederiz.
- Hedefler koyar, çalışanlarımızın da katılımını sağlamak amacıyla eğitim programlarımızda enerji verimliliğine yer veririz.
- Tüm paydaşlarımızla enerji yönetimi konusunda ortak amaçlar ve sonuçlar yaratmak üzere iş birliği yapmayı önemseriz. Bu konularda misafirlerimiz, çalışanlarımız, ziyaretçilerimiz ve tüm iş ortaklarımız ile birlikte topyekûn bir farkındalık ve bilinç seviyesine ulaşılması adına etkileşimimizi sürdürmeye çalışırız.
- Enerji verimli uygun ürün, ekipman, teçhizat ve teknoloji alternatiflerini araştırıp bulmaya, satın almaya ve kullanmaya çalışırız.
- Otel içerisine bilgilendirici notlar yerleştirilerek su ve enerji tasarrufu konusunda misafirlerin bilinçlenmesi sağlanmaktadır.
- Suyun verimli kullanımını sağlamak için bu konuda çalışanlardan başlayarak tüm paydaşlarda farkındalık sağlayacak projeler geliştirilecektir. Öncelikli hedefimiz tüm lavabolarda sensörlü sisteme geçiş yapılmasıdır.
- Kaynak kullanımlarımızı ölçer, bu verileri izler ve performansımızı geliştirmeye çalışırız.

RESOURCE CONSUMPTION POLICY

CHEYA HOTEL implements a sustainability policy that addresses ecological balance and economic growth together, ensures effective use of natural resources, attaches importance to environmental quality and meets the needs of today's generations without endangering the ability of future generations to meet their own needs.

For this;

- We aim to use our natural resources correctly and efficiently, use environmentally friendly products and carry out studies in this regard. In all our activities, we adopt the principle of commitment to protecting the environment and use our resources in the most efficient way, aim to prevent environmental pollution, reduce our waste amount within the scope of zero waste and recycle the generated ones, and make them harmless to nature, and show sensitivity to the protection of biodiversity and the ecosystem.
- We follow national and international standards, laws and regulations in order to fulfill both our responsibilities towards nature and our legal obligations, voluntarily carry out studies that will reduce energy use and/or continuously improve our energy consumption performance, and follow the results of our studies.
- We set goals and include energy efficiency in our training programs to ensure the participation of our employees.
- We value collaborating with all our stakeholders to create common goals and results in energy management. We try to continue our interaction in order to reach a total awareness and consciousness level with our guests, employees, visitors and all our business partners on these issues.
- We try to research, find, purchase and use energy efficient suitable products, equipment, fittings and technology alternatives.
- Informative notes are placed in the hotel to raise awareness of guests on water and energy saving.
- In order to ensure efficient use of water, projects that will raise awareness in all stakeholders, starting with employees, will be developed. Our primary goal is to switch to a sensor system in all sinks.
- We measure our resource usage, monitor this data and try to improve our performance.

1. AMAC

CHEYA HOTEL BİYOÇEŞİTLİLİŞİN KORUNMASI POLİTİKASI

Bu prosedürün amacı otelde Biyoçeşitlilik Politikasını açıklamaktır.

2. TANIM

Biyoçeşitlilik: Tüm biçimleriyle ve her düzeyde yaşamın çeşitliliği anlamına gelir. Biyoçeşitlilik terimi genlerden türlere ve ekosistemlere kadar dünyadaki biyolojik çeşitliliği topluca oluşturan her şeyi ifade etse de genellikle bitki ve hayvan türlerinin çeşitliliğini belirtmek için kullanılır.

Yaşam kalitesini ve sağlıklı bir çevreyi korumak için biyoçeşitlilik esastır. Biyoçeşitliliğin sürekli olarak azalmasının ve ekosistemlerin zarar görmesinin ciddi sonuçları vardır ve sürdürülebilir bir gelecek için korunması ve iyileştirilmesi şarttır.

3. KAPSAM

Bu politika, otelin kendi operasyonları ile otelimiz adına ürün ve hizmet sağlayan tüm iş ortakları ve tedarikçiler için geçerlidir.

4. SORUMLULUKLAR

Bu politikada yer alan strateji ve taahhütler ile bunların uygulama çerçevelerinin ve hedeflerin tanımlanmasından Sürdürülebilirlik Yönetim Ekibi sorumludur.

Yönetim ekibimiz , yasal ve etik yükümlülükler uylmasını sağlamak da dahil olmak üzere bu politikadan genel olarak sorumludur.

Otelde Satın Alma ve Tedarik Zinciri ve ilgili tüm ekipler, bu politikanın uygulanmasından sorumludur. Tüm tedarikçiler ve iş ortakları bu politikaya uymakla yükümlüdür.

5. POLİTİKA

5.1. Biyoçeşitlilik Stratejisi

Biyoçeşitliliğin korunması .sürdürülebilirlik politikası kapsamında öncelikli alanları arasında yer alır. Faaliyetlerinin biyoçeşitlilik üzerine olan etkilerini belirleyip takip ederek türlerin, habitatların, ekosistemlerin çeşitliliğini ve ekolojik fonksiyonların bütünlüğünü korumayı hedefler.

Biyoçeşitlilik üzerindeki etkilerinin büyük kısmı, tedarik zincirinin ilk aşamalarında ham madde temini operasyonlarında (gübre, böcek ilacı gibi zirai kimyasallar ile yoğun miktarda su kullanılan geleneksel pamuk üretimi gibi) ortaya çıkar. Üretim ve operasyon aşamalarından kaynaklanan hava, toprak ve su kirliliğinin de biyolojik çeşitlilik üzerinde olumsuz etkisi vardır.

Bu etkileri tespit etmek ve en aza indirmek, daha sorumlu bir tedarik zincirine ulaşmak, doğal kaynaklara ve ekosistemlere olan talebi azaltmak için faaliyetlerinde kaynak verimliliğini ve minimum seviyede atık oluşturmayı gözetir.

Bu bağlamda CHEYA HOTEL olarak **BİYOÇEŞİTLİLİŞİ KORUMA POLİTİKAMIZ** ;

- Faaliyetlerimiz ve tedarik zincirindeki faaliyetlerin biyoçeşitlilik üzerindeki olası doğrudan ve dolaylı etkilerini kontrol altında tutarız .
- Faaliyetlerimiz de nesli tükenmekte olan türler, hayvanların refahı ve ormanlar için risk oluşturan materyallerden kaçınılırız.

- Doğal kaynakların devamlılığının sağlanmasını hedeflerimize dahil eder, bu yönde projeler geliştiririz. STK'lar ve yerel yönetimler ile biyoçeşitliliğin korunmasına odaklanan çalışmalara dahil olmaya gayret gösteririz,
- Yöreyle ait biyoçeşitlilik envanterinin oluşturulması, izlenmesi ve endemik türlerin koruma altına alınmasını sağlamak adına aksiyonlar alırız

İhlal Durumu

Biyçeşitliliğin tahribatı ile ilgili risk görülmesi, ihlal tespiti veya endişe duyulması halinde **info@cheya.com.tr** adresine mail atılması gereklidir.

İlgili durumu sona erdirmek için en kısa zaman içinde düzeltici faaliyet uygulanır, alınan önlemlerin etkinliği izlenir.

CHEYA HOTEL BIODIVERSITY PROTECTION POLICY

1. PURPOSE

The purpose of this procedure is to explain the Biodiversity Policy at the hotel.

2. DEFINITION

Biodiversity: The diversity of life in all its forms and at all levels. Although the term biodiversity refers to everything that collectively makes up the world's biological diversity, from genes to species to ecosystems, it is often used to refer to the diversity of plant and animal species. Biodiversity is essential to maintain quality of life and a healthy environment. The continued decline of biodiversity and damage to ecosystems has serious consequences, and their protection and restoration are essential for a sustainable future.

3. SCOPE

This policy applies to the hotel's own operations and all business partners and suppliers that provide products and services on behalf of our hotel.

4. RESPONSIBILITIES

The Sustainability Management Team is responsible for defining the strategies and commitments included in this policy, as well as their implementation frameworks and targets. The SYS Team meets at least once a year to review biodiversity performance, take the necessary decisions and report to the Board of Directors. Our management team has overall responsibility for this policy, including ensuring compliance with legal and ethical obligations.

Purchasing and Supply Chain at the hotel and all relevant teams are responsible for the implementation of this policy. All suppliers and business partners are obliged to comply with this policy.

5. POLICY

5.1. Biodiversity Strategy

The protection of biodiversity is among the priority areas within the scope of sustainability policy. It aims to protect the diversity of species, habitats, ecosystems and the integrity of ecological functions by determining and monitoring the effects of its activities on biodiversity.

Most of the impacts on biodiversity occur in raw material supply operations in the early stages of the supply chain (such as traditional cotton production, which uses agrochemicals such as fertilisers, pesticides and large amounts of water).

Air, soil and water pollution resulting from production and operation stages also has a negative impact on biodiversity. It pursues resource efficiency and minimum waste generation in its activities in order to detect and minimize these impacts, achieve a more responsible supply chain, and reduce the demand for natural resources and ecosystems.

In this context, as CHEYA HOTEL, OUR BIODIVERSITY PROTECTION POLICY;

-
- We keep under control the possible direct and indirect effects of our activities and the activities in the supply chain on biodiversity.
 - In our activities, we avoid materials that pose a risk to endangered species, animal welfare and forests. We include ensuring the continuity of natural resources in our goals and develop projects in this direction. We are involved in studies focusing on biodiversity conservation with NGOs and local governments.
 - We include ensuring the continuity of natural resources in our goals and develop projects in this direction. We strive to be involved in studies focusing on the protection of biodiversity with NGOs and local governments,
 - We take actions to create and monitor the biodiversity inventory of the region and ensure that endemic species are protected. We take actions to create and monitor the biodiversity inventory of the region and ensure that endemic species are protected.
 -

Violation Status

In case of a risk, detection of violation or concern about the destruction of biodiversity An e-mail must be sent to info@cheya.com.tr

Corrective action is implemented as soon as possible to end the relevant situation, and the effectiveness of the measures taken is monitored.

KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASI VE SUNULMASI POLİTİKASI

Kültürel miras; kimliğimizle, kültürümüzle, tarihimizle ilgili somut ve soyut değerlerin tümüdür. Tarihi kentler ve dokular, kültürel peyzajlar, anıtsal yapılar, arkeolojik alanlar, kadar dil, gelenek, dans, müzik, ritüeller gibi yaşayan ama somut olmayan değerler de kültürel mirası oluşturur. UNESCO, ICOMOS ve benzeri uluslararası kurumlar tarafında hazırlanan sözleşmelerde ve uluslararası hukuk metinlerinde kültürel miras kavramı somut kültürel miras, somut olmayan kültürel miras, sualtı kültürel mirası, doğal miras olarak kategorize edilmiştir. Somut kültürel miras taşınabilir ve taşınamaz kültürel miras olarak ayrılmaktadır. Taşınır kültürel miras tablolar, heykeller, sikkeler, el yazmaları, arkeolojik eserleri, taşınamaz kültürel miras, anıtları, arkeolojik siteleri, tarihi kent dokuları gibi yapı topluluklarını, Sualtı kültürel mirası batıkları, sualtı kalıntıları ve kentlerini, somut olmayan kültürel miras sözlü gelenekleri, gösteri sanatlarını, ritüelleri, doğal miras kültürel boyutu olan doğal siteleri, kültürel peyzajları, fiziki, biyolojik ve jeolojik formasyonları kapsar.

Kültürel Miras Varlıklarının korunması; 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma muhafaza, bakım, onarım, restorasyon, fonksiyon değiştirme işlemleri; taşınır kültür varlıklarında ise muhafaza, bakım, onarım ve restorasyon işleri olarak tanımlanmaktadır.

Bu bağlamda Cheya Hotel olarak **KÜLTÜREL MİRAS VARLIKLARININ KORUNMASI VE SUNULMASI POLİTİKAMIZ** ;

- Faaliyetlerimiz, ziyaretçiler ve tedarik zincirindeki faaliyetlerin kültürel miras varlıkları üzerindeki olası doğrudan ve dolaylı etkilerini belirler ve kontrol altında tutarız .
- Faaliyetlerimiz de kültürel miras varlıklarımızı tanıtıcı broşürler, kitapçıklar ve videolar yayınlarız.
- STK'lar ve yerel yönetimler ile kültürel miras varlıklarının korunmasına odaklanan çalışmalara dahil olmaya çalışırız,
- **KÜLTÜREL MİRAS VARLIKLARININ KORUNMASI VE SUNULMASI** konusunda farkındalık yaratmak adına işletme içi eğitim ve iç iletişim faaliyetleri düzenler ve sürdürülebilirlik eğitimleri kapsamında bu konuya da yer veririz.

Yöreyle ait kültürel miras envanterinin paylaşılmasını sağlamak adına aksiyonlar alırız.

CULTURAL HERITAGE PROTECTION AND PRESENTATION POLICY

Cultural heritage is all tangible and intangible values related to our identity, culture and history. Historical cities and textures, cultural landscapes, monumental structures, archaeological sites, as well as living but intangible values such as language,

tradition, dance, music and rituals constitute cultural heritage.

In agreements prepared by international institutions such as UNESCO, ICOMOS and similar international institutions and in international law texts, the concept of cultural heritage has been categorized as tangible cultural heritage, intangible cultural heritage, underwater cultural heritage and natural heritage. Tangible cultural heritage is divided into movable and immovable cultural heritage. Movable cultural heritage includes paintings, sculptures, coins, manuscripts, archaeological artifacts, immovable cultural heritage, monuments, archaeological sites, building groups such as historical urban textures, underwater cultural heritage includes shipwrecks, underwater ruins and cities, intangible cultural heritage includes oral traditions, performing arts, rituals, natural heritage includes natural sites with cultural dimensions, cultural landscapes, physical, biological and geological formations. Protection of Cultural Heritage Assets; It is defined as the conservation, maintenance, repair, restoration, function change operations of the Law No. 2863 on the Protection of Cultural and Natural Assets; and in movable cultural assets, it is defined as conservation, maintenance, repair and restoration works.

In this context, as Cheya Hotel , OUR POLICY FOR THE PROTECTION AND PRESENTATION OF CULTURAL HERITAGE ASSETS;

- We determine and control the potential direct and indirect impacts of our activities, visitors and supply chain activities on cultural heritage assets.
- We publish brochures, booklets and videos promoting our cultural heritage assets in our activities.
- We participate in studies focusing on the protection of cultural heritage assets with NGOs and local governments.
- We organize in-house training and internal communication activities to raise awareness on the PROTECTION AND PRESENTATION OF CULTURAL HERITAGE ASSETS and we include this issue within the scope of sustainability trainings.

We take actions to ensure that the cultural heritage inventory of the region is shared.

ÇEVRE POLİTİKASI

CHEYA HOTEL , Çevre Politikası temeline ilgili kanun ve yönetmelikleri kriterlerini temel alarak çevrenin korunması, sorunun kaynağında önlenmesi, doğal kaynakların verimli ve sürdürülebilir kullanımı, insan sağlığının güvence altına alınması ile yaşam standartlarının en yüksek seviyeye taşınması önceliklerinde, pek çok politika alanının hedefleriyle entegre bir yönetim anlayışını sunan dinamik bir politika olarak belirlemiştir.

CHEYA HOTEL olarak, gelecek nesillere daha temiz ve yaşanabilir bir dünya bırakmak için çevre politikalarına önem veriyor ve bu konuda her geçen gün kendimizi yeniliyoruz. Çevresel konulara hassasiyetle yaklaşarak mevcut kaynaklarımızı en verimli şekilde kullanmayı amaçlıyoruz. Doğal kaynakların hızla azalması, iklim değişikliği, küresel ısınma ve nüfusta meydana gelen artış yaşadığımız dünyanın en önemli sorunları arasında görülmektedir. Bu kapsamda, çevresel ve sosyal sorumluluk faaliyetlerimizi sürdürülebilirlik anlayışı içerisinde temiz ve yenilenebilir enerjiye önem veriyor ve bu konuda yatırımlarımızı yapıyoruz.

Çevre politikamızın temel unsurları arasında çevre etkilerinin en aza indirilmesi ve kaynak verimliliği çalışmaları da yer almaktadır. Bu kapsamda;

- Emisyonlarımızın, deşarjlarımızın ve atıklarımızın miktarını ve tehlikeli niteliklerini azaltmak için ürünler ve üretim süreçleri tasarlamak
- Üretilen atıklar, hava emisyonları, su deşarjları ve ışıksesgürültü gibi diğer etkiler açısından operasyonlarımızın çevre üzerindeki etkisini anlamak ve bu etkileri en aza indirmek için planlar oluşturmak ve hedefler belirlemek
- Çevresel olayların ve şikayetlerin ortaya çıkmasını önlemek, ancak meydana geldiklerinde tekrarları önlemek için raporlamak, kapsamlı bir şekilde araştırmak ve önlemleri almak
- Kaynak kullanım verimliliği açısından süreçlerimizin, hammaddelerin, suyun, enerjinin, geri dönüşümün ve ağaç ile orman ürünlerinin döngüsel aşamalı kullanımını teşvik etmek
- Katı atık alanlarına giden atıkları azaltmak ve yan ürünlerin ikincil kullanımını teşvik etmek ve geri dönüşüm oranlarını iyileştirmek
- Su ayak izimizi daha iyi yönetmemize ve su kaynaklarımızı korumamıza yardımcı olmak için su etki
- değerlendirmeleri yürütmek
- Ortak su sorunları içinde su sıkıntısı çeken alanlara daha fazla odaklanmak ve tedarikçiler ile misafirler gibi paydaşları su sorunları konusunda eğitmek de dahil olmak üzere ortak zorluklar üzerinde toplu reaksiyonu teşvik etmek hedeflerimizde yer alıp çalışmalarımız arasındadır.

Bu çalışma ve teşviklerin uygulanmasını CHEYA HOTEL sadece kendi içinde değil, diğer çevre tesisler ile yaptığı işbirlikler ile de teşvik etmektedir.

CHEYA HOTEL olarak kurumsal çevre politikamız benimsemiş olduğumuz sorumluluklarımız doğrultusunda oluşturulmuştur.

Çevre koruma faaliyetleri kapsamında sürdürülebilir turizmi benimseyerek biyoçeşitlilik ve ekosistemlerin korunmasını sağlamak sorumluluklarımız arasındadır.

Böylelikle ülke değerlerine ve bölgenin gelişimine katkıda bulunmayı taahhüt ederiz.

ENVIRONMENTAL POLICY

CHEYA HOTEL has determined its Environmental Policy as a dynamic policy that offers a management approach integrated with the goals of many policy areas, based on the criteria of the relevant laws and regulations, in the priorities of protecting the environment, preventing the problem at its source, using natural resources efficiently and sustainably, securing human health and raising living standards to the highest level.

As CHEYA HOTEL, we attach importance to environmental policies and renew ourselves every day in this regard in order to leave a cleaner and more livable world to future generations. We aim to use our existing resources in the most efficient way by approaching environmental issues with sensitivity. The rapid depletion of natural resources, climate change, global warming and the increase in population are seen as the most important problems of the world we live in. In this context, we attach importance to clean and renewable energy within the framework of sustainability in our environmental and social responsibility activities and make our investments in this regard.

The basic elements of our environmental policy include minimizing environmental impacts and resource efficiency studies. In this context;

- Design products and manufacturing processes to reduce the amount and hazardous nature of our emissions, discharges and wastes
- Understand the environmental impact of our operations in terms of generated wastes, air emissions, water discharges and other impacts such as light, sound and noise, and develop plans and set targets to minimize these impacts
- Report, thoroughly investigate and take measures to prevent environmental incidents and complaints from occurring, but when they do occur, to prevent recurrence
- Promote the cyclical phased use of our processes, raw materials, water, energy, recycling and wood and forest products in terms of resource use efficiency
- Reduce waste going to landfills and promote secondary use of by-products and improve recycling rates
- Conduct water impact assessments to help us better manage our water footprint and protect our water resources
- Promote collective action on common challenges, including focusing more on water-stressed areas within common water issues and educating stakeholders such as suppliers and guests on water issues.

CHEYA HOTEL, encourages the implementation of these studies and incentives not only within itself but also through collaborations with other surrounding facilities.

As CHEYA HOTEL, our corporate environmental policy has been created in line with the responsibilities we have adopted.

Protecting biodiversity and ecosystems by adopting sustainable tourism within the scope of environmental protection activities is among our responsibilities.

In this way, we undertake to contribute to the values of the country and the development of the region.

TOPLUM UYUM POLİTİKASI

CHEYA HOTEL olarak, içinde bulunduğumuz yerel topluluğu desteklemeye ve onlarla birlikte çalışmaya kendisini adanmıştır.

Tesisimizde yürütülen her hizmetimizde, destinasyonun kültürünü, mirasını ve yerel ekonomiyi korumaya ve tanıtmaya yardımcı olacak şekilde yürütmeyi taahhüt ediyoruz. Yerel topluluğumuzla sürekli iletişim halinde bulunmanın yerel halkın refahına ve yaşam alanlarına katkıda bulunduğuna inanıyoruz.

Yerel ekonomiyi ve toplumu geliştiren girişimleri desteklemeyi, yerel kültüre, geleneklere ve yaşam biçimine saygı duymayı ve korumayı amaçlıyoruz.

Amaçlarımıza ulaşmak için:

- Misafirlerimizi, destinasyonun tarihini, kültürünü, gelenekleri ve yerel topluluğumuz ile birlikte sunulan yerel ürün ve hizmetleri keşfetmeye teşvik ediyoruz.
- Misafirlerimize tesisi dışında, yerel halk, flora ve fauna ile ilgili nasıl sorumlu davranmaları konusunda rehberlik ediyoruz.
- Mümkün olduğunda, satın alma politikamızda belirtildiği gibi yerel ve bölgesel ürün ve hizmetleri tercih ediyoruz.
- İşe alım sürecinde yerelde yaşayan personeli tercih ederek yerel halka iş imkanı sağlıyoruz.
- Sosyal sorumluluğun önemi ve toplumdaki lider rolünün bilincinde olarak, sosyal sorumluluk projelerinde yer alıyoruz.
- Tesisimizde topluma uyumla ilgili yaptığımız tüm çalışmalarımızı sürekli iyileştirerek devam edeceğimizi taahhüt ediyoruz.

COMMUNITY COMPLIANCE POLICY

As CHEYA HOTEL, we are committed to supporting and working with the local community in which we are located. We are committed to conducting every service provided at our facility in a way that helps preserve and promote the culture, heritage and local economy of the destination. We believe that constant communication with our local community contributes to the well-being and living spaces of the local people. We aim to support initiatives that develop the local economy and society, and to respect and protect the local culture, traditions and way of life.

In order to achieve our goals:

- We encourage our guests to discover the history, culture, traditions and local products and services offered together with our local community.
- We guide our guests on how to behave responsibly

towards the local people, flora and fauna outside of our facility.

- Whenever possible, we prefer local and regional products and services as stated in our purchasing policy.
- We provide employment opportunities to local people by preferring local personnel during the recruitment process.
- We are involved in social responsibility projects, being aware of the importance of social responsibility and the leadership role in society.
- We are committed to continuing to improve all our work regarding social harmony in our facility.

T.C. TARIM ve ORMAN BAKANLIĞI

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel M¼d¼rl¼Đ¼

T¼rkiye'deki En Tehlikeli

İSTİLACI YABANCI T¼RLER

ve

T¼rkiye'deki Zehirli Denizel Yabancı T¼rler

Dr.İrfan UYSAL B¼lent BOZ

Türkiye’deki En Tehlikeli İstilacı
Yabancı Türler
ve

Türkiye’deki Zehirli Denizel Yabancı Türler

ISBN: 978-605-9550-21-5

Türkiye'deki En Tehlikeli İstilacı Yabancı Türler ve Türkiye'deki Zehirli Denizel Yabancı Türler Raporu

© Her hakkı saklıdır. T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Ekim 2018

Kaynak belirtilmesi kaydıyla alıntılara izin verilir.

Kaynakça Bilgisi: Türkiye'deki En Tehlikeli İstilacı Yabancı Türler ve Türkiye'deki Zehirli Denizel Yabancı Türler Raporu, Eylül 2018, 2. Basım

Yazarlar: Dr.İrfan UYSAL Bülent

BOZ

Kapak Tasarım: Bikem Ahıska

“Türkiye’deki En Tehlikeli İstilacı Yabancı Türler ve Türkiye’deki Zehirli Denizel Yabancı Türler Raporu’nun güncellenmiş 2. Baskısı; Küresel Çevre Fonu (GEF) finansal desteği ile Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile işbirliği içinde yürütülen Önemli Denizel Biyolojik Çeşitlilik Alanlarında İstilacı Yabancı Türlerin Tehditlerinin Değerlendirilmesi Projesi kapsamında yapılmıştır.”

Biyoçeşitlilik kayıplarına neden olan ve ekosistem hizmetlerinde değişikliğe neden olan İstilacı yabancı türler son 4 yüzyıldır biyoçeşitliliği tehdit eden en önemli faktörlerden birisidir. Küreselleşme, ulaşım ve teknolojideki gelişmeler nedeniyle artan insan hareketlerinin hızıyla da dünya üzerinde istilacı yabancı türler birçok ülke ve coğrafyada etkili olmaya devam etmektedir.

İklim değişikliği hızının da artmasıyla birlikte istilacı yabancı türler ekosistemin sağlığını bozarak biyoçeşitliliği ve ekosistem hizmetlerini olumsuz etkilediği kadar, insan sağlığını ve yaşam kalitesini de olumsuz etkilemektedir.

Ulusal olduğu kadar uluslararası da sorun olmaya başlayan istilacı yabancı türler, predatörün ve hastalığının olmayışından dolayı hızla yayılmakta ve çok hızlı üremektedir. Bu türler daha çok kirli ortamları tercih etmektedirler. Bugün Türkiye’de balığından bitkisine, memelisinden böceğine kadar bir çok istilacı yabancı tür bulunmakta ve doğal zenginliklerimiz üzerine tehdit olmaya devam etmektedir.

Türkiye’ye akvaryumculuk, akuakültür, bahçe düzenleme, balıklandırma ve rekreasyonel amaçlar gibi bilerek getirilen veya başka doğal yollardan gelen istilacı yabancı türlerle mücadelede hızlı algılama, hızlı değerlendirme ve hızlı müdahale çok önemlidir. İstilacı yabancı türün ortadan kaldırması, kontrol edilmesi, yayılmasının engellenmesi ve üremesinin durdurulması hem biyoçeşitlilik ve ekosistem hizmetleri, hem de insan sağlığı, ekonomik ve sosyal açıdan son derece önemlidir.

İstilacı yabancı türlerin zararlarına, yayılmalarının önlenmesine dikkat çekmek ve farkındalık yaratma konusunda bu yayının etkili olacağı düşünülmekte olup, bilinçlendirme yolunda önemli bir adım olarak görülmektedir..

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü

A. GİRİŞ 5

I. BÖLÜM

B. TÜRKİYE'DEKİ EN TEHLİKELİ İSTİLACI YABANCI TÜRLER8

B1. BALIKLAR 9

1. Doğu Amerika Sivrisinek Balığı (*Gambusia holbrooki*)10
2. İsrail Sazanı veya Gümüşü Havuz Balığı (*Carassius gibelio*)11
3. Gökkuşuğu Alabalığı (*Oncorhynchus mykiss*)12
4. Kahverengi Havuz Balığı (*Carassius carassius*)13
5. Mozambik Tilapiyası (*Oreochromis mossambicus*)14
6. Karabalık (*Clarias gariepinus*)15
7. Çakıl Balığı (*Pseudorasbora parva*)16
8. Gümüş Balığı (*Atherina boyeri*)17
9. Güneş Balığı-Güneş Levreği (*Lepomis gibbosus*)18
10. Kırmızı Karınlı Tilapiya (*Coptodon zillii*)19

B2. SU BİTKİLERİ..... 20

11. Su Sümbülü (*Eichornia crassipes*)21
12. Katil Yosun (*Caulerpa taxifolia*)22
13. Baraj Otu (*Diplachne fusca*)23

B3. SUCUL OMURGASIZLAR 24

14. Zebra Midye (*Dreissena polymorpha*)25
15. Taraklı Medüz, Kaykay (*Mnemiopsis leidyi*)26
16. Deniz Salyangozu (*Rapana venosa*)27

B4. SÜRÜNGENLER..... 28

17. Singapur Kaplumbağası (*Trachemyscripta elegans*)29

B5. BİTKİLER..... 30

18. İt Dolanbacı (*Sicyos angulatus*)31
19. Yalancı Akasya (*Robinia pseudoacacia*)32
20. Kazayağı, Makas Otu (*Carpobrotus acinaciformis*)33
21. Kokar Ağaç, Aylandız (*Ailanthus altissima*)34

22. Arsız Zaylan (<i>Ambrosia artemisiifolia</i>)	35
23. Persikarya (<i>Persicaria perfoliat</i>)	36
24. Çukurova Fener Otu (<i>Physalis angulata</i>)	37
25. Meksika Böğürtleni (<i>Physalis philadelphica</i>).....	38

B.6. MEMELİLER	39
26. Su Maymunu (<i>Myocastor coypus</i>)	40
27. Sıçan (<i>Rattus rattus</i>).....	41

B.7. BÖCEKLER	42
28. Çöl Çekirgesi (<i>Schistocerca gregaria</i>).....	43

B.8. KUŞLAR	44
29. Yeşil Papağan (<i>Psittacula krameri</i>)	45

II. BÖLÜM

C. TÜRKİYE'DEKİ ZEHİRLİ DENİZEL YABANCI TÜRLER.....46

C1. BALIKLAR	47
30. Balon Balığı (<i>Lagocephalus sceleratus</i>).....	48
31. Üzgün Balığı (<i>Callionymus filamentosus</i>)	49
32. Beyaz Sokar (<i>Siganus rivulatus</i>).....	50
33. Esmer Sokar (<i>Siganus luridus</i>)	51
34. Taş Balığı (<i>Synanceia verrucosa</i>).....	52
35. Aslan Balığı (<i>Pterois miles</i>).....	53
36. Uzun Kuyruklu Rina Balığı (<i>Himantura uarnak</i>)	54
37. Sarı Kutu Balığı (<i>Ostracion cubicus</i>)	55
38. Yağ Balığı (<i>Ruvettus pretiosus</i>)	56

C2. OMURGASIZLAR.....	57
39. Deniz Kestanesi (<i>Diadema setosu</i>)	58
40. Deniz Çıyanı (<i>Eurythoe complanata</i>)	59

C3. DENİZ ANALARI	60
41. Filipin Hidroidi (<i>Macrorhynchia philippina</i>)	61
42. Ters Düz Deniz Anası (<i>Cassiopea andromeda</i>).....	62
43. Beyaz Noktalı Deniz Anası (<i>Phyllorhiza punctata</i>).....	63
44. Göçmen Deniz Anası (<i>Rhopilema nomadica</i>).....	64

III.BÖLÜM

D. TANIMLAR	65
E. KAYNAKÇA	66

Son yıllarda küreselleşmenin hız kazanmasıyla beraber insan, bitki ve hayvan hareketleri de hız kazanmış, bir yerden başka bir yere taşınmaları da kolaylaşmıştır. Yabancı türlerin gerek belirli bir amaç için veya istem dışı taşınmaları her geçen gün artmaktadır.

Bugün dünyada istilacı yabancı türler hem sucul, hem de karasal ortamlarda ekonomik, sosyal ve çevresel sorunlar olarak karşımızda durmakta ve küresel olarak biyoçeşitlilik üzerine en büyük tehditlerden biri olmaya devam etmektedir. Dünyada istilacı yabancı türlerin verdiği zarar 1.4 trilyon dolardan daha fazladır ve dünya ekonomisinin yaklaşık %5'ine tekabül etmektedir (*Pimental vd 2001*). Avrupa'da ise her yıl 12 milyar Avro masraf açtığı ve bu rakamın devamlı yükseldiği görülmektedir (*Kettunen ve ark. 2008*).

Dünyanın pek çok ülkesinde sucul-karasal bitkiler, memeliler, kuşlar, sürüngenler, mikro organizmalar, amfibiler ve balıkları içerisine alan yüzlerce canlı türü "istilacı, yayılımcı veya yabancı, egzotik tür" olarak tanımlanmaktadır. İstilacı yabancı türler, bir ekosisteme herhangi bir nedenle ülke içinden veya dışından sonradan eklenmiş olan ve belli bir süre zarfında oradaki biyolojik çeşitliliği doğrudan veya dolaylı olarak olumlu-olumsuz etkileyerek ekosistemde baskın hale gelen türler olarak tanımlanmaktadır.

Biyoçeşitlilik Sözleşmesi'ndeki tarife göre istilacı tür; yerleşmesi ve istilasıyla ekonomik veya çevresel zararlar vererek ekosistemleri, habitatları veya türleri tehdit eden yabancı türdür. Beş kıtada istilacı türlerin neden olduğu problemler mevcuttur (*UYSAL, 2014*).

Avrupa'da 12.000 in üzerinde tür bulunmaktadır ve bunların %15'i istilacıdır(*IUCN,2017*). Avrupa'daki iç sularda gelişen yabancı türün yaklaşık % 21'i akvaryum balıklarından kaynaklandığı tespit edilmiştir. İstilacı türlerin kontrolü, araştırılması, engellenmesi ve izlenmesi için yapılan harcamalara tarım, balıkçılık, ormancılık ve insan sağlığına verdiği zararda eklendiğinde Avrupa'da yaklaşık 12,5 milyar Avroluk bir maliyet ortaya çıkmıştır (*EKMEKÇİ ve ark. 2013*).

Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) tarafından yayınlayan dünyanın en kötü 100 istilacı yabancı türlerinden 14 tanesi Türkiye’de bulunmaktadır. Bunlar; Sivrisinek balığı (*Gambusia holbrooki*), Taraklı Deniz Anası, Kaykay (*Mnemiopsis leidyi*), Deniz Salyongozu (*Rapana venosa*), İsrail sazanı veya Gümüşi havuz balığı (*Carassius gibelio*), Zebra Midye (*Dreissena polymorpha*), Su sümbülü (*Eichornia crassipes*), Katil yosun (*Caulerpa taxifolia*), Gökkuşağı alabalığı (*Oncorhynchus mykiss*), Kahverengi Havuz balığı (*Carassius carassius*), Mozambik tilapyası (*Oreochromis mossambicus*), Su maymunu (*Myocastor coypus*), Singapur kaplumbağası (*Trachemys scripta elegans*), Sıçan (*Rattus rattus*) ve Karabalık (*Clarias gariepinus*) tır.

Süveyş kanalının açılması, iklim değişikliğinin etkisi ve alıcı ortamın biyolojik çeşitlilik yönünden fakirliği yeni türlerin yerleşimini kolaylaştırmıştır. Akdeniz’de yabancı bitki ve hayvan türlerinin gelişimi oldukça hızlı olup, uzmanlar bu hızla devam ederse yirmibirinci asrın ortalarında Akdeniz’deki yabancı deniz bitkisi türlerinin sayısının yerli türleri geçeceği endişesini taşımaktadır. Küresel ısınmanın etkisiyle Akdeniz’e özgü türlerin yok olacağı, yerini Kızıldeniz canlılarına bırakacağı ve Karadeniz’in de giderek Akdenizleşeceği, dolayısıyla balık stoklarının zarar görmesi nedeniyle de ticari balıkçılığın zarar göreceği kaçınılmazdır. Süveyş Kanalı’nın açılmasıyla 790 balık türü Akdeniz’e gelmiştir. Doğu Akdeniz’in ülkemiz sularında ise istilacı yabancı tür sayısı 450’ye yaklaşmıştır (Çınar, 2014).

Son 10-20 yılda İstilacı Yabancı Türler konusu gündeme çok sık gelmekle beraber, iklim değişikliği ile bu türlerin yayılış alanları hızlı bir şekilde artmıştır. İç sularımızda 350’ye yakın balık türü bulunmakla beraber (EKMEKÇİ ve ark. 2013), 25 adet balık türü iç sularımıza aşılانmıştır. Tehdit altındaki Tatlısu balık türünün sayısı ise 49’dur (Fishbase.org,2013).

Bu türleri yerleştirdikten sonra sularımızdan çıkartmak, yok etmek çok zor ve maliyetli olduğundan balıklandırmada çok dikkatli olunması gerekmektedir. Türkiye'nin iç suları, kontrolsüzce salınan balıkların tehdidi altındadır. Birçok göl ve akarsu, Türkiye faunasına ait olmayan sivrisinek balığı, sudak, İsrail sazani, gümüş balığı, güneş balığı, çakıl balığı ve zebra midyesi istilası altındadır. Tatlı suları işgal eden bu türler, bulunduğu ortamdaki organizma ve canlıları yiyerek yerli türlerle besin rekabetine girerek ve beraberinde getirdiğı hastalık ve parazitleri ortama bulaştırarak endemik ve doğal türlerimizin yok olmasına sebep olmaktadır. Bu istilacı yabancı türler balık yumurtası ve larvalarıyla beslenerek biyolojik çeşitlilik açısından da büyük tehdit oluşturmaktadırlar.

Bu nedenlerle "İstilacı Yabancı Türler" günümüzde hem biyoçeşitlilik ve ekosistem hizmetleri, hem de insan sağlığı, ekonomi ve sosyal açıdan son derece önemlidir.

Bugüne kadar yapılan bir çok bilimsel çalışma, araştırma ve yayınlara ilave olarak bu yayının hazırlanmasıyla; Bakanlığımız ile diğer kamu, kurum ve kuruluşlarında çalışan personelin konuyla ilgili bilgi ihtiyacına cevap vermek ve kamuoyunda bilinçlendirme ve farkındalık yaratmak hedeflenmektedir.

I. Bölüm

Türkiye'deki En Tehlikeli

İSTİLACI YABANCI TÜRLER

BALIKLAR

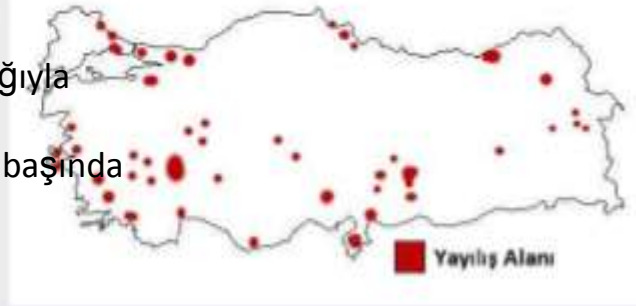
Tür Adı	<i>Gambusia holbrooki</i> (Girard, 1859)
İngilizce Adı	Eastern American mosquito fish
Sınıf	Actinopterygii
Familiya	Poeciliidae
Cins	Gambusia

Doğal Yayılış Alanı: Amerika

Türkiye'deki Yayılışı: Antalya Havzası, Muğla cevresi, Eğirdir Kovada Gölleri, Yuvarlak çay, Dipsiz-Çine çayı, Porsuk BG. Enne BG. Van Gölü havzası, Akşehir Gölü'nde bulunmaktadır.

Geliş yolu: Sivrisinekle ve sıtma hastalığıyla mücadele için Fransızlar tarafından Amerika'dan getirilerek 1930'lu yılların başında Hatay bölgesine aşılarmıştır.

Etkileri: Sivrisineklerle mücadele için bırakıldığı ortamlara uyumu sonucu Türkiye'deki yayılışını artırmıştır. Geniş besin tercihi, farklı habitatlara başarı ile uyumunun yanı sıra, yüksek üreme potansiyeli nedeniyle kısa zamanda kalabalık popülasyonlar oluşturabilmektedir. Avlanma, rekabet ve agresif davranışlarıyla sucul ekosistemlerdeki bir çok omurgasızın, balıkların ve amfibilerin sayılarında azalmaya sebep olduğu, hatta bazı türlerin varlığını tehdit ettiği ya da yok olmasına neden olduğu bilinmektedir. Bunun yanı sıra, zooplankton üzerindeki predasyon etkisiyle fitoplanktonun ve primer üretimin artmasına hatta ötrofikasyona yol açtığı bilinmektedir. Özellikle ülkemize endemik olan dişli sazancık (*Aphanius*) türü için çok ciddi tehlikeli olup, diğer balıkların yumurtalarına zarar vererek üremelerini olumsuz etkilemektedir.

(Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) tarafından yayınlanan dünyanın en kötü 100 istilacı yabancı türler listesinde bulunmaktadır.)

Tür Adı	<i>Carassius gibelio</i> (Bloch, 1782)
İngilizce Adı	The Prussian carp, silver Prussian carp or Gibel carp
Sınıf	Actinopterygii
Familiya	Cyprinidae
Cins	Carassius

Doğal Yayılış Alanı: Asya

Türkiye'deki Yayılışı: Türkiye'nin göl, gölet ve baraj gölleri

Geliş yolu: Balıklandırma amacıyla Türkiye'ye Avrupa'dan geldiği tahmin edilmektedir. Daha sonra kontrolsüzce başka göllere de taşınmıştır.

Etkileri: Üreme potansiyeli yüksek olan bu balık, girdiği ortamdaki faunayı tahrip etmekte, birçok türün yok olmasına sebep olmaktadır. Küçük olduğu için ticari olarak avlanmamaktadır.

Erken yaşta eşeyssel olgunluğa erişmesi, üreme döneminin uzun olması, yumurta veriminin yüksek olması, sperm parazitliği, ginogenez gibi bazı üreme özelliklerine bağlı olarak kısa zamanda çok sayıda yavru vermesi, farklı kalitedeki çevre koşullarına ve farklı habitatlara hızlı uyum sağlaması hızlı yayılışında etkilidir. Besin zinciri üzerinde etkili olmakla birlikte özellikle yerli türler üzerinde baskı oluşturarak yerli türleri ortamdaki uzaklaştırmaktadır. Ticari amaçlı olarak İznik ve Sapanca göllerine salınan bu balık, daha sonra kontrolsüzce Beyşehir ve Eğirdir Göllerine de taşınmıştır. Girdiği ekosistemlerde kısa sürede hakim tür haline gelmektedir. Türkiye'ye özgü Toros kurbağası da yaşadığı göllere bu balık türünün atılması nedeniyle yok olmanın eşiğindedir.

(Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) tarafından yayınlanan dünyanın en kötü 100 istilacı yabancı türler listesinde bulunmaktadır.)

Tür Adı	<i>Oncorhynchus myk</i>
İngilizce Adı	Rainbow trout
Sınıf	Actinopterygii
Familya	Salmonidae
Cins	Oncorhynchus

Doğal Yayılış Alanı: Kuzey Amerika

Türkiye'deki En Tehlikeli İstilacı

Yayılışı: 1882 yılında Kuzey Amerika'dan Avrupa'ya, 1969 yılında ise Orman Genel Müdürlüğü tarafından Yedigöller Milli Parkı'na

getirilmiş ve oradan tüm Türkiye'ye yayılmıştır.

Geliş yolu: 1969 yılında ilk defa uçakla yumurtaları getirilmiş ve üretimi yapılmıştır.

Etkileri: Yerel alabalık türü üzerindeki besin ve alan rekabeti, predasyonu, amfibia, zooplankton omurgasızlar hatta birincil üretim üzerinde olumsuz etkisi olduğu bildirilmektedir ve beraberinde getirdiği hastalıklar yüzünden doğal türler üzerinde risk oluşturmaktadır. Hastalıklara dayanıklılığı ve güçlü yapısıyla diğer balıklara üstün rekabeti vardır. Halen ülkemizde hem havuzlarda hem de ağ kafeslerde kültür şartlarında 110.000 tonun üzerinde yetiştiriciliği yapılmaktadır.

(Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) tarafından yayınlanan dünyanın en kötü 100 istilacı yabancı türler listesinde bulunmaktadır.)

Tür Adı

Carassius carassius (Linnaeus, 1758)

İngilizce Adı

The crucian carp

Sınıf

Actinopterygii

Familya

Cyprinidae

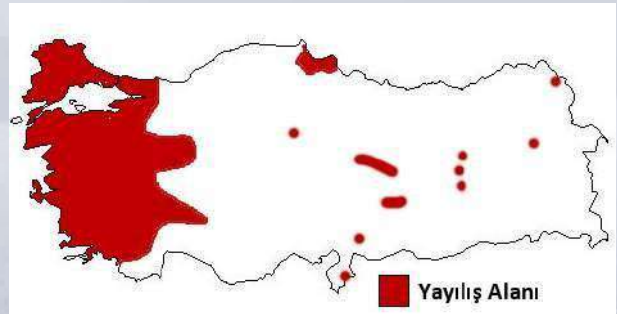
Cins

Carassius

Doğal Yayılış Alanı: Orta Asya, Çin ve Japonya.

Türkiye'deki Yayılışı: Trakya, Marmara bölgeleri, Kızılırmak, Yeşilirmak deltaı ve Çoruh havzasında yayılış gösterir.

Geliş yolu: Balıklandırma amacıyla getirilmiştir.

Etkileri: Sazan balığı ve bazı sazangiller türleriyle çiftleştğinde kısır yavrular meydana gelmektedir. Bu etkisi ile sazan ırkını yok edici özellik taşımaktadır. Hızla çoğalarak ortama hakim olmaktadır.

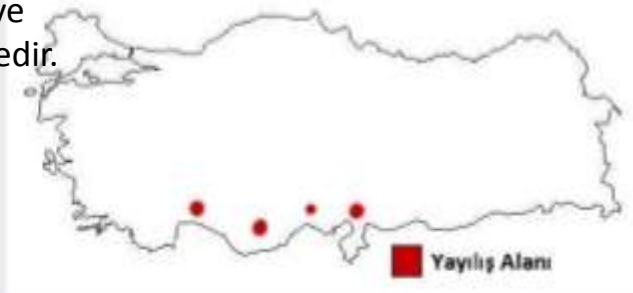
(Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) tarafından yayınlanan dünyanın en kötü 100 istilacı yabancı türler listesinde bulunmaktadır.)

Tür Adı*Oreochromis mossambicus* (Peters, 1852)**İngilizce Adı**

The Mozambique tilapia

Sınıf*Actinopterygii***Familiya***Cichlidae***Cins***Oreochromis***Doğal Yayılış Alanı:** Güney Afrika

Türkiye'deki Yayılışı: Su ürünleri yetiştiriciliği ve sivrisineklerle mücadele amacıyla yayılmıştır. Tropikal ve subtropikal alanlarda yayılış göstermektedir. Türkiye'de Akdeniz Bölgesinde göl, acı su, lagünlerinde bulunur.

Geliş yolu: Akuakültür

Etkileri: Yerli türler üzerinde, besin, yuvalama, yerli türleri ortamdaki uzaklaştırma ve küçük balıkları tükettiği için olumsuz etkileri vardır. Ayrıca taşıdığı parazit ve patojenler ile ortama hastalık bulaştırarak yerli türler üzerinde kitlesel ölümlere neden olmaktadır.

(Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) tarafından yayınlanan dünyanın en kötü 100 istilacı yabancı türler listesinde bulunmaktadır.)

Tür Adı	<i>Clarias gariepinus</i> (Linnaeus, 1758)	
İngilizce Adı	African sharptooth catfish	
Sınıf	Actinopterygii	
Familya	Clariidae	
Cins	Clarias	

Doğal Yayılış Alanı: Güney Afrika'daki Orange Nehri'nden başlayarak, tüm Afrika, Ortadoğu ve Türkiye'de yayılış gösterir.

Türkiye'deki Yayılışı: Ülkemizin güneyinde Antalya'dan Antakya'ya kadar olan bölgedeki göl ve ırmaklarda da mevcuttur. Ayrıca Sakarya Nehri'nin üst taraflarında bulunmaktadır.

Geliş yolu: Akuakültür

Etkileri: Sahip olduğu solunum adaptasyonları nedeniyle özellikle su dışında nefes alıp yürüyebilen bu balık türü sulama kanallarının açılmasıyla beraber birçok yere gitme ve yerleşme imkanı bulmuştur. Bu tür akarsu ve nehirlerde göç etme özelliği sebebiyle potomodromdur. Taşıdığı parazit ve patojenler ile ortama hastalık bulaştırarak yerli türler üzerinde olumsuz etkileri bulunmaktadır. İklim değişimiyle birlikte yayılış alanını kolayca arttıran bu tür özellikle yayın balığı ile rekabete girmektedir.

(Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) tarafından yayınlanan dünyanın en kötü 100 istilacı yabancı türler listesinde bulunmaktadır.)

Tür Adı	<i>Pseudorasbora parva</i> (Temminck & Schlegel, 1846)	
İngilizce Adı	Stone moroko	
Sınıf	<i>Actinopterygii</i>	
Familya	<i>Cyprinidae</i>	
Cins	<i>Pseudorasbora</i>	

Doğal Yayılış Alanı: Asya

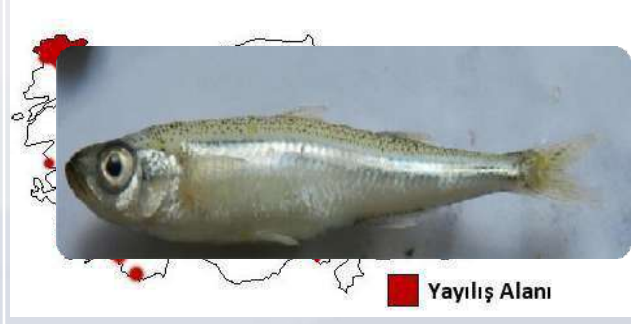
Fotoğraf: Baran YOđURTđUOđLU

Türkiye'deki Yayılışı: Ülkemize 1980'lerin başında Trakya'dan girmiş, 1990 başlarında Anadolu'ya taşınmıştır. 1993 yılında Aksu Deresi'nde görölmüştür.

Geliş yolu: Tuna nehri vasıtasıyla tüm Avrupa'ya yayılmışlardır.

Etkileri: Kısa zamanda popölasyon artışı, kısa yaşam süresi, hızla yeni döller vermesi, eşeysel olgunluğa erken erişmesi, geniş besin tercihi, durgun ve akarsu habitatlarına uyumlu ve aşırı koşullara fizyolojik uyumunun yüksek olması nedeniyle hızlı çoğalmışlardır. Balık havuzlarında besin rekabeti ve sazan üretiminde verimi düşüşü, iri zooplankton üzerinden beslenmesi, fitoplanktonun artışı, ötrofikasyon, juvenil balık ve yumurta ile beslenebilmekte ve doğal türlerin azalmasına ve ekonomik kayıplara neden olmaktadır. Beraberinde getirdiği hastalıklar yüzünden doğal türler üzerinde risk oluştırmakta olan bu tür, Türkiye'de son 30 yılda hızla yayılarak dağılım alanını genişletmiştir.

Tür Adı	<i>Atherina boyeri</i> (Risso)
İngilizce Adı	Big-scale sand smelt
Sınıf	<i>Actinopterygii</i>
Familya	<i>Atherinidae</i>
Cins	<i>Atherina</i>

Doğal Yayılış Alanı: Akdeniz kökenli bir tür olan gümüş balığı Kuzeydoğu Atlantik, Akdeniz, Ege, Marmara, Karadeniz, Hazar Denizi ve Aral Denizi'nde doğal olarak yayılış gösterir.

Türkiye'deki Yayılışı: İç sularımız için istilacı yabancı tür olan gümüş balığı, Akyatan ve Tuzla gölleri (Adana), Bafa Gölü (Aydın), Köyceğiz Gölü (Muğla), Gediz Nehri (nehir ağzı), Büyükçekmece ve Küçükçekmece gölleri (İstanbul), Peso Gölü (Edirne), Sapanca Gölü (Sakarya), Doğu Karadeniz'deki bazı akarsuların nehir ağzı bölgeleri (Yeşilirmak, Karadere vb.)'dir. Son yıllarda yapılan çalışmalarda, gümüş balığının Eğirdir Gölü'nün yanı sıra İznik Gölü ve Kızılırmak üzerindeki Hirfanlı ve Kapulukaya baraj göllerinde de yoğun olarak bulunduğu belirlenmiştir.

Geliş yolu: Denizlerimizden iç sulara insanlar tarafından getirildiği düşünülmektedir.

Etkileri: Kısa yaşam süresi, hızla yeni döller vermesi, eşeyssel olgunluğa erken erişmesi, uzun üreme periyodu, yumurtaların birkaç defada bırakılması-yumurta çapı, kısa zamanda popülasyon büyüklüğünün artışı, kısa yaşam süresi, geniş besin tercihi, habitat ve koşullara uyumunun yüksek olması sebebiyle iç sularımızda dağılımını hızla artırmaktadır. Popülasyonlarındaki hızlı artış nedeniyle, ortamdaki topluluğu, özellikle zooplankton üzerindeki predasyon baskısı nedeniyle besin zincirini değiştirmekte ve yerli türlerle rekabete girerek, yerli türleri ortamdan uzaklaştırmak gibi biyoçeşitlilik ve ekosistem üzerinde olumsuz etkileri bulunmaktadır.

(Gümüş balığı, denizlerimizin doğal türü olmakla beraber yabancı bir tür olmayıp, iç sularımız için istilacı yabancı türdür.)

Tür Adı	<i>Lepomis gibbosus</i> (T)
İngilizce Adı	Pumpkinseed
Sınıf	Actinopterygii
Familya	Centrarchidae
Cins	Lepomis

Doğal Yayılış Alanı: Kuzey Amerika

Türkiye'deki Yayılışı: İlk kez 1983' de Trakya'da saptanmıştır. Batı

Anadolu'da yerleşmiş popülasyonları dikkati

çekmektedir. En son Uşak'ta ve Uluabat

Gölü'nde görülmüştür.

Türkiye'deki En Tehlikeli İstilacı
Yabancı Türler

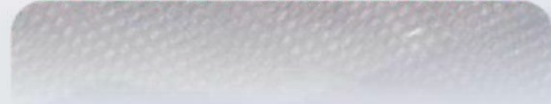
Geliş yolu: Tam olarak bilinmemektedir.

Etkileri: Eşeyssel olgunluğa erken erişmesi, yavru bakımı, uzun bir yumurtlama dönemi, yumurtaların birkaç defada bırakılması, yumurta çapının iri olması, kısa zamanda populasyon büyüklüğünün artışı, geniş besin tercihi, habitat ve koşullara uyumunun yüksek olması nedeniyle yerli türleri ortamdan uzaklaştırarak yerli türler üzerinde baskı oluşturmaktadır.

Batı Anadolu'daki yayılışı dikkate alınarak özellikle görünüşü nedeniyle akvaryumcu ve oltacıların ilgisini çeken bu türün taşınmaması konusunda balık aşılayan kuruluşlar ve oltacılar dikkatli olmalıdır.

Tür Adı	<i>Coptodon zillii</i> (Gervais)
İngilizce Adı	Redbelly tilapia
Sınıf	Actinopterygii
Familya	Cichlidae
Cins	Tilapia

Doğal Yayılış Alanı: Batı Afrika,
Nijer, Çad, Nil Havzası

Türkiye'deki Yayılışı: Köyceğiz Gölü, Seyhan
baraj gölü, Çukurova sularında bulunur.

Geliş yolu: Araştırma, Akuakültür,
Yabancı ot kontrolü amacıyla

Türkiye'deki En Tehlikeli İstilacı
Yabancı Türler

getirilmiştir.

Etkileri: Obur hervibor olan bu tür, bir çok türün yumurtlama, yuvalama alanı ve besini olan yerli bitki türlerinin çeşitliliği ve kompozisyonunu değiştirmekte ve yoğunluğunu azaltarak doğal biyoçeşitlilik ve ekosistem üzerinde özellikle besin zinciri üzerinde olumsuz etkiler oluşturmaktadır.

SU

BİTKİLERİ

Tür Adı	<i>Eichornia crassipes</i> (Mart. Solms)	
İngilizce Adı	Water hyacinth	
Sınıf	<i>Liliopsida</i>	
Familya	<i>Pontederiaceae</i>	
Cins	<i>Eichornia</i>	

Doğal Yayılış Alanı: Tropikal Güney Amerika

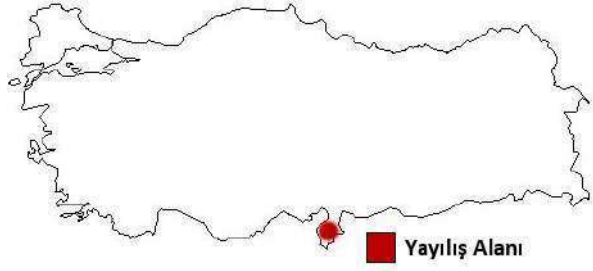
Fotoğraf: Prof. Dr. İlhan ÜREMİŞ

Türkiye'deki Yayılışı: Süs bitkisi kullanımı amacıyla 19. yüzyılın sonlarında ve 20 yüzyılın başlarından itibaren 5 kıtada 50 den fazla ülkeye girmiş bulunmaktadır. Türkiye'de ilk olarak 1989 yılında İzmir'de bir botanik bahçesinde görülmüştür.

Türkiye'ye Suriye üzerinden Asi nehrine girmiş, Altınözü-Hatay'da bulunmaktadır.

Geliş yolu: Doğal olarak Lübnan'dan Suriye üzerinden Asi nehrine girmiş bulunmaktadır.

Fotoğraf: Dr. İrfan UYSAL

Etkileri: Su sümbülü girdiği pek çok ülkede de çok hızlı yayılmış ve sucul ekosisteme büyük zararlar vermiştir. Yıkıcı ekonomik zararlara yol açmakta, tarım, bitki sağlığı, sucul ekosistem, halk güvenliği, rekreasyonel aktiviteler, su kalitesi ve miktarı ile insan sağlığını tehdit etmektedir. Özellikle yağmurlardan sonra Asi nehrinden gelen su sümbülü atıkları; Samandağ kumullarına taşınarak, organik kirlilik oluşturmakta ve nesli tehlike altında olan yeşil deniz kaplumbağası (*Chelonia mydas*) yavrularının yumurtadan çıktıktan sonra bu bitki atıklarına takılarak denize ulaşmalarını engellenmesi yönünde risk oluşturmaktadır.

(Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) tarafından yayınlanan dünyanın en kötü 100 istilacı yabancı türler listesinde bulunmaktadır.)

Tür Adı*Caulerpa taxifolia* (M. Vahl- C. Agardh, 1817)**İngilizce Adı**

Killer alga

Sınıf*Bryopsidophyceae***Familya***Caulerpaceae***Cins***Caulerpa***Doğal Yayılış Alanı:** Hint Okyanusu

Türkiye'deki Yayılışı: 2006 yılında Süveyş Kanalı aracılığı ile İskendurun Körfezine girmiş ve 2010 yılında İzmir Çeşme altı yakında Yolluca Askeri Bölgesinde tespit edilmiştir. 1988'de Fransa, İtalya, İspanya ve Hırvatistan kıyılarına yayılmıştır.

Fotoğraf: Ergül TERZİOĞLU

Geliş yolu: 1984 yılında Fransa'da bulunan Monaco Su Altı Bilimleri Enstitüsü'nden kaçtığı bilinmektedir. İskenderun Körfezine ise Süveyş

kanalı vasıtasıyla girmiştir.

Etkileri: *Caulerpa taxifolia*, çok baskın bir tür olduğundan bulunduğu bölgede yaşayan canlılara, özellikle de zeminde bulunanlara pek yaşama şansı tanımamaktadır. Balıkların da tüketmediği bu yosun, Akdeniz sığ su ekosistemi için büyük risk teşkil etmektedir.

Çevresindeki canlıların beslenmesini ve barınmasını sağlayan, Akdeniz'in en önemli bitkisel canlı topluluğu ve Akdeniz'e endemik olan deniz çayırlarının (*Posidona spp.*) gelişimini

sınırlayıp, ortamdan yok olmasına neden olmaktadır. Biyolojik çeşitliliği ortadan kaldırdığı için de *Caulerpa taxifolia* "katil yosun" adıyla anılmaktadır. Bu su yosununa dokunmanın insan sağlığı için bir zararı yoktur. Bir parçası sökülüp su dışında kalsa bile ılıman, rutubetli bölgelerde bir haftadan fazla hayatta kalabilmektedir. Denize bırakıldığı zamanda gelişimini devam ettirebilmektedir.

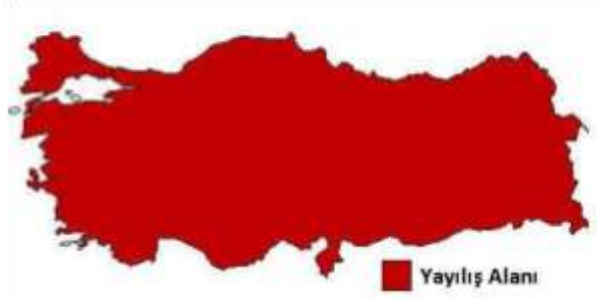
(Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) tarafından yayınlanan dünyanın en kötü 100 istilacı yabancı türler listesinde bulunmaktadır.)

Tür Adı	<i>Diplachne fusca</i> (L.)	
İngilizce Adı	Brown beetle grass	
Sınıf	<i>Monocotyledonae</i>	
Familya	<i>Poaceae</i>	
Cins	<i>Diplachne</i>	

Doğal Yayılış Alanı: Asya, Afrika, Avustralya

Türkiye'deki Yayılışı: Türkiye'nin baraj gölleri çevresinde yaşamaktadır. Çeltik tarlalarının önemli yabancıotları arasında yer almaktadır.

Geliş yolu: Tam olarak bilinmemektedir.

Etkileri: Fransa, İtalya, Portekiz, İspanya ve Türkiye'de, yüksek yayılma kapasitesi nedeniyle çevreye etkisi fazladır. Yayılmacı özelliğinden dolayı erozyonu önleme amacıyla da kullanılmaktadır. Türkiye'de ilk defa 2000 yılında Trakya'da çeltik tarlalarında tespit edilmiştir. Diğer bölgelerdeki çeltik tarlalarına da yayılmıştır.

SUCUL OMURGASIZLAR

Tür Adı

Dreissena polymorpha (Pallas, 1771)

İngilizce Adı

Zebra mussel

Sınıf

Bivalvia

Familya

Dreissenidae

Cins

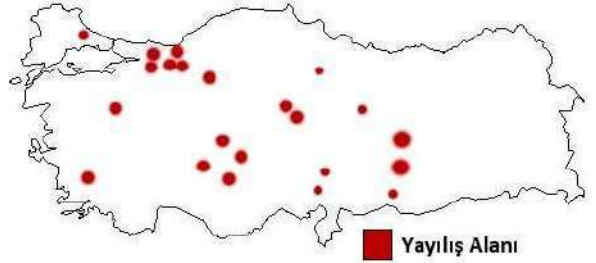
Dreissena

Doğal Yayılış Alanı: Doğal yaşam alanı Hazar Denizi ve Karadeniz'dir.

Türkiye'deki Yayılışı: Son 150 yılda, doğal yayılış alanlarından Avrupa'daki tatlı sulara bulaşmasıyla başlamıştır. Türkiye'de midye sorunlarının ilk kez, Kovada I ve II Hidroelektrik santralında 1964 yılında oluşmuştur. Daha sonra bir çok baraj göllerinde görülmektedir.

Geliş yolu: Gemilere ve teknelere yapışarak yayılmışlardır.

Fotoğraf: Mehmet Sabih İPEK

Etkileri: Besin için zooplanktonlarla mücadele halindedir, bu yüzden yerel besin zincirlerine zarar verir. Yerel yumuşakçaların ekolojik görevlerini yerine getirmelerini engelleyerek büyük ekonomik zararlara sebep olur. Yerel midye türlerine yapışarak onları öldürür. Planktonları süzdükleri için suyun berraklığını arttırırlar, berraklık arttıkça, güneş ışığı daha derinlere ulaşabilir, bu da fotosentetik organizmaların daha derinlerde de gelişebilmesine imkan verir. Motorlara yapışırlar ve soğutma sularının bulunduğu sistemlerde kanalları tıkanmasına sebep olurlar.

(Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) tarafından yayınlanan dünyanın en kötü 100 istilacı yabancı türler listesinde bulunmaktadır.)

Tür Adı*Mnemiopsis leidyi* (Agassiz, 1865)**İngilizce Adı**

Jelly fish

Sınıf*Lobata***Familya***Bolinopsidae***Cins***Mnemiopsis*

Doğal Yayılış Alanı: Güney ve Kuzey Amerika Atlantik sahili boyunca ılımandan subtropikale haliçlerin yerli türüdür.

Türkiye'deki Yayılışı: Karadeniz, Azov, Marmara, Ege Denizi, Adriyatik Denizi'ne ve son olarak petrol tankerlerinin balast sularından Hazar Denizi'ne yayılmıştır.

Fotoğraf: Prof. Dr. Bayram ÖZTÜRK

Geliş yolu: Gemilerin Balast sularıyla gelmiştir.

Etkileri: Zooplanktonların başlıca avcılarından biridir ve balıkçılığın çökmesi ile ilişkilidir. Meroplanktonların da dahil olduğu yenebilir zooplanktonların, açık deniz balığı yumurtalarının ve larvaların etçil avcılarından biridir. İşgal ettiği yerlerdeki besin zinciri üzerinde olumsuz etkileri vardır. Karadeniz ve Azov Denizi'ndeki zooplankton, ihtiyoplankton ve zooplanktonla beslenen balık stoklarının hepsi büyük değişim geçirmiştir. Etkisini, Karadeniz'in açık deniz ekosisteminin bozulması ve açık deniz ekosisteminin ana bileşenlerinin, (zooplankton) biyoçeşitliliğinin bolluk ve biyokütlesinin hızlı bir şekilde azalması şeklinde göstermiştir. Karadeniz ve Azov Denizi'ndeki balık stokları, besin kaynaklarının yumurta ve larva aşamasında avlanmasından dolayı kötüye gitmiştir. Bu nedenle *Mnemiopsis leidyi* Karadeniz'de hamsi (*Engraulis encrasicolus ponticus*) gibi ekonomik öneme sahip balık stoklarındaki azalmanın önemli bir nedeni olarak gösterilmektedir. Hazar Denizi'ndeki etkiler Karadeniz'den daha hızlı ve daha büyük olmuştur.

(Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) tarafından yayınlanan dünyanın en kötü 100 istilacı yabancı türler listesinde bulunmaktadır.)

Tür Adı	<i>Rapana venosa</i> (Valenciennes, 1846)
İngilizce Adı	Veined Rapa Whelk or Asian Rapa Whelk
Sınıf	Gastropoda
Familiya	Muricidae
Cins	Rapana

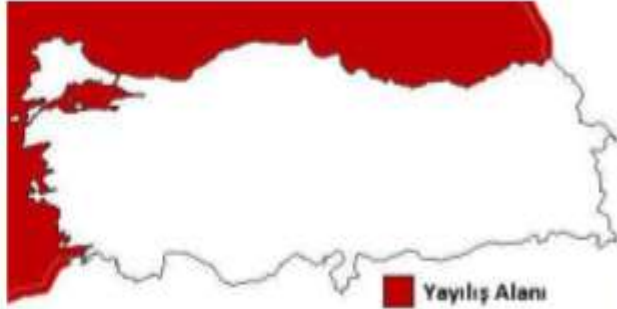

Fotoğraf: Prof. Dr. Bayram ÖZTÜRK

Doğal Yayılış Alanı: Asya sularından Japon Denizi, Sarı Deniz ve Çin Denizinin yerli türüdür.

Türkiye'deki Yayılışı: Karadeniz'de ilk defa 1947 yılında Rusya sularında, Türkiye karasularında ise 1962 yılında Trabzon kıyılarında görülmüştür. 1966 yılında Marmara Denizi'nde, 1969 yılında ise Ege Denizi Çaltıburnu kıyılarında tespit edilmiştir.

Geliş yolu: Japon Denizi'nden gemilerin balast sularıyla gelmiştir.

Etkileri: Midye, istiridye ve diğer yumuşakçalarla beslenen deniz salyangozu, midye ve istiridye stoklarının azalmasına neden olmuş, dolayısıyla bu canlılar ile beslenen balık stoklarını da olumsuz etkilemiştir. Düşmanının bulunmaması nedeniyle bu tür aşırı çoğalmıştır. Ancak, aşırı çoğalan bu tür balıkçılar tarafından avlanarak alternatif bir gelir kaynağı olmuştur.

SÜRÜNGENLER

Tür Adı

Trachemys scripta elegans (Wied-Neuwied, 1839)

İngilizce Adı

Red-eared slider

Sınıf

Reptilia

Familya

Emydidae

Cins

Trachemys

Doğal Yayılış Alanı: Anavatanları

Kuzey Amerika'nın güney bölgeleri olan, Florida ve Meksika'dır.

Türkiye'deki Yayılışı: Akvaryumda süs hayvanı olarak kullanılmasından dolayı Türkiye'nin bazı bölgelerinde bulunmakla beraber özellikle Antalya, Mersin ve İzmir'deki bazı tatlı sularda popülasyonlar oluşturmuş durumdadır.

Fotoğraf: Gökhan SEYHAN

Türkiye'deki En Tehlikeli İstilacı
Yabancı Türler

Geliş yolu: Akvaryumculuk

Etkileri: Kızıl yanaklı su kaplumbağası ev hayvanı olarak evlerde bakılmaktadır. Evlerde bakılanlardan bazıları çeşitli nedenlerle yerleşim yerleri çevresindeki sulara bırakıldığından, anavatanı dışındaki pek çok yerde de yabani olarak yaşayan örnekleri mevcuttur. Bu yüzden dünya üzerinde geniş bir alana yayılmışlardır. Sahipleri tarafından bakılamadığı için tatlısulara bırakıldığı tahmin edilen bu tür, yerel türlerle rekabete girerek onlara karşı baskın hale de gelmektedir. 2014 yılında Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından Türkiye'ye ithalatı durdurulmuştur.

(Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) tarafından yayınlanan dünyanın en kötü 100 istilacı yabancı türler listesinde bulunmaktadır.)

BİTKİLER

Tür Adı *Sicyos angulatus* (L.)

İngilizce Adı Bur cucumber

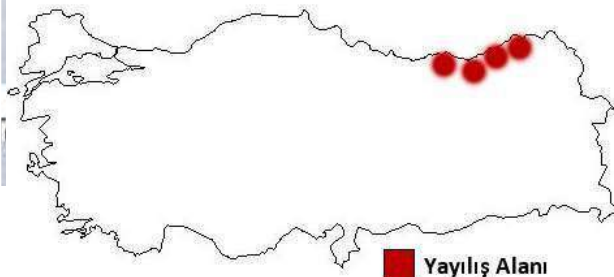
Sınıf *Magnoliatae*

Familya *Cucurbitaceae*

Cins *Sicyos*

Türkiye'deki En
Yabancı Türler

Doğal Yayılış Alanı: Doğal olarak Kuzeydoğu Amerika'da (Minnesota, Quebec, Ontario, Güney Florida, Batı Texas, Kansas ve Güney Dakota) yayılmaktadır. Bununla beraber, Orta-Güney ve Güney-Doğu Avrupa'nın nemli alanlarında doğallaşmıştır.

Türkiye'deki Yayılışı: Türkiye florası için yeni olan bu türün Artvin Borçka ve Hopa, Rize ili sahil ilçeleri, Of, Çaykara, Yomra, Araklı, Vakfıkebir, Beşikdüzü dere ve araba yolları boyunca, Giresun tüm sahil ilçeleri dere ve araba yolları boyunca, Ordu ili Gülyalı ilçesinin bir kısmında yayılım gözlenmiştir. Tarım arazilerinde tarla bitkileri ile birlikte 0-900 m. rakımlar arasında bulunmaktadır.

Geliş yolu: Gürcistan'dan insanlar vasıtasıyla getirildiği düşünülmektedir.

Etkileri: Özellikle fındık ve çay bahçelerinin etkilendiği, endemik bitkilerin zarar gördüğü tespit edilmiştir.

Tür Adı*Robinia pseudoacacia* L.**İngilizce Adı**

The black locust

Sınıf*Magnoliopsida***Familiya***Fabaceae***Cins***Robinia*

Doğal Yayılış Alanı: Kuzey Amerika'nın doğu sahilleri

Türkiye'deki Yayılışı: Başta Karadeniz, Ege Bölgesi olmak üzere ülkemizin her yerinde yetişir.

Geliş yolu: 1950'li yıllarda park, bahçe, yol ağacı düzenlemesinde Peyzaj amaçlı olarak ithal edilmiştir.

Fotoğraf: Prof.Dr.Ahmet ULUDAĞ

Etkileri: Bu tür ülkemizde her ne kadar park, bahçe, yol ağacı, çit yapımı ve çölleşme ile mücadelede kullanılmakta ise de IUCN listelerinde istilacı tür olarak yer almaktadır.

Bu ağacın çiçekleri nektar bakımından zengin olduğu için balcılıkta kullanılır. Arılar başka ağaçların çiçekleri yerine yalancı akasya çiçeklerini tercih ettiği için diğer ağaç türlerinin üremeleri üzerinde olumsuz etkisi bulunmaktadır. Orman ekosistemine girdiğinde yerli türler üzerinde olumsuz etkileri görülmektedir. Bu nedenle ormancılığımızdaki uygulamalarda dikkatli bir şekilde kullanılmaktadır. Bu ağacın tercih edilmesindeki sebep kök yapısının yayılıcı olması ve dolaylı toprağı tutmasıdır. Bu nedenle erozyonla mücadele amaçlı kullanılmaktadır. Yayılmacı kökleri nedeniyle diğer türlerin gelişmesini engeller, bir süre sonra girdiği ortamda dominant tür haline gelebilmektedir.

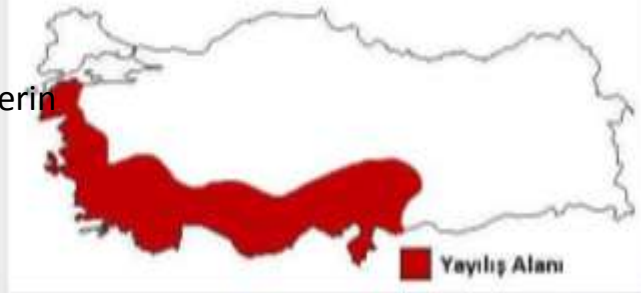
Tür Adı	<i>Carpobrotus acinaciformis</i>
İngilizce Adı	Giant pigface, Sally-my-handsome, Sour fig
Sınıf	<i>Magnoliopsida</i>
Familiya	<i>Aizoacea</i>
Cins	<i>Carpobrotus</i>

Doğal Yayılış Alanı: Güney Afrika

Türkiye'deki Yayılışı: -20 °C'ye kadar dayanabilen bir tür olup, Akdeniz iklim kuşağında istilacı bir tür olarak yetişir. Bütün turizm tesisleri ve kamu tesislerinin yanı sıra ev ve işyerlerinde de süs bitkisi olarak yaygındır.

Geliş yolu: Peyzaj amaçlı olarak ithal edilmiştir. Fare ve tavşan gibi memelilerin tohumları taşımasıyla yayılmışlardır.

Etkileri: Bahçe, kurak alanlar, yer örtücü olarak peyzaj amaçlı kullanılmakta olup, özellikle kıyı kumsallarında yerli türler üzerinde istila oluşturduğu için olumsuz etkileri bulunmaktadır.

Tür Adı

Ailanthus altissima Mill.

İngilizce Adı

Tree of heaven

Sınıf

Magnoliopsida

Familya

Simaroubaceae

Cins

Ailanthus

Türkiye'deki En Tehlikeli

Yabancı Türler

Doğal Yayılış Alanı: Uzak Doğu

Türkiye'deki Yayılışı: Başta Ege, Batı Karadeniz ve Marmara Bölgesinin kırsal ve kentsel alanlarda

Fotoğraf: Bülent BOZ

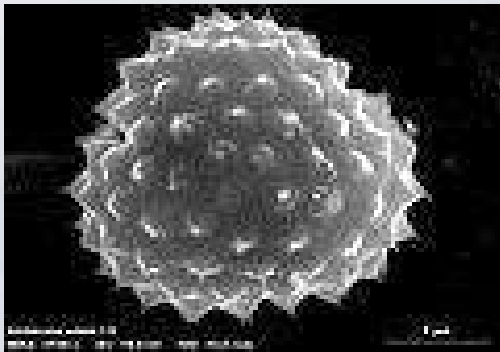
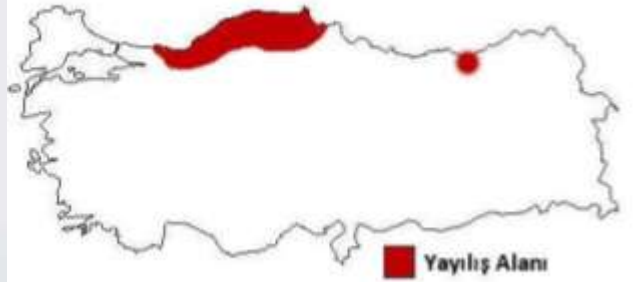
yayılabildiği gibi, doğal orman ve tarım arazilerimizde de gelişim göstermektedir.

Geliş yolu: Peyzaj amaçlı olarak ithal edilmiştir.

Fotoğraf: Prof.Dr.Ahmet ULUDAĞ

Etkileri: Hızlı çoğalma ve gelişme özelliğine sahip olan kokar ağaç yılda 350.000 tohum üretebilmektedir. Aynı zamanda diğer bitki türlerinin gelişimini engelleyen bazı toksinler salgılayarak yerleştiği bölgede yayılma göstermekte ve doğal bitki örtüsündeki çeşitliliğe zarar vermektedir.

Tür Adı	<i>Ambrosia artemisiif</i>
İngilizce Adı	Common ragweed
Sınıf	<i>Dicotyledonae</i>
Familya	<i>Asterecea</i>
Cins	<i>Ambrosia</i>

Doğal Yayılış Alanı: Kuzey Amerika

Türkiye'deki Yayılışı: Trabzon, Batı Karadeniz
Türkiye'deki En Tehlikeli İstilacı Yabancı Türler

Geliş yolu: Tam olarak bilinmemektedir.

Arsız Zaylan Polen ekirdeği

Etkileri: Polenleri ile lme kadar varan alerjilere sebep olmaktadır ve ülkemizde yayılmaktadır.

Tür Adı	<i>Persicaria perfoliata</i> L. (Synm. <i>Polygonum perfoliatum</i>)
İngilizce Adı	Mile-a-minute weed, devil's tail, and giant climbing tearthumb
Sınıf	<i>Dicotyledonae</i>
Familiya	<i>Polygonaceae</i>
Cins	<i>Persicaria</i>

Doğal Yayılış Alanı: Orta Asya'nın Tropik ve ılıman bölgeleri olmak üzere, Anavatani Çin'dir.

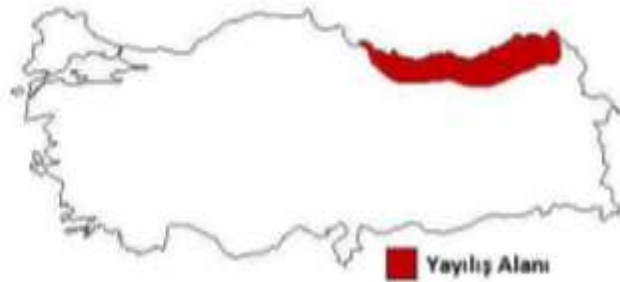
Türkiye'deki Yayılışı: Doğu

Karadeniz'de bulunur. Boşaltma kanalları ile kaplamasız sulama kanalları, özellikle sığ göller, bataklıklar ve diğer su kaynaklarında yaygındır. Karadeniz bölgesinde meyveliklerde, ağaçlıklarda, çaylıklarda tespit edilmiştir.

Geliş yolu: Tam olarak bilinmemektedir.

Fotoğraf: Prof. Dr.Salih Terzioğlu

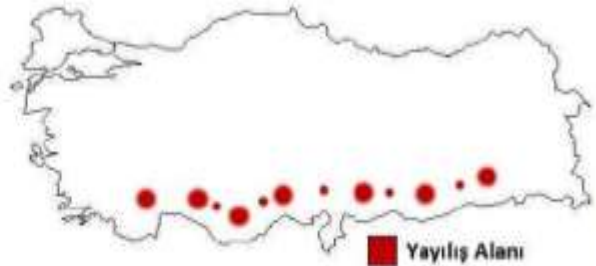
Etkileri: Köklerinin dallanma durumu ile hava köklerinin gelişimi, bulundukları yerin su miktarına bağlıdır. Hızlı gelişen toprak alt gövdeleri yada sürünücü gövdeleriyle hızla yayılım gösterirler. Çevreye yüksek olumsuz etkileri bulunmaktadır.

Tür Adı	<i>Physalis angulata</i> L.
İngilizce Adı	Angular winter cherry, balloon cherry
Sınıf	Dicotyledonae
Familiya	Solanaceae
Cins	Physalis

DoğalYayılış Alanı: Amerika

Türkiye'deki Yayılışı: GAP ve Akdeniz Bölgesi'nde Mısır, soya, çeltik ve pamuk tarlalarında görülmektedir.

Geliş yolu: Tam olarak bilinmemektedir.

Etkileri: Yüksek yayılma kapasitesi sebebiyle, çevreye olumsuz etkileri bulunmaktadır. Ürün kayıplarına neden olduğu için yetiştiriciler tarafından istenilmeyen bir türdür.

Tür Adı	<i>Physalis philadelphica</i> Lam. var. <i>Immaculata</i> Waterf
İngilizce Adı	Mexican groundcherry
Sınıf	Magnoliopsida
Familya	Solanaceae
Cins	Physalis

Doğal Yayılış Alanı: Meksika

Türkiye'deki Yayılışı: Güney Doğu Anadolu, Şanlıurfa Harran Ov-ası Pamuk tarlaları

Geliş yolu: Amerika ve diğer ülkelerden pamuk tohumlarıyla beraber gerilmiştir.

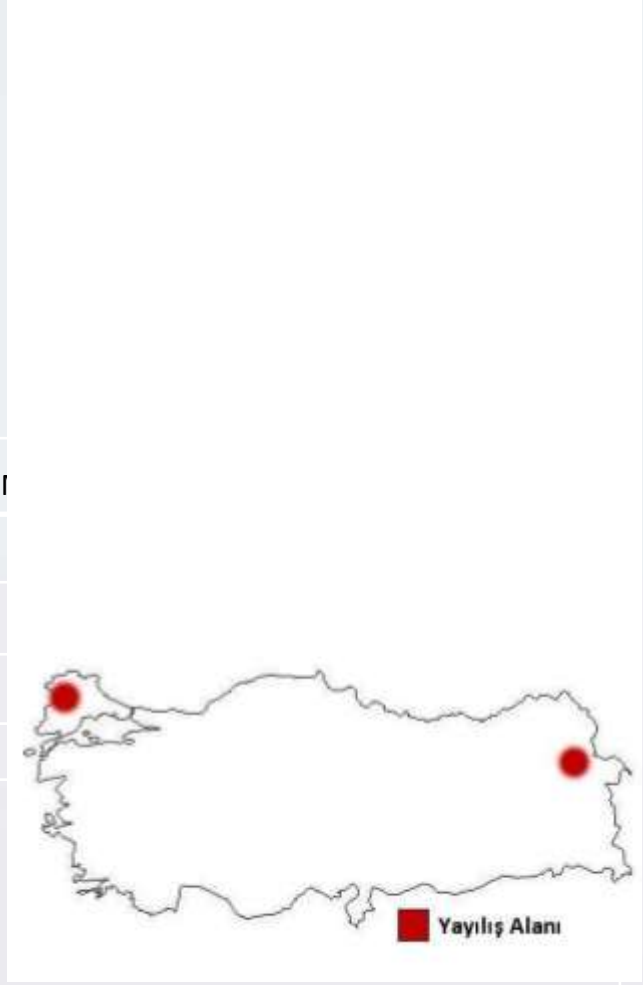

Etkileri: Sulama kanallarıyla beraber diğ er yerlere yayılmışlardır. Yüksek yayılma kapasitesi ve çevreye olumsuz etkileri bulunmaktadır. Ü   n kayıplarına neden olduğu i  in pamuk yetiştiricileri tarafından istenmeyen bir t  rd  r.

MEMELİLER

Tür Adı	<i>Myocastor coypus</i> (1
İngilizce Adı	Nutria
Sınıf	Mammalia
Familya	Myocastoridae
Cins	Myocastor

Doğal Yayılış Alanı: Doğal olarak Güney Amerika'da nehir kıyılarında yaşar.

Türkiye'deki Yayılışı: Trakya'da Meriç Nehri üzerinde yayılış göstermektedir. Doğu Anadolu Bölgesi'nde yürütülen çalışmalar sırasında doğada, Asi nehri ve kollarında yerli türler gibi yaban hayata karışmış bireylerine rastlanmıştır.

Geliş yolu: Nehirler aracılığıyla Avrupa'dan
ülkemize kadar gelmiştir.

Etkileri: Doğal biyoçeşitlilik ve insan sağlığı üzerinde tehdittir. Yuvaları, nehir kenarlarının ve bentlerin temeline zarar vermektedir. Sazların genç filizlerini ve onların rizomlarını yer. Balaban, saz delicesi gibi nadir bataklık kuşlarının yuvalarını tahrip ederek nesilleri üzerinde tehdit oluşturur.

(Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) tarafından yayınlanan dünyanın en
kötü 100 istilacı yabancı türler listesinde bulunmaktadır.)

Tür Adı

Rattus rattus (Linnaeus, 1758)

İngilizce Adı

Ship rat

Sınıf

Mammalia

Familya

Muridae

Cins

*Rattus***Doğal Yayılış Alanı:** Hindistan**Türkiye'deki Yayılışı:** Gemilerle bütün dünyaya yayılmıştır. Tüm Türkiye'de yayılış göstermektedir.**Geliş yolu:** Gemilerle taşınmıştır.Türkiye'deki En Tehlikeli
Yabancı Türler

Etkileri: İnsanlarla karşılaştığında ısırarak suretiyle zarar verebilmektedir. Taşıdığı virüsler nedeniyle yerli hayvan ve insanlara hastalık bulaştırmaktadır. Ayrıca tarlalarda, meyve bahçelerinde ve çiftliklerde ürün kaybına yol açmakta ve tahribata neden olmaktadır.

Ortaçağda pek çok insanın ölümüne neden olan veba hastalığı mikrobunun (*Yersinia pestis*) taşınmasında büyük rol oynamıştır.

(Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) tarafından yayınlanan dünyanın en kötü 100 istilacı yabancı türler listesinde bulunmaktadır.)

BÖCEKLER

Tür Adı*Schistocerca gregaria* (Forsskål, 1775)**İngilizce Adı**

The desert locust

Sınıf*Insecta***Familya***Acrididae***Cins***Schistocerca*

Doğal Yayılış Alanı: Afrika'nın kuzey yarısı

Türkiye'deki Yayılışı: Afrika'dan 1915 yılında ülkemizin güney bölgelerine (Çukurova) gelmiştir.

Geliş yolu: Hava akımlarının da etkisiyle Afrika'dan ülkemize kadar büyük mesafeler kat ederek gelmişlerdir.

Türkiye'deki En Tehlikeli İstilacı
Yabancı Türler

Etkileri: Uçuş hızları saatte 25 kilometreyi bulan çekirgeler, rastladıkları buğday, arpa, darı, pamuk, meyve ağaçları gibi tarım bitkilerine zarar verirler. Güneydoğu, hatta bazı Doğu illerinde hububat, pamuk, bağ ve diğer kültür bitkilerinde bazı zararlar meydana getirmişlerdir.

KUŞLAR

Tür Adı	Psittacula krameri (Scopoli 1769)	
İngilizce Adı	The rose-ringed parakeet	
Sınıf	Aves	
Familya	Psittacidae	
Cins	Psittacula	

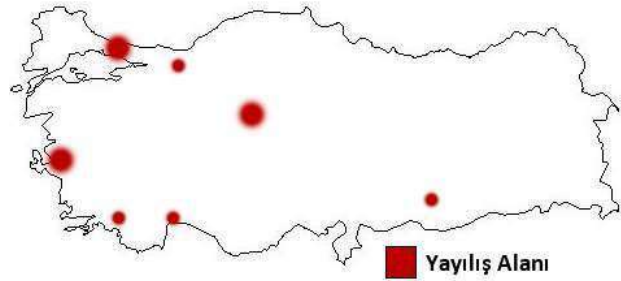

Fotoğraf: Berrin AKYILDIRIM

Doğal Yayılış Alanı: Pakistan, Hindistan ve Nepal gibi güney Asya ülkeleriyle Sudan, Etiyopya, Somali ve Uganda gibi Afrika ülkelerinde doğal olarak yayılış gösterirler.

Türkiye'deki Yayılışı: Türkiye'deki ilk kayıt 1976 yılında Kavaklıdere-Ankara'da kaydedilmiştir. En yüksek popülasyonlar Ankara, İstanbul ve İzmir gibi büyük şehirlerde kaydedilmiştir. Samsun, Şanlıurfa, Gaziantep, Muğla, Burdur, Kırşehir, Adana, Balıkesir ve Adapazarı'nda 2000li yıllara kadar görülmüştür. Daha sonra Antalya ve Yalova'da görülmeye başlanmıştır. Son yıllarda Ankara'da özellikle Atatürk Orman Çiftliği arazisi dahilinde bulunan ağaçlık alanlarda görülmektedir. Türkiye'de fazlaca görüldükleri bir diğer yer de İzmir'dir. Buca'da ve özellikle de Bornova ilçesinde bulunan Ege Üniversitesi yerleşkesinde fazlaca görülmektedirler.

Fotoğraf: Fatma DANIŞMAN

Geliş Yolu: Türün Türkiye'ye yerleşmesiyle ilgili rivayetler vardır. Bunlar; "Esenboğa havalimanının kargo bölümünden kaçmış olmaları" ve "1. Körfez Savaşı sırasında bu bölgeye gelmeleri" şeklindedir.

Etkileri: Koloniler oluşturarak doğal kuş türlerinin habitatları ve beslenmeleri üzerinde tehdit bir türdür. Bitkilerin tohum, çiçek ve meyveleri ile beslenirler. Özellikle kış aylarında ayçiçeği ve Antep fıstığı tohumlarını bolca tüketmektedirler.

II. Bölüm

Türkiye'deki

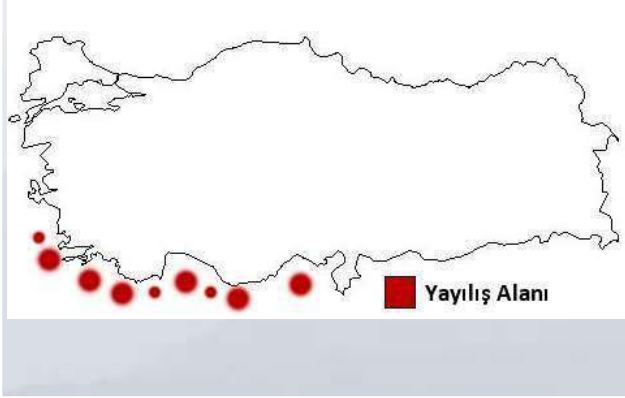
ZEHİRLİ DENİZEL YABANCI TÜRLER

BALIKLAR

Tür Adı	<i>Lagocephalus Scele</i>
İngilizce Adı	Elongated puffer
Sınıf	<i>Actinopterygii</i>
Familya	<i>Tetraodontidae</i>
Cins	<i>Lagocephalus</i>

Doğal Yayılış Alanı: İndo-Pasifik kökenli bir türdür.

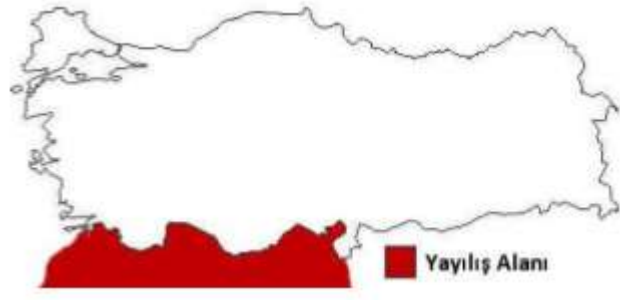
Türkiye'deki Yayılışı: Kızıldeniz'den Akdeniz'e Süveyş Kanalı yoluyla göç etmiştir. Türkiye ve İsrail'li balıkçılar tarafından birçok birey yakalanmıştır. Ülkemizde özellikle Marmaris ve Gökova bölgesinde bolca yakalanmaktadır.

Geliş Yolu: Süveyş Kanalı vasıtasıyla ülkemiz sularına girmiştir.

Etkileri: Etçil olan balon balığı, küçük boylarda iken ağırlıklı olarak kabuklularla, büyüdükçe de yumuşakçalarla beslenmektedir. Balon balığının gelmesiyle beraber yumuşakçaların (kalamar, ahtapot, mürekkep balığı) sayısının ciddi ölçüde azaldığı yönünde bulgular vardır. Balon balıklarının ekonomik ve ekolojik zararlarının yanı sıra dokularında tetrodotoxin (TTX) adı verilen bir nörotoksin bulundurmalarından dolayı insan sağlığına zararı vardır. Bu toksinin siyanürden 1000 kat daha fazla zehirli olduğu bilinmektedir.

Tür Adı	<i>Callionymus filamentosus</i>
İngilizce Adı	The Blotchfin dragonet
Sınıf	Actinopterygii
Familiya	Callionymidae
Cins	Callionymus

Doğal Yayılış Alanı: Hint Okyanusu

Türkiye'deki Yayılışı: Akdeniz

Geliş Yolu: Süveyş Kanalı

Etkileri: Üzgün balıkları genellikle derin sularda yaşarlar. Solungaç kapağının alt kısmından uzanan dikenleri zehirlidir. Zehir etkileri diğer türlere göre çok daha azdır.

Tür Adı

Siganus rivulatus (Forsskal & Niebuhr, 1775)

İngilizce Adı

Marbled spinefoot

Sınıf

Actinopterygii

Familya

Siganidae

Cins

Siganus

Doğal Yayılış Alanı: İndo-Pasifik

Türkiye'deki Yayılışı: Doğu Akdeniz

ve Ege Denizi

Geliş Yolu: Süveyş Kanalı

Etkileri: İlk istilacı türlerdendir. Ekonomik değeri vardır. Boyu genellikle 15-20 cm arasında değişir. Diğer zehirli balıkların aksine otçul olarak beslenen tek zehirli balıktır. Sırt ve karın yüzgeçlerinin tümü zehir bezleri taşır. Bir ilginç özelliği de öldükten sonra bile zehirinin etkisini dikenlerinde korumasıdır. Bu yüzden balıkları ağdan alırken bile zehirlenmek mümkündür. Kıyı balıkçılığı için çok önemli bir türdür.

Tür Adı

Siganus luridus (Rüppell, 1829)

İngilizce Adı

The dusky spinefoot

Sınıf

Actinopterygii

Familya

Siganidae

Cins

Siganus

Doğal Yayılış Alanı: Hint Okyanusu,
Kızıldeniz ve Basra Körfezi

Türkiye'deki Yayılışı: Doğu Akdeniz ve Ege Denizi

Geliş Yolu: Süveyş Kanalı

Etkileri: İlk istilacı türlerdendir. Ekonomik değeri vardır. Boyu genellikle 15-20 cm arasında değişir. Diğer zehirli balıkların aksine otçul olarak beslenen tek zehirli balıktır. Sırt ve karın yüzgeçlerinin tümü zehir bezleri taşır. Bir ilginç özelliği de öldükten sonra bile zehirinin etkisini dikenlerinde korumasıdır. Bu yüzden balıkları ağdan alırken bile zehirlenmek mümkündür. Kıyı balıkçılığı için önemli türlerdendir.

Tür Adı

Synanceia verrucosa (Bloch & Schneider, 1801)

İngilizce Adı

Stonefish

Sınıf

Actinopterygii

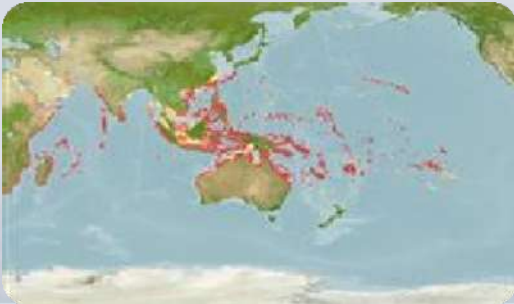
Familya

Synanceiidae

Cins

Synanceia

Doğal Yayılış Alanı: Pasifik Okyanusu, Hint Okyanusu

Fotoğraf: Haşmet BAHADIR

Türkiye'deki Yayılışı: Doğu Akdeniz,
Adana-Yumurtalık

Geliş Yolu: Süveyş Kanalı

Etkileri: Dünyanın en zehirli balığıdır. Sığ sulara girip çıkabilmektedir. Sırt yüzgecinde bulunan 13 adet dikeninde zehir bulunur. Genelde çocuklarda, yaşlılarda ve bağışıklık sistemi zayıf olanlarda çok etkilidir. Ölümle sonuçlanmayan zehirlenme vakalarında sinir sisteminde zarara ve kaslarda körelmelere neden olmaktadır.

Tür Adı	<i>Pterois miles</i> (Bennett, 1828)
İngilizce Adı	The common lionfish or devil firefish
Sınıf	Actinopterygii
Familya	Scorpaenidae
Cins	Pterois

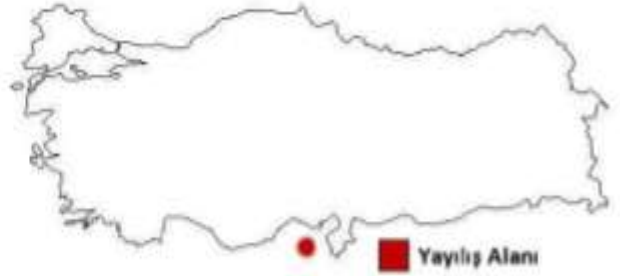

Fotoğraf: Prof. Dr. Cemal TURAN

Doğal Yayılış Alanı: Batı İndo Pasifik

Türkiye'deki Yayılışı: Doğu Akdeniz.
Türkiye sularına gireli henüz 1 yıl olmuştur.

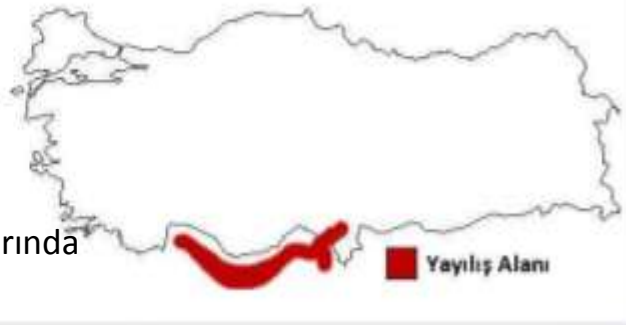
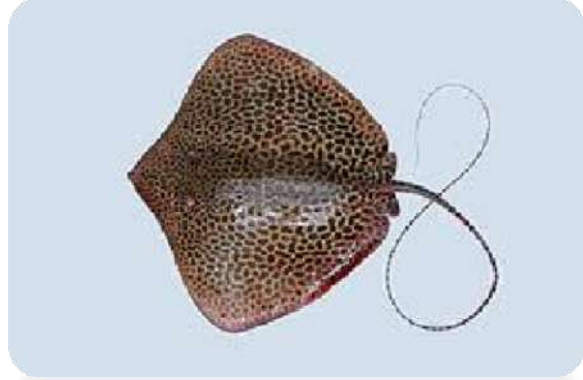

Geliş Yolu: Süveyş Kanalı

Etkileri: Yüzgeç dikenleri zehirli olup, insanlarda ciddi zehirlenmelere ve ölümlere neden olabilmektedir.

Tür Adı	<i>Himantura uarnak</i> (Gmelin, 1789)
İngilizce Adı	The reticulate whipray or honeycomb stingray
Sınıf	Chondrichthyes
Familiya	Dasyatidae
Cins	Himantura

Doğal Yayılış Alanı: İndo-Pasifik Kökenli

Türkiye'deki Yayılışı: Doğu Akdeniz kıyılarında yaşar.

Geliş Yolu: Süveyş Kanalı

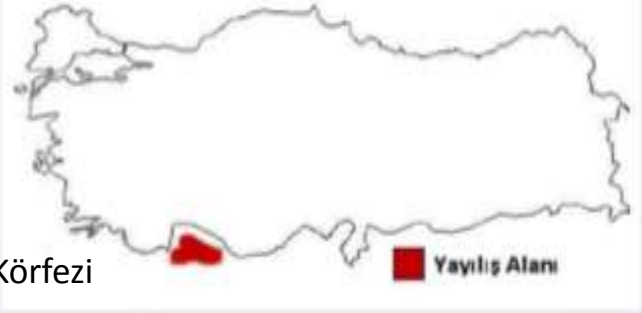
Etkileri: Kuyruğunda bulunan dikenini vasıtasıyla karşılaştığı insanlara ve diğer canlılara kamçı gibi vurarak zarar verebilmektedir. Dikeninde zehir bulunmasına karşın bu dikenin esas zararı mekanik etki şeklinde olup travmatik sonuçlar doğurmaktadır. Dikenin kesici, delici ve parçalayıcı zararı vardır. Gerek dalarak zıpkınla avlananlar, gerek su altı fotoğrafçıları gerekse olta ile avlananlar nadiren de olsa bu balıklarla karşı karşıya gelebilmektedir.

Tür Adı	<i>Ostracion cubicus</i> (Linnaeus, 1758)
İngilizce Adı	Yellowbox Fish
Sınıf	Actinopterygii
Familya	Ostraciidae
Cins	Ostracion

Doğal Yayılış Alanı: İndo-Pasifik, Güneydoğu Atlantik, Doğu Afrika Kıyıları

Fotoğraf: Yakup KOÇ

Türkiye'deki Yayılışı: Üçadalar, Antalya Körfezi

Geliş Yolu: Süveyş Kanalı

Etkileri: Balon balığına benzeyen, dikenimsi yapılar ve bal peteğini andıran oluşumlarıyla küçükken sarı, büyüdüğü zaman ise mavimsi bir renk alan bu balık, zehirli bir toksin üretmektedir. Bu toksinden vücudunun dışında bir zırh oluşturmakta, bu zırh sayesinde kendini diğer balıklardan korumaktadır. İnsanlara herhangi bir zararı bulunmamaktadır.

Tür Adı	<i>Ruvettus pretiosus</i> (Cocco, 1833)
İngilizce Adı	Oilfish
Sınıf	Actinopterygii
Familya	Gempylidae
Cins	Ruvettus

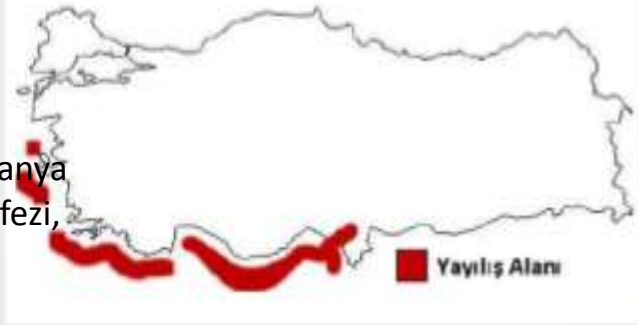

Fotoğraf: Deniz AYAŞ

Doğal Yayılış Alanı: İndo-Pasifik, ılıman Tropikal Bölgeler

Türkiye'deki Yayılışı: Mersin Körfezi, Alanya Kıyıları, İskenderun Körfezi, Antalya Körfezi, Orta Ege ve Doğu Akdeniz Kıyıları

Geliş Yolu: Süveyş Kanalı

Etkileri: Bu cinsin tüketilmesi sağlık açısından sakıncalıdır. Gemfilotoksin içermesinden dolayı, yendiğinde toksine maruz kalan kişilerde yoğun ishal etkisi ortaya çıkar. Ortaya çıkan hastalık «Gemfilid balık zehirlenmesi» ya da «Gemfilotoksizm» olarak adlandırılmıştır. Semptomlar turuncu-yeşil renkli yoğun ishal, sıvı kaybı, karın bölgesinde kramplar, baş ağrısı, mide bulantısı ve kusma olarak ortaya çıkar. Balık tüketildikten ortalama 2,5 saat içerisinde ilk belirtiler ortaya çıkmaya başlar ve belirtiler 2 gün sürer. Hastalığın şiddeti yenilen balık miktarı ile ilişkili olarak artar. ABD Gıda ve İlaç Dairesi (UFSDA) bu balığın taze ve işlenmiş ürünlerinin satışının yasaklanmasını istemiştir.

OMURGASIZLAR

Tür Adı	<i>Diadema setosum</i> (Leske, 1778)
İngilizce Adı	<i>Sea Urchin</i>
Sınıf	<i>Echinoidea</i>
Familya	<i>Diadematidae</i>
Cins	<i>Diadema</i>

Doğal Yayılış Alanı: İndo-Pasifik

Türkiye'deki Yayılışı: Akdeniz kıyıları, Türkiye'de Kaş-Antalya'da görülmektedir.

Geliş Yolu: Süveyş Kanalı ve gemilerin balast suyu

Fotoğraf: Prof. Dr. Cemal TURAN

Etkileri: Özellikle kayalık bölgelerde denize girerken dikkat edilmesi gereken bu canlılar, küçük bir dikkatsizlik sonucu istenmeyen durumlara yol açabilir. Kayalık bölgelerde dalış yapılırken, iyi kamufle olmuş deniz kestaneleri yaralanmalara neden olabilmektedir. Bu yaralanmalar genellikle bu hayvanın üzerine yanlışlıkla basılması sonucu meydana gelmektedir.

Tür Adı

Eurythoe complanata (Pallas, 1766)

İngilizce Adı

Fireworm

Sınıf

Polychaeta

Familya

Amphinomidae

Cins

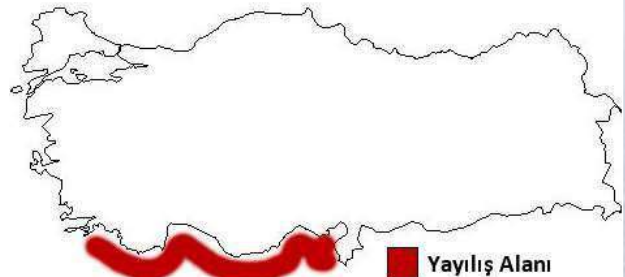
Eurythoe

Doğal Yayılış Alanı: Hint, Pasifik ve Atlantik Okyanusu ile Akdeniz ve Kızıldeniz

Türkiye'deki Yayılışı: Akdeniz'in kıyı bölgeleri

Geliş Yolu: Kızıldeniz'den Süveyş Kanalı ve Atlantik Okyanusu'ndan gemi yoluyla gelmiştir.

Fotoğraf: Prof.Dr. M.Ertan ÇINAR

Türkiye'deki Zehirli
Yabancı Türler

Yayılış Alanı

Etkileri: Zehirlenmelere yol açar. Bu hayvanın besinleri arasında sudaki diğer canlıların ölmüş bedenleri ilk sırayı alır. Bu yüzden sualtında ölü canlılara dokunmamak gerekir, keza beslenme işlevini tamamlayan

bir deniz ıyanı     canlıdan ayrılmış olsa bile, setaları bu ortamda bulunabilir. Balıkçı ağlarına yakalanan balıklar arasında da çok sık görülen deniz ıyanları, ağdan balık toplarken de zehirlenmeye neden olabilir. Dikkatsiz balıkadamlar için tehlike oluştururlar. Özellikle yaz aylarında pek çok dalgıç, dalış kıyafetleri olmadan dalış yapar. Kayalık bölgelerde dolaşırken deniz ıyanlarının ortamda bulunabileceği düşünülerek taşlara ve kayalara s rt nmekten kaçınılmalıdır.

DENİZ

ANALARI

Tür Adı	<i>Macrorhynchia philippina</i> (Kirchenpauer, 1872)
İngilizce Adı	Stinging hydroid, white stinger
Sınıf	Hydrozoa
Familya	Aglaopheniidae
Cins	Macrorhynchia

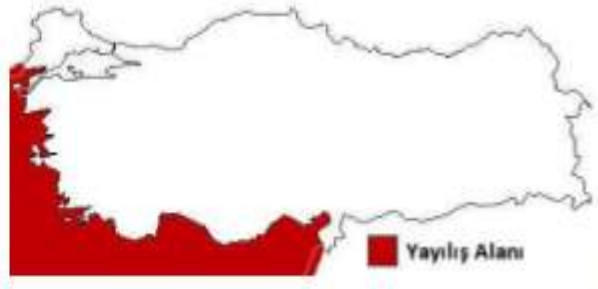
Fotoğraf: Prof. Dr. M. Ertan
ÇINAR

Doğal Yayılış Alanı: Güney
Pasifik Okyanusu

Türkiye'deki Yayılışı:

Akdeniz

Geliş Yolu: Tam olarak
bilinmemektedir.

Etkileri: Bu tür sığ sularda görülür. Yoğun populasyonlar oluşturabilir. Özellikle çıplak tene temas ederse acıya, kaşınmaya, yanmaya neden olmaktadır. Ana besinlerini plankton oluşturur.

Tür Adı	<i>Cassiopea andromeda</i> (Forskäl, 1775)	
İngilizce Adı	Upside-down jellyfish	
Sınıf	Scyphozoa	
Familya	Cassiopeidae	
Cins	Cassiopea	

Doğal Yayılış Alanı: Ülkemizde ilk kayıt Sarsala Körfezi, Fethiye Göcek'ten bildirilmiştir. Akdeniz'de görülmektedir.

Fotoğraf: Prof. Dr. Bayram ÖZTÜRK

Türkiye'deki Yayılışı: Ege ve Akdeniz

Geliş Yolu: Akdeniz'e Süveyş Kanalı yoluyla girmiştir.

Etkileri: Bu tür, nematosist adında vücutta acıya, deride kızarıklığa, kaşıntıya aynı zamanda kusmaya ve iskelet ağrılarına neden olabilecek toksin üreten organlara sahiptir.

Tür Adı

Phyllorhiza punctata (Von Lendenfeld 1884)

İngilizce Adı

The white-spotted jellyfish

Sınıf

Scyphozoa

Familya

Mastigiidae

Cins

Phyllorhiza

Doğal Yayılış Alanı: Avustralyadan Japonya'ya kadar olan Batı Pasifik Okyanusu

Türkiye'deki Yayılışı: 1965 yılından beri Akdeniz'de ve Ege Denizinin bazı bölümlerinde görülmeye başlanmıştır.

Türkiye'deki Zehirli Denizel
Yabancı Türler

Geliş Yolu: Gemilerin Balast suyu ile gelmiştir.

Etkileri: Özellikle ekosistemdeki zooplanktonları aşırı yiyerek bu besinlerle beslenen diğer canlıları olumsuz etkilemektedir.

Tür Adı

Rhopilema nomadica (Galil, 1990)

İngilizce Adı

Nomad jellyfish

Sınıf

Scyphozoa

Familya

Rhizostomatidae

Cins

Rhopilema

Doğal Yayılış Alanı: Hint ve Pasifik Okyanusu

Türkiye'deki Yayılışı: Akdeniz, kısmen Ege Denizi

Fotoğraf: Prof. Dr. Cemal TURAN

Geliş Yolu: Süveyş Kanalı

Türkiye'deki Zehirli Denizel
Yabancı Türler

Etkileri: Obur bir tür olduğundan karides, midye ve balık larvalarını yiyerek besin zincirinde çökmelere neden olmaktadır. Özellikle kıyı turizmine zarar vermektedir. Mersin - Taşucu'nun doğusunda, özellikle yaz aylarında daha fazla görülür ve yüzücüler, balıkçılar ve dalgıçlar için potansiyel tehlike oluşturur. Büyük boyda olanları balıkçı ağlarına ve kıyı tesislerine girerek zarar vermektedir.

Tür: Yapısal özellikleri ve genetik karakterleri birbirine benzeyen ve yine aynı genetik karakterde yeni kuşaklar verebilen bireylerin tümüdür.

Yabancı tür: Doğal olarak bir yerde, alanda veya bölgede olmayan kasıtlı veya kasıtlı olmayarak oraya taşınan türdür.

İstilacı Yabancı Tür: Yerleşmesi ve istilasıyla ekonomik veya çevresel zararlar vererek ekosistemleri, habitatları veya türleri tehdit eden yabancı türdür.

Ekosistem: Organizmaların içinde yaşadıkları çevrede birbirleri ve cansız ortamlarla ilişkilerinin karmaşık bütünüdür.

Endemik: Yeryüzünün sınırlı bir bölgesinde veya ancak belli bir ekolojik ortamda yayılış gösteren canlı türlerini nitelemek için kullanılır.

Balast Suyu: Geminin eğimi, meyili, su çekimi, dengesi veya geriliminin kontrolü amacıyla askıdaki maddelerle birlikte gemiye alınan su.

Biyolojik Çeşitlilik: Kara, deniz ve diğer su ekosistemleri ile bu ekosistemlerin bir parçası olduğu ekolojik yapılar dahil olmak üzere tüm kaynaklardan canlı organizmalar arasındaki farklılaşma anlamındadır. Türlerin kendi içindeki ve türler arasındaki çeşitlilik ve ekosistem çeşitliliği de buna dahildir.

Omurgasız Hayvan: Hayvanlar aleminin iç iskelet yapısına sahip olmayan grubudur.

Omurgalı Hayvan: Hayvanlar aleminin iç iskelet yapısına sahip grubudur.

Zararlı Sucul Organizma: Nehirlerin denizle birleştiği yerler dahil denize veya tatlı suya karıştığında çevreye, insan sağlığına ve mal ve kaynaklara zarar verebilecek, biyolojik çeşitliliği bozabilecek veya bu alanların yasal diğer kullanımına engel olabilecek sucul organizmalardır.

AKYILDIRIM, B. ve ARSLAN, M. Türkiye'ye Yerleşen Egzotik Kuş Türleri: Yeşil Papağan (*Psittacula krameri*) ve İskender Papağanı (*Psittacula eupatria*) (Poster).

ANDRÉS ARIAS, RÔMULO BARROSO, NURIA ANADÓN, AND PAULO C. PAIVA. 2013. .On the occurrence of the fireworm *Eurythoe complanata* complex (Annelida, Amphinomididae) in the Mediterranean Sea with an updated revision of the alien Mediterranean amphinomids. Zookeys. 2013; (337): 19–33.

ASLAN, S., ŞAHİN, B. ve VURAL, M. 2013. Kızılırmak Deltası'ndan Bazı Nadir Türler ve Önemli Kayıtlar. 22-23 Mayıs 2013 Biyoçeşitlilik Sempozyumu, Muğla. s. 202-207.

BÜKÜN, B., UYGUR, F.N., UYGUR, S., TÜRKMEN, N. ve DÜZENLİ, A., 2002. A New Record for the Flora of Turkey: *Physalis philadelphica* Lam. var. *immaculata* Waterf. (Solanaceae). Turkish J. Bot. 26 (2002) 405-407, Tübitak.

ÇINAR, M. E, 2014. Yabancı Türlerin Taşınım Yolları ve Ülkemiz Sularındaki Genel Durumu. Orman ve Su İşleri Bakanlığı İstilacı Yabancı türler Hizmetiçi Eğitimi. (Sunu). Çeşme/İzmir.

EKMEKÇİ, F. G. et al. 2013. Türkiye İçsularındaki İstilacı Balıkların Güncel Durumu ve İstilanin Etkilerinin Değerlendirilmesi. İstanbul Üniversitesi Su Ürünleri Dergisi (2013) 28: 105-140.

EUROPEAN ENVIRONMENT AGENCY. 2012. The Impacts of Invasive Alien Species in Europe. Pp. 114.

GÖNEN, O., 1999. Çukurova Bölgesi Yazlık Yabancı Ot Türlerinin Çimlenme Biyolojileri ve Bilgisayar ile Teşhise Yönelik Morfolojik Karakterlerinin Saptanması. Ç.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi. Sh. 233.

GÖZCELİOĞLU, B., 2009. Yabancı Türler ve Biyolojik İstila (Karadakiler) Bilim ve Teknik Haziran. s. 84-85.

GEROVASILEIOU, V. , et al, 2017. New Mediterranean Biodiversity Records (July 2017) Mediterranean Marine Science 18/2, 2017, 355-384

IUCN, 2017. <https://www.iucn.org/regions/europe/our-work/invasive-alien-species>

KARACHLE, P.K., et al, 2016New Mediterranean Biodiversity Records (March 2016). Mediterranean Marine Science 17/1, 2016, 230-252.

KAYIKÇI, S., SÖNMEZ, B. VE ATAHAHAN, A, 2014. Samandağ Kıyı Kumsallarının Güncel Durumu Raporu. Antakya Doğa Sanat ve Turizm Derneği.s.62.

KETTUNEN, M., GENOVESI, P., GOLLASCH, S., PAGAD, S., STARFINGER, U. TEN BRINK, P. & SHINE, C. 2008. Technical support to EU strategy on invasive species (IAS) – Assessment of the impacts of IAS in Europe and the EU (final module report for the European Commission). Institute for European Environmental Policy (IEEP), Brussels, Belgium. 44 pp. + Annexes.

SHINE, C. 2008. Technical support to EU strategy on invasive species (IAS) - Assessment of the impacts of IAS in Europe and the EU (final module report for the European Commission). Institute for European Environmental Policy (IEEP), Brussels, Belgium. 44 pp. + Annexes.

TERZİOĞLU, S. ve ANŞİN, R., 1999. Türkiye'nin Egzotik Bitkilerine Katkı: *Sicyos angulatus* L. Tr. J. Of Agriculture and Forestry 23 (1999) 359-362, Tübitak.

TÜRKTEME, İ. Yabancı Ot Araştırmaları Çalışma Grubu. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Bitki Sağlığı Araştırmaları Daire Başkanlığı, Ankara. (sunu).

PIMENTEL, D., MCNAIR, S., JANECKA, J., WIGHTMAN, J., SIMMONDS, C., O'CONNELL, C., WONG, E., RUSSEL, L., ZERN, J., AQUINO, T. AND TSOMONDO, T. 2001. Economic and environmental threats of alien plant, animal, and microbe invasions. Agriculture, Ecosystems and Environment, 84: 1–20

ULUDAG, A. ve A. YILDIRIM, 2006. An unexpected invasion: *Diplanthe fusca* (L.) P. Beauv., International Symposium on Biology, Ecology and Management of World's Worst Plant Invasive Species, 10-14 December 2006, New Delhi, India, Abstracts: 43, 2006.

ULUDAĞ, A., OCAK, Y., ŞAHİN, M., POLAT, F.İŞİK, D. 2009. Bazı İstilâcı Yabancı Bitki Türlerinin Türkiye'deki Durumu. III. Türkiye Bitki Koruma Kongresi. Van.

ULUDAG, A., I. UREMİŞ, I. UYSAL, ve O. TETİK. 2012. Türkiye'de İstilâcı Yabancı Bitkilerin Tatlı Su Ekosistemlerine Etkisi Üzerine Bir Değerlendirme. FABA Balıkçılık ve Akuatik Bilimler (21-24 Kasım 2012, Eskisehir) 143 (2012).

ULUDAG, A., 2013. İstilâcı Yabancı Tür Olarak Süs Bitkileri ve Ev Hayvanları. Tabiat ve İnsan Dergisi. Yıl. 47.s.33-38.

UYSAL, İ. ve ALPBAZ, A. 2002. Comparison of Growth Performance and Mortality Rate of Abant trout (*Salmo trutta abanticus* T., 1954) ile Rainbow trout (*Oncorhynchus mykiss* W., 1792) in Farming Conditions. Tr. Journal of Zoology. TUBİTAK. Vol. 26, No. 26, s. 399-403.

UYSAL, İ. 2008. Su Sümbülü Tehlikesi. Çevre ve Orman Bakanlığı, Çevre ve İnsan Dergisi. Sayı 2, s. 42-45.

UYSAL, İ. 2009. Denizlerimizdeki Yabancı Türler, Biyolojik İstila. Çevre ve Orman Bakanlığı, Çevre ve İnsan Dergisi. Sayı 77, s. 26-27.

UYSAL, İ. 2014. Tatlı Sularımız İşgal Altında. Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, YeşilMavi Teknik Bülteni. Sayı 5, s. 40-41.

UREMİŞ, I., ULUDAĞ, A., ARSLAN, Z.F., ABACI, O. 2014 A new record for the flora of Turkey: *Eichhornia crassipes* (Mart.)Solms (Pontederiaceae)2014 OEPP / EPPO, EPPO Bülteni 44, 83-86.

LİNKLER:

<http://www.tudav.org> <http://en.wikipedia.org>

<http://cevaplar.mynet.com/sorular-cevaplar/col-cekirgesi-schistocerca-egariaafrika%E2%80%99nin-kuzey-yarisinda-yasayan-col-ce/6940723>

<http://www.bitkikorumbulteni.gov.tr/index.php/bitki/article/viewFile/746/721>

<http://www.msxlab.org/forum/hayvan-turleri/163676-su-maymunu-myocastor-coypus.html#ixzz3GxGJ7VD5>

<http://www.denizce.com/sevimlitehlike.asp>

http://www.tarimkutuphanesi.com/SU_USTU_YABANCIOTLARI_00542.html

<http://invasionofspecies.blogspot.com.tr/2012/04/kokar-agac-ailanthus-ltissima.html#!/2012/04/kokar-agac-ailanthus-altissima.html>

Bu kitabın hazırlanmasında;

Özellikle Türkiye’deki zehirli denizel yabancı türler konusunda Prof. Dr. Murat BİLECENOĞLU’na, iç sularımızda bulunan istilacı yabancı balık türleri konusunda Prof. Dr. F. Güler EKMEKÇİ’ye, denizel istilacı yabancı türler konusunda Prof. Dr. Bayram ÖZTÜRK’e, bitkiler ve süs hayvanları konusunda Prof. Dr. Ahmet ULUDAĞ’a, ayrıca fotoğraf ve yayın olarak destek veren Prof. Dr. Cemal TURAN’a, Prof.Dr. Melih Ertan ÇINAR’a, Prof. Dr. Salih TERZİOĞLU’na ve Prof. Dr. İlhan ÜREMİŞ’e katkılarından dolayı çok teşekkür ederiz.

